

ความร่วมมือกับต่างประเทศ

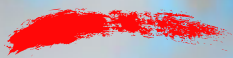
THE BULLETIN ON INTERNATIONAL COOPERATION OF THE MINISTRY OF EDUCATION

กระทรวงศึกษาธิการ

พลิกโฉมโลกใบใหม่

การเปลี่ยนแปลงยุคโควิด-19

MORE THAN
11 MILLION
GIRLS
ARE AT
RISK
OF NOT GOING
BACK TO
SCHOOL

**WORLD HERITAGE INSIGHT
HAPPENING
PERSPECTIVE
UNESCO COURIER**

สำนักความร่วมมือต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
WWW.BIC.MOE.GO.TH

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ถนนราชดำเนินนอก ดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร 0 2628 5646 ต่อ 122 - 124 โทรสาร 0 2281 0953
www.bic.moe.go.th

วารสาร ความร่วมมือ กับต่างประเทศ

จากบรรณาธิการ

วารสารความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการฉบับนี้ เป็นวารสารปีที่ 3 ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2563 ซึ่งทางกองบรรณาธิการได้มีปรับปรุงเนื้อหาใหม่เพื่อให้ความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อหลักได้แก่ เรื่องน่าสนใจเกี่ยวกับมรดกโลกในหัวข้อ World Heritage Insight การดำเนินงานด้านการศึกษากับต่างประเทศที่มีประเด็นสำคัญและท้าทายใน Happening การเปิดมุมมองที่หลากหลายด้านการศึกษากับต่างประเทศ และติดตามประเด็นสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันใน Perspective และบทความแปลจากวารสาร The UNESCO Courier

สำหรับฉบับนี้จะมีการพูดถึงสถานการณ์เมื่อเดือนธันวาคม 2562 ที่ผ่านมา ซึ่งผู้คนทั่วโลกต่างตื่นตระหนกเมื่อมีข่าวการแพร่ระบาดของไวรัสและโรคอุบัติใหม่ที่ไม่เป็นที่รู้จักมาก่อนในเมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และได้ส่งผลกระทบต่อไปทั่วโลก เหตุการณ์การแพร่ระบาดได้ขยายออกเป็นวงกว้างเมื่อคนหนึ่งคนแพร่เชื้อไวรัสไปสู่คนกลุ่มใหญ่ ผิดปกติ โรคระบาดดังกล่าวได้ถูกเรียกอย่างเป็นทางการจากองค์การอนามัยโลกว่าโควิด-19 (COVID-19) นับจากวันที่เกิดการระบาดครั้งแรกจนถึงปัจจุบันนี้มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลก หลายประเทศมีผู้ติดเชื้อหลายสิบล้านคน และผู้ป่วยเสียชีวิตนับล้านคน โดยมีความพยายามจากหลายประเทศที่ทำวิจัยเพื่อหาตัวยามารักษาโรคอุบัติใหม่นี้ ผลจากการระบาดทำให้เกิดวิกฤตทางด้านสุขภาพและสาธารณสุข เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกประเทศ ยังเป็นบ่อนทำลายกลุ่มประชากรที่เปราะบางมากที่สุด ทั้งคนยากจน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เยาวชน และกลุ่มคนชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นตัวจุดชนวนให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน ความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มมากขึ้น และการไม่สามารถเข้าถึงระบบสาธารณสุขและการศึกษา

เนื้อหาของวารสารฉบับนี้มีเรื่องราวและผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการแพร่ระบาดของไวรัสที่ท้าทายต่อการจัดการศึกษาในหลายประเทศ เรื่องราวความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังมีบทความแปลที่คัดสรรมาจากบทความวารสารยูเนสโก คูเรียฉบับประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563 และไม่พลาดกับบทความประจำฉบับเกี่ยวกับมรดกโลก เรื่อง “ฮาเยีย โซเฟีย มรดกโลกในเขตประวัติศาสตร์ของนครอิสตันบูลในประเทศตุรกี”

ท่านผู้อ่านสามารถติดตามอ่านวารสารความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการทั้งปัจจุบันและย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ www.bic.moe.go.th

วารสารความร่วมมือกับต่างประเทศ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2563

WORLD HERITAGE INSIGHT

- 1 เอเชีย โซเฟีย: มรดกโลกในเขตประวัติศาสตร์ของนครอิสตันบูลในประเทศตุรกี
โดย สาวิตรี สุวรรณสถิตย์

HAPPENING

- 6 การจัดการศึกษาอย่างครอบคลุมสำหรับทุกคน
โดย กษกร คัดตพันธ์ อาลีห์นัวร์
- 10 การปรับเปลี่ยนการศึกษาในวิถิอาเซียน (TRANSFORMING EDUCATION THE ASEAN WAY)
โดย รุ่งกานต์ พันธุ์ภักดี
- 18 SEAMEO SCHOOLS' NETWORK: เครือข่ายแห่งการแบ่งปันและพัฒนาภายใต้ต้องการรัฐมนตรีศึกษา
แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีมีโอ)
โดย พิชญวดี อารีย์นิช และ ปิยะภา สุอังคะวาทีน
- 20 โปรตุเกสกับการปฏิรูปการศึกษา
โดย หงษ์ฟ้า วีระนพรัตน์

PERSPECTIVE

- 22 ความก้าวหน้าด้านการศึกษาศึกษาของเด็กผู้หญิงในช่วง 25 ปีที่ผ่านมากำลังถูกคุกคามจากการระบาดของโควิด-19
โดย พิมพ์รัชฎา พัฒนสุทธิกุล
- 24 เพิ่มการลงทุนเพื่อการเรียนรู้ของครูในยุคโควิด-19
โดย กุสุมา นวพันธ์พิมล
- 30 ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสุขภาพและโภชนาการที่ดีในโรงเรียน
โดย จตุพร อนันตพิช
- 34 9 ข้อเสนอแนะในการปรับตัวสู่การจัดการศึกษายุคหลังโควิด-19
โดย จูติ ฟอกสันเทียะ
- 36 ผลการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-PLM)
โดย ปิยะภา สุอังคะวาทีน

UNESCO COURIER

- 38 การแพร่ระบาดไปทั่วโลกของเชื้อโควิด-19: สะท้อนความเปราะบางของสังคมมนุษย์
แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี
- 41 วีรสตรี ผู้ปิดทองหลังพระจากวิกฤติครั้งนี้
แปลโดย จงจิต อนันต์คูศรี
- 44 วิกฤติด้านสาธารณสุข: สถานการณ์ที่เต็มไปด้วยข่าวลวงข้อมูลเท็จ
แปลโดย เสาวรส มิตรปิยานุรักษ์
- 47 งานวิจัย: โครonavirus-19 ในครั้งนี้จะเป็นตัวจุดชนวน
แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี
- 49 เชื้อโรคและไวรัสที่สร้างประวัติศาสตร์
แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี
- 51 ยูวัล โนอาห์ ฮารารี: “ทุกวิกฤติย่อมมีโอกาสแทรกอยู่ด้วย”
แปลโดย พิศवास ปทุมต์ตรังษี

ฮาเยีย โซเฟีย: มรดกโลกในเขตประวัติศาสตร์ ของนครอิสตันบูลในประเทศตุรกี

โดย สาวิตรี สุวรรณสถิตย์¹

(ภาพประกอบโดยความเอื้อเฟื้อของคุณปองพล อติเรกสาร)

วิหารเซนต์โซเฟีย

1. ความนำ

ฮาเยีย โซเฟียเป็นมรดกโลกในตุรกีซึ่งกำลังตกเป็นข่าวขัดแย้งอยู่ในขณะนี้เขียนบทความนี้ เนื่องจากประธานาธิบดีของตุรกีได้ประกาศว่า จะปรับเปลี่ยนอนุสรณ์สถานอันเป็นส่วนหนึ่งของมรดกโลกในตุรกีแห่งนี้ให้กลับมาเป็นสุเหร่าสำหรับชาวมุสลิมดังที่เคยเป็นในยุคสมัยออตโตมัน

ฮาเยีย โซเฟียมีความหมายว่า “ปัญญาศักดิ์สิทธิ์” เป็นโบรณสถานที่ผ่านมาเวลามายาวนาน มีความสำคัญที่ละเอียดอ่อนมากเพราะเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ทรงคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลและสะท้อนคุณค่าทางศาสนาในอดีตของทั้งกรีกออร์ทอดอกซ์ ทั้งคริสต์ไบแซนไทน์และอิสลามในยุคออตโตมัน จนทำให้เขตประวัติศาสตร์ในนครอิสตันบูลแห่งนี้ได้ขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลกอย่างไม่มีข้อโต้แย้งคัดค้านเลย (ดูแผนที่เมืองประวัติศาสตร์อิสตันบูล)

ฮาเยีย โซเฟียเป็นอาคารสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ที่อยู่คู่กับนครอิสตันบูลมานานกว่า 1,500 ปี ก่อสร้างด้วยอิฐผสมหินและปูน มีความยาว 82 เมตร กว้าง 73 เมตรและสูง 55 เมตร มียอดโดมทรงกลมขนาดใหญ่ประดับยอดอาคารซึ่งไม่เคยมีสถาปนิกหรือวิศวกรคนใดเคยสร้างมาก่อน จึงกลายเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของสถาปัตยกรรมไบแซนไทน์และต้นแบบสถาปัตยกรรมมหาวิหารและสุเหร่าในยุคต่อ ๆ มา

2. ประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่ยาวนาน

นครอิสตันบูลมีประวัติยาวนานมากกว่า 2,000 ปี แต่กระนั้นก็ยังเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวาในปัจจุบันและเต็มไปด้วยเรื่องเล่ามากมายอยู่ทุกมุมของอนุสรณ์สถานโบราณของแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งยังคงยอกระซิบเล่าเรื่องราวให้ผู้มาเยือนฟังอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

อนุสรณ์สถานจำนวนมากอยู่ในเขตประวัติศาสตร์ของอิสตันบูล ซึ่งครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง 765.5 เฮกตาร์ ได้ขึ้นบัญชีมรดกโลกมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 โดยใช้เกณฑ์คุณค่าโดดเด่นเป็นสากลด้านวัฒนธรรม ข้อที่ 1, 2, 3 และ 4 ของหลักเกณฑ์มรดกโลก

คุณค่าอันโดดเด่นดังกล่าวปรากฏอยู่ทั้งในประวัติศาสตร์และในสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมและเทคโนโลยีของอนุสรณ์สถานเหล่านี้ ซึ่งแสดงให้เห็นอัจฉริยภาพทางการออกแบบที่ไม่มีใครเหมือน สงอิทธิพลมาสู่สถาปัตยกรรมและวิศวกรรมทางคริสต์ศาสนาและทางศาสนาอิสลามรุ่นต่อ ๆ มาอีกมากมายทั่วโลก นับเป็นสิ่งก่อสร้างที่ทรงคุณค่ายิ่งผสมผสานกันระหว่างอารยธรรมของไบแซนไทน์ (Byzantine) หรือป็นชั้นทับกับอารยธรรมของออตโตมันอย่างกลมกลืน และยังเป็นประจักษ์พยานให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาอารยธรรมมนุษย์ในยุคหนึ่งที่สำคัญของประวัติศาสตร์มนุษยชาติของโลกอีกด้วย

อาคารสถาปัตยกรรมฮาเยีย โซเฟียแห่งนี้ได้เคยทำหน้าที่ศาสนสถานหลากหลายนิกายในอดีต เคยเป็นมหาวิหารนิกายคริสต์ไบแซนไทน์ (ปี 537-1054) ต่อมาได้กลายเป็นมหาวิหารนิกายกรีกออร์ทอดอกซ์ (ในปี 1054-1204) ก่อนที่จะกลายเป็นโบสถ์แบบโรมันคาทอลิก (ในช่วงปี 1204-1261) และกลับมาเป็นกรีกออร์ทอดอกซ์อีกครั้งหนึ่ง (ระหว่างปี 1261-1453) หลังจากนั้นเมื่ออาณาจักรออตโตมันแผ่ขยายีครองก็ปรับเปลี่ยนมหาวิหารคริสต์แห่งนี้ให้ทำหน้าที่สุเหร่าแบบออตโตมัน (1453-1931) แต่หลังสงครามโลก เมื่อมีการสถาปนาสาธารณรัฐตุรกีแล้วฮาเยีย โซเฟียจึงได้ถูกเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นพิพิธภัณฑ์ (ตั้งแต่ปี 1935 จนถึงทุกวันนี้)

แผนผังเขตประวัติศาสตร์

¹ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรมและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยมรดกโลก

นครอิสตันบูล (Istanbul) ครั้งหนึ่งเคยเป็นนครของกรีกโบราณ มีชื่อเรียกว่า “ไบแซนเทียม” (Byzantium) ตั้งขึ้นเมื่อ 657 ปีก่อนคริสตกาล และเจริญรุ่งเรืองมาก เนื่องจากตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของช่องแคบบอสฟอรัส สามารถติดต่อกับทะเลดำและทะเลเมดิเตอร์เรเนียนได้สะดวก จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์และเมืองท่าที่สำคัญระหว่างยุโรปกับเอเชีย นครนี้ถูกผลัดเปลี่ยนกันครอบครองโดยชาวเปอร์เซีย ชาวเอเธนส์ ชาวสปาร์ตา และมาซิโดเนีย จนกระทั่งเมื่อปี 196 ก่อนคริสตกาลจึงได้ถูกยึดครองโดยชาวโรมัน

ไบแซนเทียม (Byzantium)

ชาวโรมันได้ทำลายเมืองเก่ากรีกและสร้างเมืองขึ้นใหม่ตามแบบโรมันที่นี่เพื่อให้เป็น “กรุงโรมใหม่” ทางด้านตะวันออก โดยพระเจ้าคอนสแตนตินที่ 1 ซึ่งเป็นจักรพรรดิโรมันองค์แรกที่นับถือศาสนาคริสต์ได้สถาปนาเมืองใหม่นี้ขึ้นเป็นนครหลวงของอาณาจักรโรมันใหม่ในปี ค.ศ. 330 มีชื่อใหม่ว่า “คอนสแตนติโนเปิล” (Constantinople) มีการก่อสร้างสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมแบบโรมันมากมายและขยายการปกครองด้วยกฎหมายโรมัน ประกาศให้นับถือศาสนาคริสต์และใช้ภาษากรีกเป็นหลัก (ดูแผนผังเก่าแสดงสถาปัตยกรรมเมืองคอนสแตนติโนเปิล) และทรงสั่งให้สร้างวิหารคริสต์แห่งแรกขึ้นที่นครนี้ถวายแด่พระแม่มาเรียผู้บริสุทธิ์ (ดูภาพโมเสกพระจักรพรรดิคอนสแตนตินที่ 1 ถวายวิหารคริสต์ในรูปแบบสถาปัตยกรรมโรมันอุทิศแด่พระแม่มาเรีย)

ภาพโมเสกพระจักรพรรดิคอนสแตนตินที่ 1

นครหลวงแห่งใหม่ของโรมันนี้เจริญก้าวหน้าและมั่งคั่งมากจนเป็นที่หมายปองของอาณาจักรอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงยกทัพมาปิดล้อมทำศึกด้วยตลอดระยะเวลา 1,000 ปี โดยเฉพาะในช่วงสงครามครูเสด (Crusade Wars 1096 and 1271) ดังนั้น นครแห่งนี้นอกจากจะถูกทำลายเป็นครั้งคราวโดยแผ่นดินไหวและการประท้วงเนื่อง ๆ และไฟไหม้แล้ว ก็ยังต้องทำศึกสงครามกับพวกอาหรับ บัลแกเรียและรัสเซียที่มาตีตีพันเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างน้อย 10 กว่าครั้งตลอดมา

จนกระทั่งใน ค.ศ. 1453 พระเจ้าเมห์เมดที่ 2 (Mehmed II) แห่งอาณาจักรออตโตมันที่กำลังเรืองอำนาจ ได้โยธาทัพอันเกรียงไกรเข้ายึดนครคอนสแตนติโนเปิลได้ และสถาปนาให้เป็นนครหลวงของออตโตมัน โดยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองและศาสนาเป็นแบบอิสลามและตามวัฒนธรรมอาหรับ แต่ก็ได้สร้างสรรค์ความเจริญมากมายต่อมา จวบจนถึงสมัยใหม่มีสงครามในบอลข่าน (The Balkan Wars) และสงครามโลกครั้งที่ 1 ตามด้วยสงครามกรีซ-ตุรกี ทำให้อาณาจักรออตโตมันล่มสลายลง จนกระทั่งมีการสถาปนาสาธารณรัฐตุรกีในปี 1923 และย้ายนครหลวงไปอยู่ที่กรุงอังการา นครหลวงเก่าจึงใช้ชื่อว่า อิสตันบูลเรื่อยมาจนทุกวันนี้

ภาพแผนที่เก่า

3. ฮาเยีย โซเฟีย...ต้นแบบสถาปัตยกรรมของวิหารคริสต์ศาสนิกทั่วโลก

ในบรรดาอนุสรณ์สถานอันทรงคุณค่าโดดเด่นตามเกณฑ์มรดกโลกทั้ง 4 ข้อที่ได้กล่าวแล้วนั้น “ฮาเยีย โซเฟีย” นับว่ามีความสำคัญโดดเด่นเป็นพิเศษ เพราะเป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณของเมืองนี้มาตั้งแต่ยุคที่เป็นนครไบแซนเทียมของกรีก และต่อมาเมื่อจักรพรรดิคอนสแตนตินที่ 1 ขยายอาณาจักรโรมันตะวันออกมาตั้งเมืองหลวงที่นี้ ได้ทรงสั่งให้ก่อสร้างมหาวิหารในคริสต์ศาสนาขึ้นในปี ค.ศ. 360 ณ ที่แห่งนี้ เพราะทรงทราบว่าเคยเป็นที่ตั้งของวิหารเทพเจ้ากรีกโบราณมาก่อน การก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 360 ซึ่งเป็นรัชสมัยพระราชโอรสของพระองค์

ต่อมาในปี ค.ศ. 404 มหาวิหารแห่งนี้เกิดไฟไหม้ใหญ่ระหว่างการประท้วงขับไล่สังหารราชแห่งคอนสแตนติโนเปิล ทำให้จักรพรรดิต้องสั่งให้สร้างขึ้นใหม่จนเสร็จในปี 415 แต่แล้วในปี 532 ก็ถูกเผาไหม้อีกครั้งหนึ่ง

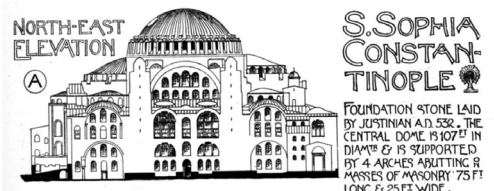
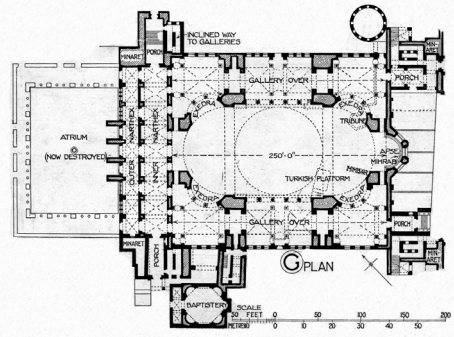
จักรพรรดิจัสติเนียนที่ 1 ต้องรับหน้าที่บูรณะวิหารหลังไฟไหม้ขึ้นใหม่ ได้ทรงดำริที่จะสร้างมหาวิหารที่ใหญ่โตและสวยงามแปลกใหม่แทนโบสถ์เดิมที่ถูกไฟไหม้ไป โดยจะสร้างอาคารตามแบบสถาปัตยกรรมโรมันเดิมคือเป็นโบสถ์ทรงสี่เหลี่ยมแต่ให้มีหลังคาเป็นยอดโดมทรงกลมที่ใหญ่ที่สุดที่ไม่เคยมีมาก่อน จึงทรงมอบหมายให้สถาปนิกที่เชี่ยวชาญด้านคณิตศาสตร์และวิศวกรรมเครื่องกล จำนวน 2 คน คือ อันเทมิอุสแห่งทรัลเลสกับอิสิดอรัสแห่งมิเลตุส (Anthemius of Tralles กับ Isidorus of Miletus) เป็นผู้คิดค้นหาทางออกแบบหลังคารูปโดมที่ใหญ่ที่สุดตามที่ทรงประสงค์เพียง 6 ปี (ค.ศ. 532-537) ผ่านไป สถาปนิก-วิศวกรผู้มีชื่อเสียงทั้งสองคนนั้นก็สามารถออกแบบก่อสร้างมหาวิหารที่กว้างใหญ่ได้สำเร็จตามพระประสงค์ของจักรพรรดิจัสติเนียน โดยออกแบบอาคารส่วนกลางเป็นทรงสี่เหลี่ยม มีหลังคาทรงโดมกว้าง 105 ฟุตซึ่งที่รอบฐานวงกลมของโดมนั้นก็เจาะช่องหน้าต่างโดยรอบ เพื่อให้แสงสว่างสอดส่องลงมาด้านล่างของวิหารได้ มองดูดูจแสงจากสวรรค์สาดลงมาสวยงามนอกจากนี้ยังมีโดมครึ่งวงกลมขนาดรองลงมารองรับอยู่ ส่วนเสาประดับด้วยหินอ่อน ผังวิหารก็ประดับด้วยหินอ่อนและหลังคาประดับประดาด้วยกระเบื้องโมเสกที่สวยงามจนในที่สุดได้กลายเป็นต้นแบบวิหารคริสต์ในสไตล์ไบแซนไทน์ที่ก่อสร้างในยุคต่อ ๆ มา (ดูภาพผังทางสถาปัตยกรรมที่นักวิจัยสถาปัตยกรรมยุคปัจจุบันได้เขียนจำลองแบบวิหารฮาเยีย โซเฟียไว้ เครดิตผังสถาปัตยกรรมจากเว็บไซต์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรม : <https://www.livescience.com > 2757...>)

ในปี ค.ศ. 537 จักรพรรดิจัสติเนียนที่ 1 ก็ได้ทำพิธีถวายมหาวิหารที่มีโดมทรงกลมแห่งนี้แด่พระแม่มาเรีย เพื่อให้วิหารที่สร้างขึ้นนี้เป็นอาสนวิหารแห่งคริสต์ศาสนาคู่กับนครแห่งนี้ ดังมีประจักษ์พยานในภาพโมเสกเหนือซุ้มประตูโค้งทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของฮาเยีย โซเฟีย แสดงให้เห็นจักรพรรดิจัสติเนียนที่ 1 ถวายโบสถ์ที่มียอดโดมทรงกลมใหญ่แด่พระแม่มาเรียทรงอุ้มพระเยซูที่ปรากฏอยู่เหนือซุ้มประตูทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของฮาเยีย โซเฟีย ในขณะที่จักรพรรดิคอนสแตนตินที่ 1 ทรงปรากฏอยู่ในภาพเดียวกันทรงถวายนครคอนสแตนติโนเปิลแด่พระแม่มาเรีย (ดูภาพประกอบ เครดิตภาพ : ปองพล อดิเรกสาร)

ฮาเยีย โซเฟียตั้งอยู่ในเขตแผ่นดินไหว ดังนั้นในปี 557 เกิดแผ่นดินไหวใหญ่ทำให้ยอดโดมใหญ่ทั้งหลายลงมา จักรพรรดิจัสติเนียนยังทรงมีพระชนม์อยู่ แต่สถาปนิกวิศวกรคู่พระทัยทั้งสองคนเสียชีวิตไปแล้ว จึงสั่งให้หลานของสถาปนิกดังกล่าว ชื่อ “Young Isidorus” เป็นผู้ออกแบบบูรณปฏิสังขรณ์โดมแห่งนี้ขึ้นใหม่ โดยใช้เวลา 4 ปีเต็ม เพื่อแก้จุดอ่อนในการคำนวณแบบเดิมและสร้างโดมใหม่ขึ้นแทนที่แข็งแรงทนทานมากขึ้น โดยเพิ่มความสูงจากเดิม 49 เมตร เป็น 56 เมตร ซึ่งโดมที่ Young Isidorus สร้างขึ้นใหม่นี้ก็คงทนถาวรต่อมาถึง 1,500 ปี แม้จะมีแผ่นดินไหวอีกหลายครั้ง

ภาพโมเสกเหนือซุ้ม

ภาพแปลนฮาเยีย โซเฟีย

**4. อายาโซเฟีย (เรียกตามออตโตมัน):
ต้นแบบสุเหร่าที่มีโดมใหญ่และมีหอคอยมินาเรตทรงกึ่งดินสอ
(ดูภาพถ่ายสุเหร่าอายาโซเฟีย)**

เมื่อพระเจ้าเมห์เมดที่ 2 (1451-1481) ได้ยাত্রาทัพเข้ายึดครองกรุงคอนสแตนติโนเปิลได้ในปี ค.ศ. 1453 (ดูภาพเขียนพระเจ้าเมห์เมดที่ 2 ยাত্রาทัพเข้ายึดครองอิสตันบูล) ก็เสด็จเข้าไปที่มหาวิหารฮาเยีย โซเฟีย และได้ทรงกระทำพิธีสวดขอขอบคุณพระเจ้าตามพิธีของอิสลามออตโตมันที่นี่เป็นครั้งแรก หลังจากนั้นได้ทรงปรับเปลี่ยนศาสนสถานแห่งนี้ใหม่ให้เป็นสุเหร่าตามคติอิสลาม โดยทรงปรับซุ้มอิซฐาน (Mihrab) ซึ่งเดิมหันหน้าไปทางกรุงเยรูซาเล็ม ให้เฉียงไปทางนครเมกกะ และทรงให้เขียนแผ่นอักษรศักดิ์สิทธิ์ภาษาอาหรับขนาดใหญ่เพื่อสรรเสริญพระอัลลอฮ์ไว้ (ดูภาพแสดงแผ่นป้ายพระวะจนะอักษรอาหรับประดับในสุเหร่า) นอกจากนี้ ทรงให้สร้างหอคอยทรงกึ่งดินสอที่เรียกว่า มินาเรต (Minaret) 4 หอคอย ทั้งสี่ทิศ เพื่อใช้ส่งกระจายเสียงเรียกชาวเมืองมาสวดมนต์ด้วย ทำให้ฮาเยีย โซเฟียหรืออายาโซเฟียแห่งนี้ มีคุณค่าที่โดดเด่นเป็นพิเศษ เพราะผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมคริสต์ในสไตล์ไบแซนไทน์เข้ากับคติสถาปัตยกรรมสุเหร่าสมัยออตโตมัน (ดูภาพเขียนและคำอธิบายจุดที่โดดเด่นของอายาโซเฟียต้นแบบสุเหร่าสมัยออตโตมัน)

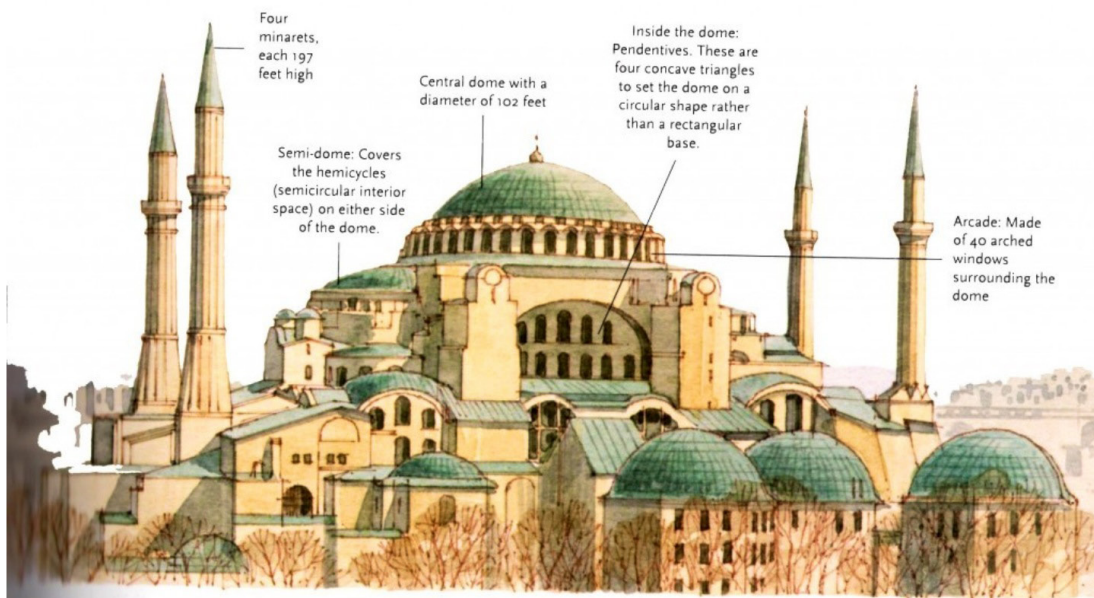

ภาพเขียนพระเจ้าเมห์เมด

แผ่นอักษรศักดิ์สิทธิ์ภาษาอาหรับขนาดใหญ่

Hagia Sophia Architecture

Details of Hagia Sophia Architecture to admire.

ภาพเขียนและคำอธิบาย

สุสานของอาณาจักรออตโตมันในยุคต่อ ๆ มา ต่างก็ได้ปรับปรุงและก่อสร้างเพิ่มเติมภายในบริเวณศาสนสถานฮาเยีย โซเฟียแห่งนี้ เช่น สร้างแผ่นป้ายคำสอนจากพระคัมภีร์กุรอาน สร้างสระน้ำ สร้างสวนและน้ำพุ สร้างโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามตลอดจนสร้างหลุมฝังศพสุสานในบริเวณสุเหร่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ภาพโมเสกเหนือโค้งประตูและตามผนังหลายภาพถูกลบเลือนไปเพราะขัดกับหลักศาสนาอิสลามที่ไม่มีการตกแต่งสุเหร่าด้วยรูปเคารพทั้งปวง มีหลงเหลืออยู่จำนวนน้อยมากในที่ที่ลับตาคน (ดูภาพโมเสกที่ถูกทำลายไปบางส่วน)

โมเสกภาพสำคัญ

ฮาเยีย โซเฟีย

และชุดแต่งทางโบราณคดีขึ้นระหว่างปี 1947-1950 และอีกช่วงหนึ่งในปี 1959-1960 ทำให้ค้นพบซากสลักหักพังของสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม ความเชื่อและวิถีชีวิตในยุคก่อน ๆ ที่น่าสนใจและมีประโยชน์ทางวิชาการอีกจำนวนมาก

6. ประเด็นท้ายบท

ผู้เขียนได้เคยเดินทางไปอิสตันบูลในโอกาสต่าง ๆ กัน 3 ครั้ง และได้เคยไปเยือนฮาเยีย โซเฟียอย่างใกล้ชิดพินิจพิเคราะห์มาแล้ว 2 ครั้ง แต่กระนั้นก็ยังรู้สึกว่าได้รับฟังเรื่องราวกระชิบเล่าที่ยังไม่จบสิ้นจากภาพเขียน ชิ้นส่วนทางด้านสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ความเชื่อและโบราณคดีภายในอนุสรณ์สถาน “ฮาเยีย โซเฟีย” แห่งนี้ ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมความเชื่อที่ยืนยงข้ามมิติของยุคสมัยและกาลเวลามาจนถึงปัจจุบันนี้

ในขณะที่เขียนบทความนี้ ได้รับฟังข่าวสารว่า เกิดประเด็นขัดแย้งกันขึ้นเกี่ยวกับ “ฮาเยีย โซเฟีย” (Hagia Sophia) ในฐานะตัวแทนแห่งความเชื่อทางศาสนาในระดับนานาชาติ โดยอิสลามิกชนในประเทศตุรกีได้เรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงสภาพฮาเยีย โซเฟียที่ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑสถาน และเป็นส่วนหนึ่งของมรดกโลกในอิสตันบูล ให้กลับมาเป็นสุเหร่าดังที่เคยเป็นมาในยุคอาณาจักรออตโตมัน เพื่อให้ผู้นับถืออิสลามสามารถเข้ามาสวดมนต์ได้ดังเดิม ซึ่งทางยูเนสโกได้ออกมาเตือนว่า อาจจะกระทบกับคุณค่าอันโดดเด่นเป็นสากลที่ได้ประกาศขึ้นบัญชีมรดกโลกไว้

ชื่อ “ฮาเยีย โซเฟีย” มีความหมายว่า “ปัญญาอันศักดิ์สิทธิ์” ผู้เขียนจึงหวังว่า บทความที่เขียนขึ้นนี้ จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจ อันเป็นทางนำไปสู่ปัญญาของผู้อ่านเกี่ยวกับคุณค่าอันโดดเด่นเป็นพิเศษของมรดกโลกที่ “ฮาเยีย โซเฟีย” แห่งนี้

เอกสารและแหล่งข้อมูลอ้างอิง

1. เอกสารศูนย์มรดกโลก เกี่ยวกับมรดกในเขตประวัติศาสตร์อิสตันบูลที่มีฮาเยีย โซเฟียเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ค้นที่ <https://whc.unesco.org> > ... Historic Areas of Istanbul - UNESCO World Heritage Centre...the 6th-century Hagia Sophia and the 16th century Süleymaniye Mosque, all now under threat
2. บันทึกการเดินทางไปตุรกีและไอนด์ในการบรรยายในสารคดีรายการสุดหล้าฟ้าเขียว ชุดตุรกี ของผู้เขียน
3. Hagia Sophia • Mosaics, The Vestibule Mosaic, <https://hagiasophiaturkey.com/the-vestibule-mosaic/>
4. Architecture of Hagia Sophia - Turkey <https://study.com> > academy > hagia...
5. Temporality and Memory in Architecture: Hagia Sophia, (PDF), by YB Nur · 2017, <https://www.researchgate.net> > 3218...
6. The Metropolitan Museum of Art “Looking Widely, Looking Closely - From Hagia Sophia to Ayasofya”, lecture by Professor Robert G. Ousterhout, University of Pennsylvania, Jan 10, 2013, YouTube
7. More than 300 international scholars sent a letter to UNESCO World Heritage Committee appeal to Turkey not to convert Hagia Sophia into a mosque, Alex Constantine, World News, Greek News. July 5, 2020.

การจัดการศึกษาอย่างครอบคลุมสำหรับทุกคน

โดย กชกร คัตตพันธ์ อาลีฟิเกอรี¹

การทำให้การศึกษาเป็นสิทธิสากลและเป็นจริงได้สำหรับทุกคนเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และต้องเผชิญกับความท้าทายตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความขัดแย้ง การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานโดยไม่สมัครใจ การขาดความอดทนอดกลั้น และความเกลียดชัง สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันที่เพิ่มมากขึ้น และสร้างผลกระทบต่ออนาคตของทุกคน การระบาดใหญ่ของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ยิ่งเป็นตัวเร่งที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม ระบบสาธารณสุข และการศึกษา

องค์การยูเนสโกได้จัดทำ “รายงานการติดตามผลการศึกษาระดับโลก (Global Education Monitoring Report)²” ปี 2563 ในหัวข้อ “ความครอบคลุมและการศึกษา: ทั้งหมดหมายถึงทุกคน (Inclusion and Education: All means all)” โดยมีสาระสำคัญในการเรียกร้องประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับผู้ที่ถูกหล่นจากการศึกษาและสร้างความเข้าใจและความเคารพในแนวคิดเรื่อง “การศึกษาที่ครอบคลุม” ที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัจเจกบุคคลตามความถนัดและความจำเป็นบนแนวทางที่หลากหลาย โดยรายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับที่ 4 นับจากที่ได้เริ่มจัดทำรายงานการติดตามผลการศึกษาระดับโลกเมื่อปี 2560 และกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมกับสำนักงานยูเนสโก กรุงเทพฯ จัดการเปิดตัวระดับชาติของรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกขึ้นในหัวข้อ “ความครอบคลุมและการศึกษา: ทั้งหมดหมายถึงทุกคน” เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2563 ณ โรงแรมพูลแมน คิง เพาเวอร์ กรุงเทพฯ

¹ นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ

² เป็นกลไกติดตามและรายงานผลของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 รวมทั้งการศึกษาในเป้าหมายอื่น ๆ ตามข้อกำหนดในปฏิญญาอินชอนและกรอบปฏิบัติการด้านการศึกษาปี 2030 (Education 2030 Incheon Declaration and Framework for Action) โดยรายงานฉบับดังกล่าวเป็นรายงานประจำปีที่มีการจัดทำอย่างเป็นอิสระ และได้รับเงินทุนสนับสนุนจากกลุ่มรัฐบาล หน่วยงานพหุภาคี และมูลนิธิเอกชน โดยมีองค์การยูเนสโกเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก

รายงานฉบับนี้มองไกลด้านสังคม เศรษฐกิจ และ วัฒนธรรม ซึ่งเลือกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเปราะบาง ทำให้เข้าไม่ถึงหรือด้อยโอกาสทางการศึกษา และเรียกร้องประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ผู้ถูกกีดกัน ออกจากการศึกษาอันเนื่องมาจากเรื่องเพศ การย้ายถิ่น การอพยพ ขาดพื้นฐาน ภาษา ความยากจน ความพิการ หรือคุณลักษณะอื่น ๆ ตลอดจนสร้างความเข้าใจและความเคารพในแนวคิดเรื่อง “การศึกษาที่ครอบคลุม” ในฐานะกระบวนการสร้างให้เกิดสังคมที่สอดประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาปัจเจกบุคคลตามความถนัดและความจำเป็น บนแนวทางที่หลากหลายโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และกำหนดให้ความหลากหลายเป็นส่วนสำคัญของระบบ แต่การนำกฎหมายและนโยบาย ซึ่งมีเจตจำนงที่ดีไปปฏิบัติจริงมักจะไม่ราบรื่น

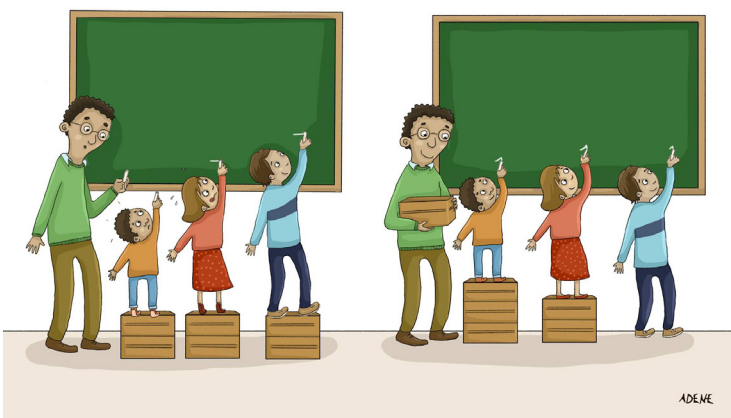
รายงานฉบับนี้ซึ่งตีพิมพ์ ณ ช่วงเริ่มต้นของทศวรรษ เพื่อการปฏิวัติการปี 2030 ให้เหตุผลว่าการไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายด้านการศึกษา ระดับโลกอย่างยิ่ง

ความครอบคลุมและการศึกษา: ทั้งหมดหมายถึงทุกคน ระบุวิธีการปฏิบัติในการกำกับดูแลและการเงิน หลักสูตร หนังสือแบบเรียน และการประเมิน การศึกษาของครู ระบบโครงสร้างของโรงเรียน และความสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสามารถสร้างความครอบคลุม และให้ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ซึ่งทำให้ความหลากหลายของผู้เรียนเป็นจุดแข็ง ซึ่งน่ายินดี และเป็นพลังสำหรับความสมานฉันท์ในสังคม

การศึกษาแบบครอบคลุม: หมายถึงการรับรองว่าผู้เรียนทุกคนจะรู้สึกมีคุณค่า และได้รับการเคารพ และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งอย่างชัดเจน แต่การจะไปถึงจุดนั้นยังมีอุปสรรคอยู่มาก การเลือกปฏิบัติ การเหมารวม และการทำให้แปลกแยกทำให้เกิดการกีดกันต่อบุคคล

EQUALITY

EQUITY

แผนภาพที่ 1: สิ่งหนึ่งซึ่งพวกเราเริ่มเหมือนกันคือความแตกต่าง จากเด็ก 100 คน

จากจำนวนทั้งหมด เด็กเหล่านี้อาจมีความพิการ

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจยากจน

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจมีความต้องการพิเศษทางการศึกษา

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจมีความหลากหลายทางเพศ

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจเป็นผู้โยกย้ายถิ่น ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ หรือผู้ลี้ภัย

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจอยู่ในชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ ศาสนา หรือภาษา หรืออยู่ในกลุ่มชนพื้นเมือง

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจอยู่ในกลุ่มชายขอบอื่นๆ เช่น เชน เอชชาติ หรือชนชั้นทางสังคม

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจเป็นเด็กหญิง

อีกส่วนหนึ่ง เด็กเหล่านี้อาจฉิว หดู่ ต้องทำงานหลังเลิกเรียน กำไรว กำพร้า เกษนัดมือซ้าย เป็นหอบศด เป็นกูดิแพ...

และคนสุดท้าย... **สวัสดี!**
เขาเป็นเด็กใหม่ที่นี่!

นางอเตรย์ อาซุเลย์
ผู้อำนวยการใหญ่องค์การยูเนสโก
 กล่าวถึงรายงานที่แสดงให้เห็นการกีดกันในรูปแบบต่าง ๆ สาเหตุ และหนทางแก้ไขที่สามารถทำได้ จึงเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการในสิ่งที่ควรทำเพื่อสร้างหนทางไปสู่สังคมที่มีความยืดหยุ่นและเท่าเทียมในอนาคต

ผ่านการเรียกร้องให้มีการเก็บข้อมูลที่ดีขึ้น เพื่อให้เข้าใจและรู้ถึงขอบเขตที่แท้จริงของปัญหา การสร้างนโยบายสาธารณะที่ครอบคลุมมากขึ้น โดยอ้างอิงจากนโยบายที่ได้ผลในปัจจุบัน และร่วมกันทำงานเพื่อแก้ไขความต้อโอกาสต่าง ๆ

นางเฮเลน คลาร์ก
ประธานคณะที่ปรึกษาการจัดทำรายงาน
การติดตามผลการศึกษาทั่วโลก

กล่าวว่าการศึกษามีส่วนสำคัญในการสร้างสังคมซึ่งทุกคนมีส่วนร่วม และเป็นประชาธิปไตย ที่ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้อย่างอิสระ และมีการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายเพื่อสร้างความสมานฉันท์ทางสังคมและการยินดีในความหลากหลาย รายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกในปี 2563 ย้ำเตือนว่าระบบการศึกษาจะรวมทุกคนเป็นส่วนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อผู้สร้างระบบทำให้เป็นเช่นนั้น ความต้อโอกาสอาจเกิดขึ้นจากระบบและบริบทเหล่านั้น และคงอยู่หากความต้องการของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนอง ความครอบคลุมไม่ได้เป็นเพียงทางเลือกสำหรับผู้กำหนดนโยบาย การบังคับจากผู้มีอำนาจระดับบนจะไม่มีทางประสบผลสำเร็จ

นายชิเกรุ อาโอยาจิ
ผู้อำนวยการสำนักงานยูเนสโก กรุงเทพฯ

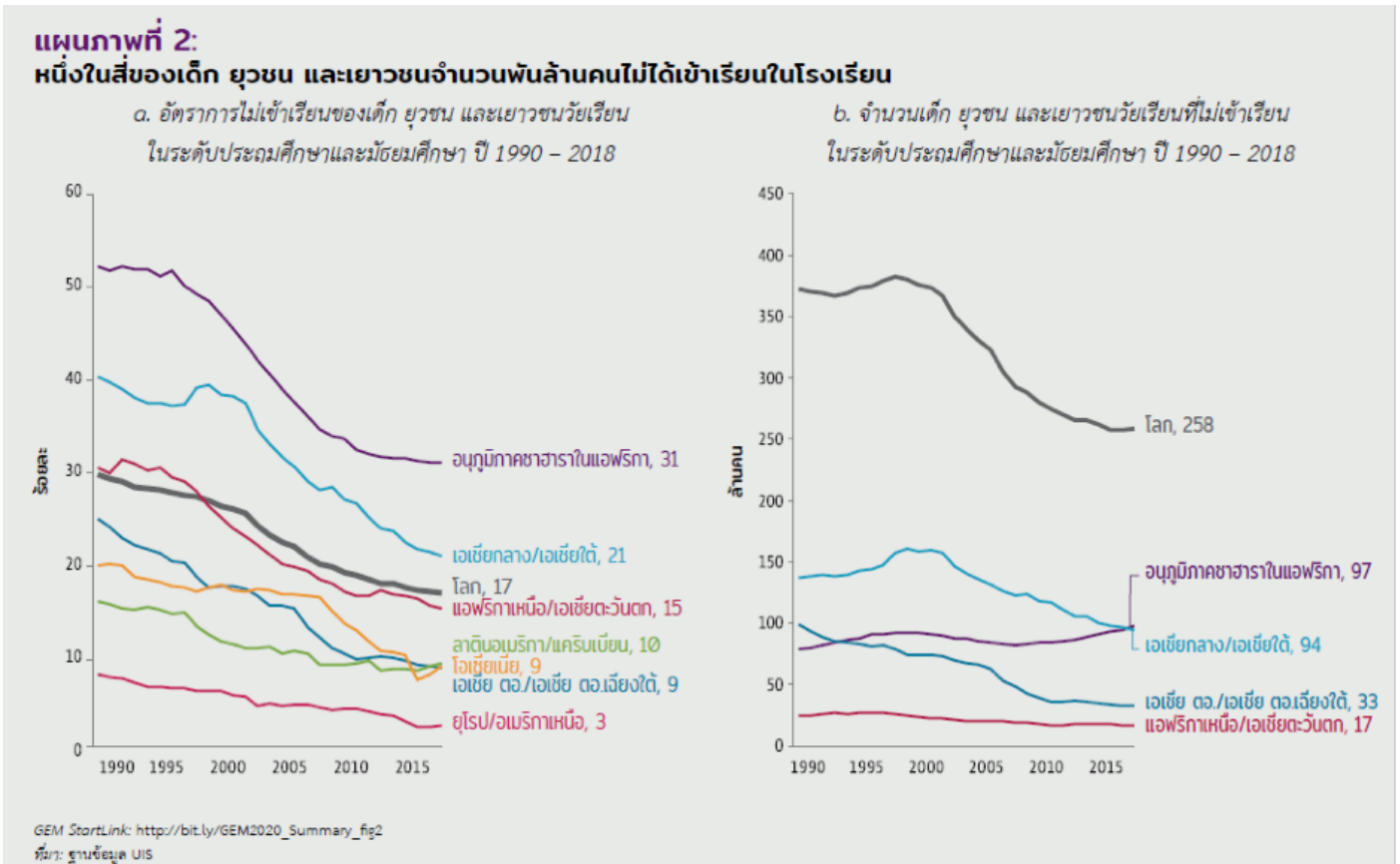
เน้นย้ำให้ทั่วโลกตระหนักถึงการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสในการศึกษาร่วมกันอย่างเท่าเทียม โดยในรายงานดังกล่าวได้เสนอแนะแนวทางที่ประเทศต่าง ๆ สามารถดำเนินการทั้งในระดับนโยบายและระดับกิจกรรม อาทิ การจัดสรรงบประมาณที่สามารถพัฒนาการศึกษาได้จริง การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ การสร้างพันธมิตรระหว่างรัฐ-เอกชน-ประชาสังคม และการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการศึกษาศาสามารถเกิดได้อย่างครอบคลุมและมีคุณภาพ

นายณัฐพล ทีปสุวรรณ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในเรื่อง “ความครอบคลุมทางการศึกษา” ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ผลักดันและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการจัดสรรงบประมาณที่เน้นเรื่องประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการเรียนของผู้เรียนพิการ การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับทุกคน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น โดยเห็นว่าทุกหน่วยงานควรใช้ประโยชน์จากรายงานขององค์การยูเนสโกเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีมาตรฐาน และสามารถจัดการศึกษาอย่างครอบคลุมได้ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติองค์การยูเนสโกได้แสดงให้เห็นว่ามีเด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งในสี่พันล้านคนไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน นอกจากนี้ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยังแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันในประเทศที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลางใน 30 ประเทศที่พบว่าร้อยละ 41 ของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี จากครัวเรือนที่ยากจนที่สุด และร้อยละ 20 มีภาวะทุพโภชนาการ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าในครัวเรือนที่ร่ำรวยที่สุดถึง 2 เท่า ทำให้เด็กเหล่านี้ต้องสูญเสียโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการศึกษา

นอกจากนี้ยังมีการประมาณการว่าเด็กและเยาวชนจำนวน 258 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 17 ของจำนวนทั้งหมดไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน ความยากจนมีผลกระทบต่อการศึกษา การจบการศึกษา และโอกาสในการเรียนรู้ในทุกภูมิภาค ยกเว้นในยุโรป และอเมริกาเหนือ ความด้อยโอกาสมักจะมาควบคู่กับการถูกกีดกันทางการศึกษา เนื่องจากมาจากภาษา สถานที่อยู่ เพศสภาพ และชาติพันธุ์

รายงานฉบับนี้ ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับทางออกด้านนโยบายที่สำคัญ อุปสรรคในการดำเนินงาน กลไกการประสานงาน ช่องทางการหาเงินทุน และการติดตามการศึกษาแบบครอบคลุม ซึ่งความครอบคลุมเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน

จึงได้มีการกล่าวถึงความท้าทายที่ต้องเผชิญทั้งหมด 7 ประการ ได้แก่ 1) กฎหมายและนโยบาย 2) ข้อมูล 3) การกำกับดูแลและการเงิน 4) หลักสูตร หนังสือแบบเรียน และการประเมิน 5) ครูและบุคลากรสนับสนุนด้านการศึกษา 6) โรงเรียน และ 7) นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ความท้าทายเหล่านี้ทำให้แต่ละประเทศมีการจัดการศึกษาแบบครอบคลุมที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกกีดกันทางการศึกษา และอุปสรรคที่ผู้เรียนต้องเผชิญ

โลกมีพันธกิจเพื่อการศึกษาที่ครอบคลุม ซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ได้เรียนรู้และบรรลุศักยภาพของตน ปัจจัยต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็น เพศสภาพ อายุ สถานที่ ความยากจน ความพิการ ชาติพันธุ์ การเป็นชนพื้นเมือง ภาษา ศาสนา สถานการณ์โยกย้ายถิ่นหรือพลัดถิ่น เพศวิถี หรือการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพศ การกักขัง ความเชื่อ และทัศนคติ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ควรเป็นสาเหตุในการเลือกปฏิบัติในการมีส่วนร่วมและการได้รับการศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดคือ การมองว่าความหลากหลายของผู้เรียนไม่ใช่ปัญหา หากแต่เป็นโอกาสในการเรียนรู้ และระบบการศึกษาต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน

การปรับเปลี่ยนการศึกษาในวิถีอาเซียน (Transforming Education the ASEAN Way)

โดย รุ่งกานต์ พันธุ์ภักดี¹

กระทรวงการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ด้านการศึกษาของอาเซียน ครั้งที่ 15 (15th ASEAN Senior Officials Meeting on Education: SOM-ED) เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 และการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 11 (11th ASEAN Education Ministers Meeting on Education: ASED) เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2563 ผ่านระบบการประชุมทางไกล ภายใต้หัวข้อ “การปรับเปลี่ยนการศึกษาในวิถีอาเซียน: การเสริมสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว” (Transforming Education the ASEAN Way: Forging Partnerships in the Age of Global Disruptions)

¹ นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ

การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ด้านการศึกษาของอาเซียน ครั้งนี้มี H.E. Leonor Magtolis Briones รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ทำหน้าที่ประธานการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสฯ โดยได้กล่าวถึงหัวข้อการประชุม “การปรับเปลี่ยนการศึกษาในวิถีอาเซียน: การเสริมสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว” ว่า “โลกปัจจุบันนี้ต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลง

ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะแต่ด้านแรงงานที่ต้องมีทักษะใหม่ ๆ ยังรวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งด้านสาธารณสุข การวิจัย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการต่าง ๆ และหน่วยงานทุกภาคส่วนจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ”

H.E. Junever Mahilum-West ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประธานร่วม ได้กล่าวถึงรูปแบบของการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งเรื่องของการจัดการมาตรฐานการศึกษา การเคลื่อนย้ายนักศึกษา ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งภูมิภาคอาเซียนยังต้องเผชิญกับเหตุการณ์ท้าทายต่าง ๆ ที่จะเกิดผลกระทบต่อการศึกษาในภาพรวม ประเทศสมาชิกจำเป็นต้องร่วมมือกัน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน รวมถึงการจัดทำแผน ASEAN Work Plan เพื่อประโยชน์สูงสุดของภูมิภาคอาเซียน

H.E. Kung Phoak รองเลขาธิการด้านสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน นำเสนอภาพรวมสำหรับการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียนว่ามีการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาผ่านประเทศสมาชิกและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งองค์การยูเนสโก ยูนิเซฟ ซีมีไอ และหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมและมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 สำหรับการดำเนินการตามแผนงานด้านการศึกษาของอาเซียน พ.ศ. 2559-2563 มีการจัดทำปฏิญญาที่สำคัญหลายฉบับ ได้แก่ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่ตกหล่น ปฏิญญากรุงเทพฯ ว่าด้วยการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 และปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปของงานซึ่งมีการจัดทำแผนที่นำทางสำหรับการดำเนินงานตามปฏิญญานี้ด้วย โดยสาระสำคัญของแผนฯ จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเข้าถึงการจ้างงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการสนับสนุนด้านการให้การศึกษาคือ โครงการ EU SHARE และการดำเนินการเรื่องกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

และเมื่อโลกเผชิญกับวิกฤตโควิด-19 ทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน นักเรียนไม่สามารถเดินทางไปเรียนหนังสือได้ ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องหาวิธีการเรียนการสอนผ่านสื่อต่าง ๆ การสอนออนไลน์-ออฟไลน์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและไม่หยุดชะงัก ปัจจุบันสำนักเลขาธิการอาเซียนอยู่ระหว่างดำเนินการร่างแผนงานด้านการศึกษาของอาเซียน พ.ศ. 2564 - 2568 ซึ่งจะนำเข้าสู่การพิจารณาของเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียนเพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่อไป

ในการประชุมครั้งนี้ สำนักเลขาธิการอาเซียนนำเสนอกรอบการดำเนินงานฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Recovery Framework) โดยได้รายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับกรอบการดำเนินงานฟื้นฟูจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 โดยมี 5 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) การส่งเสริมระบบสาธารณสุข 2) การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ 3) การเพิ่มศักยภาพของตลาดภายในอาเซียนและการบูรณาการด้านเศรษฐกิจในวงกว้าง 4) การเร่งรัดการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลให้ครอบคลุม และ 5) การมุ่งสู่นอนาคตที่ยั่งยืนและยืดหยุ่น ทั้งนี้มียุทธศาสตร์ย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์หลักที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

- 1. ด้านการส่งเสริมระบบสาธารณสุข** เน้นการให้ทุนการศึกษาแก่ประเทศสมาชิกในสาขาด้านสุขภาพและสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 2. ด้านความมั่นคงของมนุษย์** มุ่งเน้นใน 6 ด้าน ได้แก่
 1. การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
 2. การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการทำงานภายหลังสถานการณ์โควิด-19
 3. การส่งเสริมความเข้าใจของเยาวชนเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานต่อผลประโยชน์ของชาติ
 4. การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในระบบการศึกษา และเพิ่มขีดความสามารถให้แก่เด็กและสตรี รวมทั้งการมีส่วนร่วมของเยาวชนในความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
 5. สนับสนุนทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรู้เท่าทันข่าวลวง และ
 6. สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจที่ส่งเสริมการสร้างทักษะใหม่และการยกระดับทักษะของแรงงาน
- 3. ด้านการเร่งรัดการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลให้ครอบคลุม** มุ่งประเด็นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่

1. โครงการ Developing Digital Approach to Ensure Inclusive Education Delivery (สำหรับกลุ่มประเทศ CLMV)
2. การพัฒนาโรงเรียนข้ามพรมแดนและการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาของเด็กชายขอบ
3. สนับสนุนการเข้าถึงการอุดมศึกษาผ่านการเรียนรู้จาก ASEAN Cyber University Initiative
4. เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านโครงการริเริ่มต่าง ๆ โดยรวมถึงกลุ่มประบาง
5. ส่งเสริมการลงทุนในการเรียนทางไกล และ
6. สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกล

ในการนี้เจ้าหน้าที่อาวุโสของประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการรายงานเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อการศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

บรูไนดารุสซาลาม

ปัจจุบันนักเรียนสามารถเดินทางไปเรียนได้ตามปกติและสามารถควบคุมสถานการณ์ได้แล้ว อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังคงดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการระบาดของโควิด-19 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และห้ามมิให้มีการชุมนุมเพื่อป้องกันการติดเชื้อด้วย ในช่วงโควิด-19 ระบาดเมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา รัฐบาลประกาศให้สถานศึกษาหยุดการเรียนการสอน และหาแนวทางป้องกันและจัดหาอุปกรณ์สำหรับจัดการเรียนการสอนทางไกล รวมทั้งจัดทำหลักสูตรออนไลน์-ออฟไลน์ให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา รวมถึงเด็กด้อยโอกาส โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จัดหาอุปกรณ์สื่อสาร สนับสนุนคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กด้อยโอกาส พัฒนาเครือข่าย และดำเนินงานในด้านอื่น ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาออนไลน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง รวมทั้งในช่วงปิดสถานศึกษายังมีการจัดอาหารสำหรับเด็กที่ด้อยโอกาสด้วย นอกจากนี้กระทรวงการศึกษามีการอบรมครูเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์และการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การเตรียมการสอนแบบ Home School หรือ Individual Study

อินโดนีเซีย

เมื่อมีการระบาดของโควิด-19 ในช่วงเดือนมีนาคม 2563 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ยกเลิกการจัดสอบระดับชาติ และมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอบ และผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งการรับสมัครนักเรียนเพื่อศึกษาต่อแบบออนไลน์ มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ให้บริการอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และสนับสนุนค่าเล่าเรียนให้กับนักเรียนกว่า 410,000 คน สำหรับระดับอุดมศึกษา มีการจัดตั้ง platform สำหรับมหาวิทยาลัยให้สามารถเข้าไปใช้หลักสูตรการเรียนการสอนจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้ ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ไม่จำกัด การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านทาง Google มีการจัดหลักสูตรออนไลน์ผ่าน MOOCs รวมทั้งจัดตั้ง platform โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับนักศึกษาเพื่อใช้สื่อสารระหว่างกัน การจัดให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตกับการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการจัดการอบรมให้แก่อาจารย์ผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการสอนออนไลน์ และการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สำหรับบทเรียนที่ได้รับจากวิกฤตโควิด-19 คือความร่วมมือของนักศึกษาในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การคิดค้นนวัตกรรมเพื่อหาวัคซีนรักษาโควิด-19 การปรับรูปแบบการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น

กัมพูชา

รัฐบาลได้ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งหมดในเดือนมีนาคม 2563 เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา 14,000 แห่ง นักเรียนกว่า 3.2 ล้านคน และสถาบันอุดมศึกษากว่า 124 แห่ง และสถานการณ์นี้ยังทำให้ระบบการจัดการศึกษาทั้งในระดับภูมิภาคและโลกเปลี่ยนแปลงไป ในส่วนของกัมพูชา รัฐบาลมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้นักเรียนได้รับผลกระทบจากการหยุดการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์สนับสนุนการจัดการสอนให้กับครู
2. จัดตั้งช่องทางสำหรับการศึกษาทางไกล e-Learning Platform
3. ร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน และจัดตั้งศูนย์เพื่อสนับสนุน e-Learning สำหรับนักเรียนทั้งด้านการเรียนและด้านสาธารณสุข

ทั้งนี้ ในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา มีบางจังหวัดของกัมพูชามีการแพร่ระบาดของโควิด-19 รอบที่สอง ทำให้มีการปิดสถานศึกษาบางแห่งอีกครั้ง

จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในประเทศมีไม่มากนัก แต่สถานการณ์ยังไม่ปลอดภัยในช่วงเดือนมีนาคมที่ผ่านมาผ่านรัฐบาลได้ประกาศปิดประเทศตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม - 8 พฤษภาคม 2563 และมีแนวทางการรับมือการแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการมีการพัฒนาแผนการรับมือโควิด-19 โดยยึดหลักการจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนบนพื้นฐานของความปลอดภัยด้านสาธารณสุข ดังนี้

1. ให้ความรู้ครู อาจารย์ นักเรียน และชุมชนเกี่ยวกับโควิด-19 ในเรื่องการใช้อุปกรณ์การป้องกัน สุขอนามัยและแนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยด้านสุขภาพ
2. จัดการศึกษาในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้เรียนที่บ้านผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งปรับหลักสูตร ปฏิทินการเรียนการสอนให้เหมาะสม และจัดการสอนเสริมสำหรับผู้ประสงค์จะเรียนเพิ่มเติม วิกฤตการณ์โควิด-19 ทำให้วิธีการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ทำให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินการได้ต่อเนื่อง ทุกประเทศจำเป็นต้องช่วยกันสร้างระบบการศึกษาที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอนาคต

มาเลเซีย

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในช่วงปิดสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาในประเทศจำนวน 10,713 แห่ง (รัฐบาลและเอกชน) นักเรียนกว่า 5 ล้านคน เป็นระบบออนไลน์โดยได้รับความร่วมมือจาก Microsoft Google และ Apple ในการจัดทำ platform (1 platform /3 partners) การจัดโปรแกรมขึ้นพิเศษสำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้นักเรียนใช้ในการเข้าถึงหลักสูตรออนไลน์และร่วมมือกับเอกชนเพื่อสนับสนุนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับกลุ่มเปราะบางด้วย มีการเปิด platform สำหรับครูให้สามารถติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ระหว่างกันได้ ทั้งนี้ พบว่ายังมีอุปสรรคในช่วงปิดสถานศึกษา โดยมีนักเรียนบางส่วนที่มีความไม่สะดวกในการเข้าถึงการเรียนการสอนออนไลน์ และประมาณร้อยละ 25 ของนักเรียนยังต้องพึ่งพาอุปกรณ์จากผู้ปกครอง หรือต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกันในการเรียนออนไลน์ และนักเรียนบางส่วนเห็นว่าการเรียนในห้องเรียนปกติสามารถสื่อสารระหว่างกันได้ดีกว่าทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากกว่าการนั่งเรียนออนไลน์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้น อาทิ ความกังวลในช่วงปิดเรียนว่าการเรียนจะมีปัญหาเรียนไม่ทันและเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี เป็นต้น

เมียนมา

แนวทางการดำเนินงานในช่วงปิดสถานศึกษาจากสถานการณ์โรคโควิด-19 รัฐบาลได้พัฒนาแผนการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนมหาวิทยาลัยได้จัดหลักสูตรอบรมครูในระดับประถมศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2563 ในส่วนของอุดมศึกษามีการจัดหลักสูตรออนไลน์ให้แก่มหาวิทยาลัย จำนวน 134 แห่ง พัฒนาหลักสูตรออนไลน์ และจัดแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างไรก็ตามในช่วงเดือนกันยายนที่ผ่านมา มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 รอบสอง จึงจำเป็นต้องหยุดการเรียนการสอนออนไลน์

ฟิลิปปินส์

การจัดการด้านการศึกษาออนไลน์โดยกระทรวงการอาชีวศึกษาและพัฒนาศักยภาพ (Technical Education and Skills Development Authority - TESDA) รวมทั้งการแนะนำด้านเทคนิคต่าง ๆ ด้านเกษตร การพัฒนาทักษะเพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ในรูปแบบที่เหมาะสมกับทุกภาคส่วนโดยใช้ชื่อว่า “TESDA Online Programme” มีจำนวนทั้งสิ้น 71 หลักสูตร มีประชาชนเข้าระบบแล้วประมาณ 1 ล้านคนทั้งในประเทศและแรงงานจากต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำมาตรการสำหรับการป้องกันและความปลอดภัยในโรงเรียน การปรับหลักสูตรแบบทางไกลและแบบผสมผสาน การพัฒนาทักษะโดยการจัดอบรมและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การเรียนแบบยืดหยุ่นรวมทั้งการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายจากรัฐบาลกลาง

การจัดการศึกษาในช่วงวิกฤตโรคโควิด-19 โดยสร้างความตระหนักรู้ให้นักเรียนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติด้านสุขอนามัยเพื่อช่วยลดภัยจากโควิด-19 อาทิ การตรวจเช็คอุณหภูมิตนเองเป็นประจำ การทำความสะอาดโต๊ะเรียน การล้างมือบ่อย ๆ แจกข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ของโควิด-19 ให้แก่ครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อนำไปเผยแพร่แก่ครอบครัว และเมื่อรัฐบาลประกาศปิดประเทศในเดือนเมษายน กระทรวงศึกษาธิการจัดให้นักเรียนได้เรียนออนไลน์ทั้งหมด ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้นักเรียน ในช่วง 3 เดือนหลังจากปิดสถานศึกษาครูได้จัดหลักสูตรออนไลน์ไปแล้วกว่า 1 ล้านหลักสูตร สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเรียนทั้งด้านความสะอาด การดูแลด้านสุขอนามัยของนักเรียน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งครอบครัว ชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยมีการให้ยืมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และการสื่อสารกว่า 20,000 เครื่อง รวมถึงการสนับสนุนอาหารอย่างต่อเนื่องสำหรับนักเรียนที่มีรายได้น้อย การดำเนินการในอนาคตจะมีการจัดทำ National Digital Literacy Programme ภายในปี 2564 โดยมีเป้าหมายคือนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีอุปกรณ์การเรียนเป็นของตนเอง

ประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้สถานศึกษาปิดตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมและเริ่มเปิดเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 โดยในระหว่างปิดเรียน กระทรวงศึกษาธิการมีมาตรการจัดการศึกษาออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาทางไกลผ่านสื่อโทรทัศน์ (DLTV) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง เมื่อสถานศึกษาเริ่มเปิดเรียนในเดือนกรกฎาคม สถานศึกษามีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบสลับเวลา เหลือเวลาสอน เพื่อลดจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียนนอกจากนี้ ยังดูแลด้านสุขอนามัยโดยได้ร่วมมือกับกรมอนามัยในการจัดทำและปฏิบัติตามคู่มือการจัดการโรงเรียนรับมือโควิด-19 และคู่มือปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 และพัฒนาสื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน

เวียดนาม

การดำเนินการรับมือสถานการณ์โรคติดเชื้อโควิด-19 ในช่วงปิดสถานศึกษารัฐบาลได้ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จัดทำแนวปฏิบัติสำหรับนักเรียนการสอนออนไลน์ พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทางไกล และเมื่อเปิดสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงการดูแลด้านสุขอนามัยตั้งแต่เริ่มเข้ามาในบริเวณสถานศึกษา ห้องเรียน (ทั้งก่อนและหลังเลิกเรียน) รวมทั้งควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน หลักสูตรต้องยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ รวมทั้งจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

สำหรับการเตรียมร่างแผนงานการศึกษาอาเซียน พ.ศ. 2564 - 2568 สำนักเลขาธิการอาเซียนได้นำเสนอร่างแผนงานฯ ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน
2. ยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยต้องไม่ละเลยผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มชายขอบต่าง ๆ
3. เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
4. สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษาซึ่งจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของงานในอนาคต และ
5. การดำเนินงานตามแผนงานด้านการศึกษาของอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการประสานงาน การจัดการความรู้และระบบการประเมินผล

ทั้งนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีการพิจารณาและประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับร่างแผนงานการศึกษาอาเซียนเพื่อปรับแก้ไขก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียนและที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนให้การรับรองภายในเดือนมีนาคม 2564

การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 11 มี H.E. Sec. Isidro S. Lapeña รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอาชีวศึกษาและพัฒนาคุณภาพของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นประธานกล่าวเปิดการประชุม โดยมีรัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนนำเสนอวิสัยทัศน์ที่น่าสนใจ ดังนี้

บรูไนดารุสซาลาม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากวิกฤตโควิด-19 มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน แต่แต่ละประเทศต้องเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสโดยการนำความเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนาด้านดิจิทัล รวมทั้งการเตรียมความพร้อมด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่มีความจำเป็นมาก นอกจากนี้ การจัดการศึกษาที่ทั่วถึงโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังและการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมด้านดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็น การเปลี่ยนแปลงทางด้านดิจิทัลไม่ใช่สิ่งใหม่และไม่สามารถทำได้โดยลำพัง จำเป็นต้องมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเมื่อจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์คือต้องให้นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มด้อยโอกาส ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อจัดการศึกษาออนไลน์ให้นักเรียน ทั้งนี้ เครือข่ายและความร่วมมือจากทุกประเทศเป็นสิ่งสำคัญ ขอให้ทุกประเทศร่วมกันพัฒนาทางการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมครูในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและสามารถนำความรู้มาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กัมพูชา

การดำเนินการช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีการจัดการเรียนการสอนแบบสลับเวลาเรียนโดยบางส่วนจะเรียนทางไกล และบางส่วนเป็นการเรียนแบบปกติ ทั้งนี้ ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ นอกจากนี้

กัมพูชาได้สนับสนุนการดำเนินการตามกรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Recovery Framework) และแผนปฏิบัติการตามกรอบการฟื้นฟู ซึ่งจะช่วยให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนสามารถฟื้นจากสถานการณ์วิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกัมพูชามีความตั้งใจที่จะร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนในการดำเนินการตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปของงานและแผนที่น่าทึ่ง รวมทั้งยึดถือความสำเร็จของแผนงานด้านการศึกษาของอาเซียน ปี 2559-2563 นอกจากนี้ กัมพูชายังให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนจากโควิด-19 และการจัดการศึกษาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการฝึกอบรมครูเพื่อสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อินโดนีเซีย

หลายเดือนที่ผ่านมาภูมิภาคอาเซียนและทั่วโลกประสบกับสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ แต่แต่ละประเทศจำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยด้านสาธารณสุขของประชาชน และประสบการณ์ที่อินโดนีเซียได้รับในช่วงวิกฤตที่ผ่านมาคือความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการบริหารจัดการทั้งเรื่องอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักเรียนและครูที่ไม่มีความพร้อมสามารถใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น สำหรับแผนการดำเนินงานภายหลังโควิด-19 อินโดนีเซียจะร่วมกับทุกภาคส่วนในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อหลักของการประชุมในครั้งนี้ ซึ่งอินโดนีเซียเชื่อว่าการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันเป็นสิ่งจำเป็น และเห็นด้วยกับการดำเนินการตามกรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียน นอกจากนี้ ยังมีการแสดงวิสัยทัศน์ระหว่างรัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนในหลายการประชุม ทั้งการประชุมว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลในระบบการศึกษาของอาเซียนในเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงการสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานผ่านระบบการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน และการประชุมระดับรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้หัวข้อ “e-Forum on COVID-19 Response” ในเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ทำให้แต่ละประเทศได้ทราบถึงนโยบายด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเพื่อรับมือกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้อย่างครอบคลุม นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังเสนอให้นำประเด็นการจัดการวิกฤตโควิด-19 บรรจุไว้ในแผนงานด้านการศึกษาของอาเซียน ปี 2564-2568 เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการจัดการกับวิกฤตดังกล่าว

สปป. ลาว

การเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19 ระบาดไปทั่วโลกและส่งผลกระทบต่อทางด้านลบต่อความเป็นอยู่ เศรษฐกิจและสังคม ในส่วนของการศึกษา มีความจำเป็นต้องปิดสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบาง สปป. ลาว ได้จัดให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงความปลอดภัยด้านสาธารณสุขของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ มีการจัดทำแนวปฏิบัติเพื่อให้สถานศึกษาและชุมชนได้ทราบข้อมูลข่าวสาร ขยายเวลาในการจัดการเรียนการสอน ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สำหรับนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีการจัดการเรียนการสอนผ่านวิทยุ และรายการโทรทัศน์ รวมถึงการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้การเรียนการสอนในอาเซียนเปลี่ยนแปลงไป แต่แต่ละประเทศจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านดิจิทัลและการพัฒนาศักยภาพครูเพื่อให้ความพร้อมในการสอนผ่านระบบดิจิทัล และเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ ประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นต้องร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันเพื่อก้าวผ่านความท้าทายจากโควิด-19 และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมาย SDG4 ด้านการศึกษา

มาเลเซีย

แผนงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของอาเซียน ปี 2559-2563 ที่กำลังจะสิ้นสุดลง ประเทศสมาชิกจำเป็นต้องศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่ามีประเด็นใดที่ต้องปรับปรุง และประเด็นใดที่สำเร็จเรียบร้อยแล้ว และแผนงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของอาเซียน ปี 2564-2568 เป็นประเด็นที่ประเทศสมาชิกต้องคำนึงถึงรวมทั้งสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งจำเป็นต้องมีนโยบายและข้อริเริ่มต่าง ๆ มารองรับการแก้ปัญหา มาเลเซียมีความเห็นว่าในส่วนของการศึกษาจำเป็นต้องมีแผนรองรับเพื่อเตรียมการสำหรับวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อหาวิธีการรับมือที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาแผนงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาภายหลังปี 2563 ควรจะเป็นแผนงานที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์สำหรับกรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียน ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 37 ควรเน้นการฟื้นฟูภายหลังโควิด-19 ในด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และควรมุ่งเน้นการสนับสนุนทักษะด้านดิจิทัลและทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้มาเลเซียเห็นด้วยกับจุดเน้นของการประชุมในครั้งนี้ เพราะการดำเนินการต่าง ๆ ในปัจจุบันจำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งในกรอบอาเซียนและซีมีโอ และทั้งสององค์กรจำเป็นต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้มั่นใจว่าประเด็นด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของภูมิภาคจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมาเลเซียให้การสนับสนุนการทำงานร่วมกันจากทั่วโลก โดยเฉพาะในประเด็นด้านเทคนิคและงบประมาณเพื่อประโยชน์สูงสุดของภูมิภาค

เมียนมา

การจัดการเรียนการสอนของประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากในช่วงการระบาดของโควิด-19 รัฐบาลต้องปรับหลักสูตรการเรียนการสอน จัดทำแผนฟื้นฟูระดับชาติเพื่อรองรับการดำเนินงานในช่วงวิกฤตดังกล่าว โดยในช่วงที่เปิดสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้แก่นักเรียน สำหรับนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนผ่านโทรทัศน์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนการดำเนินการจัดทำหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยเครือข่าย โดยมุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

ฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์ในฐานะประธานการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนจะพยายามผลักดันแผนงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของอาเซียนภายหลังปี 2563 ให้ก้าวหน้า ในส่วนของอาเซียนมีการบริหารจัดการกับสถานการณ์โควิด-19 ได้ในระดับดี ประเทศสมาชิกสามารถร่วมกันแก้ปัญหาทางการศึกษาเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและทุกคนที่เกี่ยวข้อง และฟิลิปปินส์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าประเทศสมาชิกอาเซียนจะสามารถจัดทำแผนงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของอาเซียนภายหลังปี 2563 ได้สำเร็จก่อนที่ฟิลิปปินส์จะหมดวาระการเป็นประธานฯ ในปี 2564 สำหรับการดำเนินงานตามแผนงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของอาเซียน ปี 2559-2563 ในส่วนของฟิลิปปินส์มีการดำเนินงานที่สำคัญโดยได้พัฒนาหลักสูตรออนไลน์ (MOOCs) และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพครู เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ครูนอกเหนือจากการอบรมแบบปกติ ปัจจุบันปัญหาประดิษฐ์เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้อีกมากขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องยอมรับคือถึงแม้ว่าในอนาคตจะมีการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์มากขึ้น แต่ในเรื่องการเรียนรู้เกี่ยวกับมารยาทและความประพฤติที่ดีต่าง ๆ เราไม่สามารถคาดหวังว่าปัญญาประดิษฐ์จะทำได้เหมือนมนุษย์ และจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เราได้เรียนรู้ว่าสถานการณ์เช่นเดียวกันนี้อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต เราจำเป็นต้องหามาตรการรับมือเพื่อให้การศึกษาได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องทำงานร่วมกัน และแผนงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาภายหลังปี 2563 ต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อคุณภาพ ความเสมอภาคและการศึกษาที่ทั่วถึง และขอให้ประเทศสมาชิกสนับสนุนการเป็นประธานรัฐมนตรีด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของฟิลิปปินส์ในการดำเนินงานด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งการจัดการประชุมเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของสภาเทคนิคอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมแห่งอาเซียน (ASEAN TVET Council - ATC) ต่อไป

สิงคโปร์

การดำเนินงานในช่วงสถานการณ์โควิด-19 สถานศึกษาปิดการเรียนการสอนและครูได้สร้างหลักสูตรออนไลน์เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ขณะที่เรียนอยู่ที่บ้าน จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เรารู้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบดิจิทัลมีความสำคัญ ทำให้ประเทศสามารถผ่านวิกฤตและจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กนักเรียนได้ แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงการเรียนการสอนและอาหารของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดให้ยืมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และสนับสนุนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งเปิดสถานศึกษาเพื่อให้เด็กนักเรียนด้อยโอกาสมาเรียนที่โรงเรียนและได้รับอาหารฟรี ถึงแม้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้แต่ละประเทศต้องจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงจำเป็นต้องคำนึงถึงทักษะและความสามารถของนักเรียน ซึ่งมีความกดดันไม่เหมือนกัน ความพร้อมไม่เท่ากัน ดังนั้นจำเป็นต้องทำให้เด็กนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง

นายณัฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้นำเสนอเกี่ยวกับความร่วมมือที่ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกันภายใต้ยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้สอดคล้องต่อความต้องการในศตวรรษที่ 21 และสนับสนุนกรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียน และแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมต่อการฟื้นฟูจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสทางการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย สะเต็มศึกษา รวมทั้งปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นทวิศึกษาที่มุ่งเน้นทั้งการศึกษาในห้องเรียนและการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ และให้ความสำคัญกับการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประเทศสมาชิก เพื่อเดินหน้าเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้พร้อมบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเพื่ออนาคตของเด็กและเยาวชนอาเซียน

เวียดนาม

การดำเนินงานในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีการปิดสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจัดให้นักเรียนเรียนผ่านระบบออนไลน์ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางซึ่งจำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ และเวียดนามให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านดิจิทัล ในช่วงเดือนตุลาคมที่ผ่านมาเวียดนาม สำนักเลขาธิการอาเซียน และองค์การยูนิเซฟภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกร่วมกันจัดการประชุมว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลในระบบการศึกษาของอาเซียน (UNICEF-ASEAN Conference on Digital Transformation of the Education Systems throughout ASEAN) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องดิจิทัลและการสร้างทักษะผ่านระบบการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนานวัตกรรมและแนวทางการจัดการอย่างยั่งยืน รวมถึงการเรียนรู้เรื่องดิจิทัลและการสร้างทักษะผ่านระบบการศึกษาของอาเซียนสำหรับเด็กและเยาวชนทุกคน นอกจากนี้ เวียดนามยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครือข่ายเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับประเทศสมาชิกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักเลขาธิการอาเซียน

เมื่อทั่วโลกเกิดวิกฤตโควิด-19 ทำให้ภาคการศึกษาได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ครั้งนี้ มีผู้เรียนกว่า 1.6 พันล้านคนทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษา และในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเด็กและเยาวชนกว่า 152 ล้านคนที่การเรียนต้องหยุดชะงัก ทำให้กระทรวงด้านการศึกษาของอาเซียนจำเป็นต้องเร่งหายุทธศาสตร์และแนวทางในการแก้ปัญหาจากผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยการจัดทำหลักสูตรทั้งออนไลน์-ออฟไลน์และจัดหาสื่อเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึงรวมถึงการดูแลด้านความปลอดภัยและสาธารณสุขให้แก่ผู้เรียน นักการศึกษาและชุมชน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถเปิดดำเนินการได้ นอกจากนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงกลุ่มเด็กด้อยโอกาสเพราะเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้และได้รับผลกระทบมากที่สุด ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงร่วมกันในการพัฒนาระบบการศึกษาผ่านปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปของงาน ซึ่งเป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพและสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลก อาทิ การสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาฐานข้อมูลด้านตลาดแรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งสภาเทคนิคการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมแห่งอาเซียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและทักษะด้านเทคนิคการอาชีวศึกษาให้พร้อมสำหรับงานในศตวรรษที่ 21 การรับรองกรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียนของที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 37 ที่จะเป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูประเทศภายหลังสถานการณ์โควิด-19 และแผนงานการศึกษาของอาเซียนภายหลังปี 2563

ทั้งนี้ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งนี้ได้มีการรับรองเอกสารแถลงการณ์ร่วม “การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 11” (Joint Statement of the Eleventh ASEAN Education Ministers Meeting) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ

- สนับสนุนแนวคิดหลักเรื่อง “การปรับเปลี่ยนการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน: การเสริมสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว” (Transforming Education the ASEAN Way: Forging Partnerships in the Age of Global Disruptions) ซึ่งนำเสนอโดยสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในฐานะประธาน
- เน้นย้ำว่าการศึกษาคือประเด็นสำคัญในการฟื้นฟูประเทศภายหลังโควิด-19 และขอให้ประเทศสมาชิกสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้กรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Recovery Framework)
- สนับสนุนแถลงการณ์ร่วมที่เป็นผลลัพธ์ของการประชุมว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลในระบบการศึกษาของอาเซียนเมื่อเดือนตุลาคม 2563
- สนับสนุนการก่อตั้งสภาการเทคนิคอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมแห่งอาเซียน (ASEAN TVET Council) และยินดีสนับสนุนการดำเนินการต่าง ๆ ของสภาการเทคนิคฯ
- มุ่งมั่นที่จะดำเนินการด้านการศึกษาโดยคำนึงถึงคุณภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

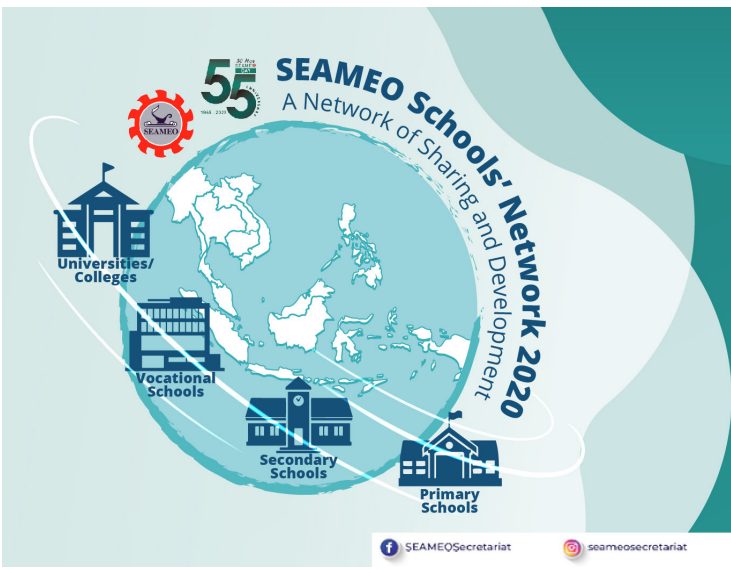
CALL FOR APPLICATIONS

SEAMEO Schools' Network 2020

Free for Registration
To Apply:
link.seameo.org/schoolnetworkreg

schoolnetwork@seameo.org
link.seameo.org/schoolnetwork

SEAMEO Secretariat | seameosecretariat | seameo_us | SEAMEO Secretariat | SEAMEO Secretariat | www.seameo.org

SEAMEO Schools' Network:

เครือข่ายแห่งการแบ่งปันและพัฒนา ภายใต้องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีมีโอ)

โดย พิษณุวัติ อารีย์นิช และ ปิยาภา ส่องคะวาทิน

ในโอกาสที่องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹ (Southeast Asian Ministers of Education Organization) หรือเรียกโดยย่อว่า ซีมีโอ (SEAMEO) ได้ก่อตั้งมาครบรอบ 55 ปี สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Secretariat) หรือซีเมส (SEAMES) จึงได้จัดกิจกรรมสำคัญอย่างหลากหลาย เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสดังกล่าว หนึ่งในนั้นคือ โครงการเครือข่ายโรงเรียน ซีมีโอ 2020 (SEAMEO Schools' Network 2020)

SEAMEO Schools' Network เป็น “เครือข่ายแห่งการแบ่งปันและพัฒนา” ที่เปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้² ที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานของรัฐในประเทศนั้น ๆ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับชั้น ประกอบด้วย ระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีววะ/เทคนิค/สารพัดช่าง มหาวิทยาลัย โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และการศึกษานอกระบบ เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวซีมีโอในการสร้างและส่งเสริมความร่วมมือระดับพหุภาคีทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพันธกิจหลักของซีมีโอ โดย SEAMEO Schools' Network ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยมีสถาบันการศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ภูฏาน จีน อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย เยเมน กว่า 1,700 แห่ง เข้าร่วมเครือข่ายฯ

¹ องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2508 มีภารกิจในการเสริมสร้างความร่วมมือทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม สร้างความเป็นเอกภาพในภูมิภาค เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างศักยภาพทางการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนให้แก่ประเทศสมาชิก
² ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีทั้งหมด 11 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป. ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย ติมอร์เลสเต และเวียดนาม

SEAMEO Schools' Network 2020 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ยกระดับความสามารถให้กับผู้นำและผู้บริหารสถาบันการศึกษา คณาจารย์ รวมถึงนักเรียน นักศึกษา ผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นโดยศูนย์/เครือข่ายระดับภูมิภาคของซีมีโอ ทั้ง 26 ศูนย์³ และเครือข่ายสมาชิกของซีมีโอ
- สร้างเครือข่ายและพันธมิตรระหว่างสถาบันการศึกษาที่เป็นสมาชิก เพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างความร่วมมือและนวัตกรรมต่าง ๆ
- เป็นพื้นที่ในการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ทางด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม

สิทธิประโยชน์ที่สมาชิก SEAMEO Schools' Network 2020 จะได้รับนั้น ครอบคลุมผลประโยชน์สำหรับบุคลากรทุกระดับในสถาบันการศึกษา ตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงนักเรียน ในส่วนของสถาบันการศึกษาเองนั้น นับเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างเสริมความเป็นสากลให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ เป็นเวทีในการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการของซีมีโอ การฝึกอบรม และกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้าน การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมไปถึงมีโอกาสได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในระดับสถาบัน การศึกษา เช่น การสัมมนาออนไลน์ โครงการพัฒนาการศึกษาระดับภูมิภาค และโครงการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียน เป็นต้น

สำหรับบุคลากรทางการศึกษา จะได้รับการพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการผ่านโครงการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการและสัมมนา ที่จัดโดยศูนย์/เครือข่ายระดับภูมิภาคของซีมีโอทั้ง 26 ศูนย์และเครือข่ายสมาชิกของซีมีโอ ทั้งในรูปแบบออนไลน์และแบบปกติ ตลอดจนสามารถเข้าถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยศูนย์ระดับภูมิภาคฯ และได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประกวดแข่งขันต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับระดับบุคลากรด้วย

ในส่วนของนักเรียนและนักศึกษา^{นั้น} ก็จะได้รับสิทธิในการเข้าร่วมการประกวดแข่งขันชิงรางวัลต่าง ๆ เช่นกัน และได้รับเชิญให้เข้าร่วมการฝึกอบรมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ข้อมูลสมาชิก SEAMEO Schools' Network จำนวน 1,792 แห่ง (ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563)

ประเทศ	จำนวน	ร้อยละ
บรูไน ดารุสซาลาม	27	1.51
กัมพูชา	33	1.84
อินโดนีเซีย	735	41.02
สปป.ลาว	4	0.22
มาเลเซีย	108	6.03
เมียนมา	35	1.95
ฟิลิปปินส์	679	37.89
สิงคโปร์	2	0.11
ไทย	108	6.03
เวียดนาม	6	0.33
อื่น ๆ	6	0.33
รวม	1,792	100

การสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายฯ ผ่านทางออนไลน์โดยไม่มีค่าใช้จ่ายที่ link.seameo.org/schoolnetworkreg เมื่อผ่านการพิจารณาคุณสมบัติโดยสำนักงานเลขาธิการฯ แล้ว สถาบันการศึกษาแห่งนั้นจะได้รับเกียรติบัตรเพื่อเป็นการรับรองสถานภาพความเป็นสมาชิกเครือข่าย SEAMEO Schools' Network 2020 และจะมีการประกาศผลผ่านเว็บไซต์ของโครงการที่ link.seameo.org/schoolnetwork

ขอบคุณข้อมูล: Pitchayawadi Arreenich, Project Coordinator และ Piyapa Su-angavatin, Knowledge Management Manager, SEAMEO Secretariat, Bangkok, Thailand

³ ศูนย์/เครือข่ายระดับภูมิภาคของซีมีโอ ตั้งอยู่ในประเทศสมาชิก ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (1 ศูนย์) กัมพูชา (1 ศูนย์) อินโดนีเซีย (7 ศูนย์) สปป. ลาว (1 ศูนย์) มาเลเซีย (3 ศูนย์) เมียนมา (1 ศูนย์) ฟิลิปปินส์ (3 ศูนย์) สิงคโปร์ (1 ศูนย์) ไทย (1 เครือข่าย/5 ศูนย์) และเวียดนาม (2 ศูนย์)

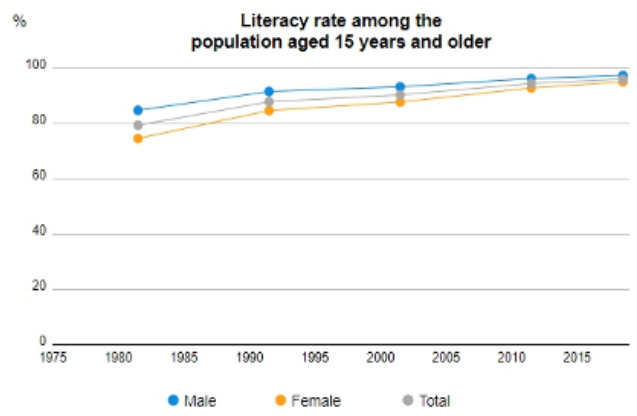

โปรตุเกส

กับการปฏิรูปการศึกษา

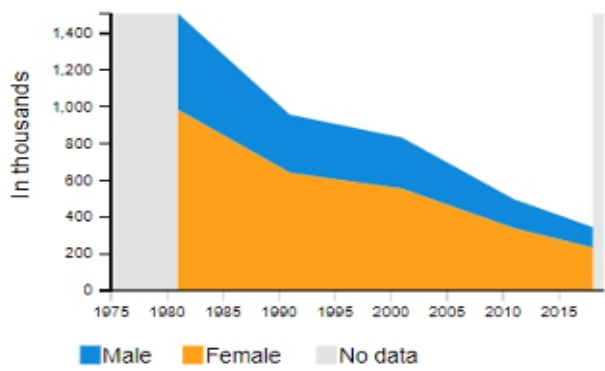
โดย หงษ์ฟ้า วีระนพรัตน์¹

หากกล่าวถึงประเทศโปรตุเกส หลายคนคงนึกย้อนไปถึงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาที่ราชอาณาจักรสยามได้เริ่มความสัมพันธ์ทางการทูตกับโปรตุเกสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2054 ซึ่งนับว่าประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับโปรตุเกสอย่างยาวนานกว่า 500 ปี และคงต้องนึกถึงขนมไทยที่ได้รับวัฒนธรรมโปรตุเกส เช่น ฟลอยทอง ทองหยิบและทองหยอด ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โปรตุเกสมีภาวะทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพของประชากรและการศึกษา โดยในปี พ.ศ. 2524 โปรตุเกสมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือมากถึง 1.5 ล้านคน และมีเยาวชนที่ไม่ได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาจำนวนประมาณ 38,000 คน (UNESCO Institute for Statistics, 2017)

ภาพที่ 2 อัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรโปรตุเกสอายุ 15 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1981-2018

Illiterate population aged 15 years and older

ภาพที่ 1 จำนวนประชากรโปรตุเกสอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1981-2018 (UNESCO, 2019)

ทั้งนี้โปรตุเกสไม่เพิกเฉยต่อการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศ โดยได้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เรื่อยมา (Crato, 2020) ซึ่งส่งผลให้โปรตุเกสสามารถพัฒนาการศึกษาไปในทางที่ดีขึ้น แม้ว่าในปี พ.ศ. 2554 โปรตุเกสได้เผชิญกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่สุดในประวัติศาสตร์และส่งผลให้งบประมาณสนับสนุนการศึกษาลดลงเป็นอย่างมากก็ตาม

ในปี พ.ศ. 2561 โปรตุเกสมีประชากรที่ไม่รู้หนังสือลดลงจาก 37 ปีก่อน จำนวนมากกว่า 1.1 ล้านคน โดยมีอัตราการอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 96.1 ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2524 ที่มีประชากรที่อ่านออกเขียนได้ร้อยละ 79.4 (UNESCO, 2019) ข้อมูลดังกล่าวบ่งบอกความสำเร็จระดับหนึ่งในการสนับสนุนการศึกษาของรัฐบาลโปรตุเกสอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

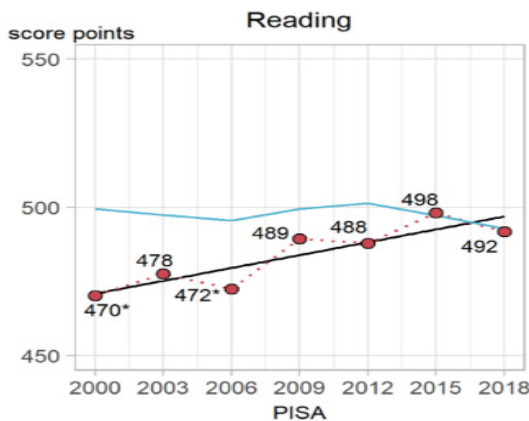
แม้ว่ารูปแบบและนโยบายการปฏิรูปการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่โดยตลอด และมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่หลักการหนึ่งที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและวิทยาศาสตร์แต่ละคนได้ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกันก็คือการให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน (Crato, 2020)

ในช่วงเริ่มต้นการปฏิรูปการศึกษาของโปรตุเกส มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การจัดกลุ่มโรงเรียนเข้าด้วยกันและปิดโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล เนื่องจากโรงเรียนเหล่านั้นมีนักเรียนจำนวนน้อยมาก และขาดความพร้อมด้านบุคลากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด โรงอาหาร โรงยิม เป็นต้น โดยรัฐบาลโปรตุเกสคาดหวังว่าการรวมกลุ่มโรงเรียนจะทำให้นักเรียนเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อีกทั้งนักเรียนยังได้พัฒนาทักษะทางสังคมกับเพื่อนในวัยเดียวกันจำนวนมาก แนวคิดนี้ได้รับกระแสคัดค้านจากผู้ปกครองและครูจำนวนมาก แม้กระนั้นก็ตามกลับทำให้ผลการประเมิน PISA ดีขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2552 โปรตุเกสได้คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการอ่าน 489 คะแนน สูงกว่าปี พ.ศ. 2543 ที่ได้ 470 คะแนน ด้านทักษะคณิตศาสตร์ 487 คะแนน สูงกว่าปี พ.ศ. 2546 ที่ได้ 466 คะแนน และด้านทักษะวิทยาศาสตร์ 493 คะแนน สูงกว่าปี พ.ศ. 2549 ที่ได้ 474 คะแนน (EduSkills OECD, 2012) นอกจากนี้ โปรตุเกสได้ปรับรูปแบบการทดสอบของนักเรียนทำให้ผลการประเมิน PISA ในปี พ.ศ. 2552 สูงขึ้นกว่าในปีก่อน ๆ โดยมีรูปแบบการทดสอบ 4 ระดับ ได้แก่

¹ นักวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติการ

1. การทดสอบระดับสูงของประเทศ จะถูกจัดขึ้นในช่วงจบปีการศึกษา ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. การทดสอบระดับต่ำของประเทศเพื่อสำรวจความก้าวหน้าทางการศึกษา และไม่มีผลต่อนักเรียน โรงเรียน หรือครู
3. การทดสอบที่โรงเรียนออกแบบเอง
4. การทดสอบระดับห้องเรียนที่ครูออกแบบ

ในด้านการพัฒนาหลักสูตร โปรตุเกสได้ปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 เช่น การปรับวิชาภาษาอังกฤษให้กลายเป็นวิชาบังคับ การเน้นวิชาพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนสามารถต่อยอดได้ การปรับปรุงแบบเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร เป็นต้น การให้ความสำคัญกับวิชาพื้นฐานเป็นสิ่งที่โปรตุเกสให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความเชื่อว่าความรู้พื้นฐานเป็นรากฐานของการต่อยอดไปสู่วิชาความรู้อื่น ๆ เช่น การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งหากนักเรียนมีความรู้เหล่านี้ที่ดีพอ จะทำให้นักเรียนรู้วิธีการในการเรียนรู้และสามารถต่อยอดความรู้ไปในแขนงย่อยอื่น ๆ ได้ดีขึ้น การให้ความสำคัญต่อความรู้พื้นฐานนี้ จึงได้นำไปสู่ผลการประเมิน PISA ที่น่าพอใจเป็นอย่างมากในปี พ.ศ. 2561 โดยเฉพาะคะแนนเฉลี่ยทักษะด้านการอ่าน 492 คะแนน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development) ที่มีคะแนนฯ 487 คะแนน

ภาพที่ 3 ผลการประเมิน PISA ด้านทักษะการอ่าน ปี พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) ของโปรตุเกสสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (Avvisati, 2019)

ก่อนที่ผลการประเมินระดับนานาชาติดังกล่าวจะเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น นักการศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ปกครองหลายคนต่างกังวลว่าการปฏิรูปการศึกษาที่มีการปรับหลักสูตรให้มีความเข้มข้น การปรับโครงสร้างของหลักสูตรที่ชัดเจน และการปรับรูปแบบการประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติ เป็นการเพิ่มปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษา และส่งผลกระทบต่อเด็กด้อยโอกาส อย่างไรก็ตาม รัฐบาลโปรตุเกสยืนยันว่าการที่มีหลักสูตรเข้มข้น โครงสร้างชัดเจน และการประเมินผลทางการศึกษาที่น่าเชื่อถือ จะช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ (Crato, 2020) ทั้งนี้ รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนเด็กด้อยโอกาสระดับประถมศึกษาด้วยการจัดชั่วโมงเพิ่มเติมโดยมีครูเข้าไปดูแล นอกจากนี้ยังสนับสนุนงบประมาณให้แก่โรงเรียนเพื่อใช้สนับสนุนครูและการจัดการเรียนรู้เสริมอีกด้วย ระบบสนับสนุนครูดังกล่าวเรียกว่า 'Teachers Credit Hours' คือการให้ค่าตอบแทนเพิ่มเติมแก่ครูที่ต้องไปช่วยสอนในโรงเรียนอื่นที่ตนเองไม่ได้ประจำการหรือค่าตอบแทนสำหรับการทำงานนอกชั่วโมงปกติ ซึ่งการปรับการบริหารจัดการด้านบุคลากรดังกล่าวทำให้หลาย ๆ โรงเรียนที่ขาดแคลนครูสามารถเชิญครูจากโรงเรียนอื่นเข้ามาสอน และจัดหาทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้มาสอนนักเรียนได้อย่างพอเพียงอีกด้วย

โปรตุเกสไม่ได้เพียงแต่ให้ความสำคัญกับผลการประเมินทางการศึกษาต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังเห็นความสำคัญของคุณภาพการศึกษา ความเสมอภาค อัตราการคงอยู่และการออกกลางคันอีกด้วย โดยในปี พ.ศ. 2555 โปรตุเกสขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 9 ปี เป็น 12 ปี เพื่อสนับสนุนการได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยรวมทั้งระบบการศึกษาสายสามัญและอาชีวศึกษา โปรตุเกสได้แบ่งอาชีวศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สำหรับนักเรียนในสถาบันอาชีวศึกษา และ 2) สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสามัญศึกษา การแบ่งประเภทอาชีวศึกษาดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนในโรงเรียนสามัญศึกษาได้มีตัวเลือกทางการเรียนไปด้านวิชาชีพมากขึ้น และหากจำกัดอาชีวศึกษาให้มีเฉพาะในสถาบันอาชีวศึกษา การเรียนอาชีวศึกษาจะเป็นเพียงตัวเลือกที่สองที่นักเรียนในระบบปกติจะไม่เลือกเรียน ทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญต่อตลาดแรงงานที่มีทักษะและมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก

แม้ว่าประชาชนโปรตุเกสจะเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ภาคการศึกษาได้รับงบประมาณด้านการศึกษาลดลง เงินเดือนครูลดลง แต่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ผู้มีส่วนร่วมทางการศึกษาทุกคนก็ยังสามารถร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาการศึกษาได้อย่างดี ด้วยวิกฤตดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้โปรตุเกสต้องจัดสรรงบประมาณอย่างรอบคอบ งบประมาณด้านการศึกษาได้ถูกจำกัดไว้กับการพัฒนาโรงเรียนและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเท่านั้น ค่าใช้จ่ายหลายส่วนที่ไม่จำเป็นจึงได้ถูกตัดออก เช่น รางวัลเงินตอบแทนต่าง ๆ

จากสถานการณ์ของประเทศโปรตุเกสที่มีข้อจำกัดอย่างมากด้านงบประมาณ แต่มีความมุ่งมั่นในการปฏิรูปการศึกษาด้วยแนวทางที่เน้นโครงสร้างและความชัดเจนของหลักสูตร โปรตุเกสจึงกลายเป็นประเทศหนึ่งที่สามารถเป็นตัวอย่งให้แก่ประเทศอื่น ๆ ด้านการปฏิรูปการศึกษาได้ การลงทุนทางการศึกษาที่แท้จริงอาจไม่ใช่เพียงแต่การทุ่มงบประมาณให้กับการศึกษาเท่านั้น แต่อาจหมายถึงความจริงจังและความต่อเนื่องของรัฐในการพัฒนาการศึกษาโดยการให้ความสำคัญกับโครงสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ในการปรับรูปแบบการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐบาล และการให้อำนาจในการจัดการแก่โรงเรียน และที่สำคัญคือการร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาการศึกษาของชาติจากทุกภาคส่วนนั่นเอง

References:

- Avvisati, D., Echazarra, A., Givord, P., & Schwabe, M. (2019). Programme for International Student Assessment (PISA) Results From 2018. OECD. Retrieved from https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_PRT.pdf
- EduSkills OECD. (2012, February 10). Portugal - Strong Performers and Successful Reformers in Education [Video]. YouTube. <https://youtu.be/M0zY8lcEIT8>
- EEF Thailand. (2016, April 27). ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาระดับประถมศึกษา ประเทศโปรตุเกส [Video]. YouTube. https://youtu.be/a_8QK_SLC_Q
- Reimers, F.M., & Crato, N. (Eds.). (2020). Audacious Education Purposes. Cham, Switzerland: Springer. Retrieved from <https://www.springer.com/gp/book/9783030418816>
- Tilasto. (nd). Portugal: Illiterate population, ages 15 and above, total. Retrieved from <https://www.tilasto.com/en/topic/education-and-science/literacy/illiteracy/illiterate-population-ages-15-and-above-total/portugal>
- UNESCO. (2019). Portugal: Education and Literacy. Retrieved from <http://uis.unesco.org/country/PT>
- UNESCO Institute for Statistics. (2017). Children out of school, primary, male - Portugal. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/SE.PRM.UNER.MA?view=chart&locations=PT>
- UNESCO Institute for Statistics. (2017). Children out of school, primary, female - Portugal. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/SE.PRM.UNER.FE?view=chart&locations=PT>

ความก้าวหน้าด้านการศึกษาของเด็กหญิง ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา กำลังถูกคุกคามจากการระบาดของโควิด-19

โดย พิมพ์ริชญา พัฒนสุทธิกุล

รายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลก (Global Education Monitoring: GEM) องค์การยูเนสโก เรื่อง ความก้าวหน้าด้านการศึกษาของเด็กผู้หญิง ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา กำลังถูกคุกคามจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 มีเด็กผู้หญิงกว่า 180 ล้านคนได้เข้าเรียนทั้งในระดับชั้นประถมและมัธยมศึกษา แต่ถึงแม้ว่าเด็กผู้หญิงจะได้เข้าเรียนในระดับ การศึกษาที่สูงขึ้นในทุกระดับการศึกษาแต่ก็ยังคงถูกละเลยมากกว่าเด็กผู้ชาย โดยยิ่งรุนแรงขึ้นจากสถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบัน จึงเป็นหน้าที่หลัก ของภาครัฐที่จะต้องจัดการกับการเลือกปฏิบัตินี้เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันสำหรับเด็กผู้หญิงรุ่นต่อไป

“เราทุกคนรู้ว่าการศึกษาเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน และการศึกษาของเด็กผู้หญิง และสตรีเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การสร้างความเป็นเท่าเทียมทางเพศให้เกิดขึ้นในโลก แม้ว่าเรายินดี ที่จะรายงานถึงความก้าวหน้าของความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กผู้หญิงและสตรีที่ดำเนินการ อย่างต่อเนื่องโดยประชาคมระหว่างประเทศ แต่ข้อมูลจากรายงานได้แสดงให้เห็นว่าพวกเรายังประสบความล้มเหลวในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่สุด โดยพบว่า 3 ใน 4 ของเด็กวัยประถมศึกษา ที่ยังไม่เคยได้ก้าวเท้าสู่อะไรเลยส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้หญิง และยังเมื่อเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ยิ่งทำให้ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศทวีความรุนแรงมากขึ้น เราจึงจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นเพื่อสานต่อ ในเรื่องของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กผู้หญิงและสตรี ความก้าวหน้าในการดำเนินงานจะสะท้อนให้เห็น ในอีกหลายชั่วอายุคน ไม่เช่นนั้นความก้าวหน้าก็จะกลับกลายเป็นทางตรงกันข้าม”

นางออสเตรย์ อาซูลีย์ (Audrey Azoulay)
ผู้อำนวยการใหญ่องค์การยูเนสโก

รายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกของยูเนสโก เรื่อง ความก้าวหน้า ด้านการศึกษาของเด็กหญิงในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา กำลังถูกคุกคามจาก การระบาดของโควิด-19 ที่เปิดเผยเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม อันเป็นวันเด็กผู้หญิง นานาชาติ มีข้อค้นพบที่สำคัญดังนี้

การถูกกีดกันทางการศึกษาในอดีตทำให้ผู้หญิงมีอัตรา 2 ใน 3 ของผู้ใหญ่ ที่ไม่ได้รับการศึกษาและในจำนวนนั้นยังประสบปัญหาความยากจนและพิการ ซึ่งในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา เด็กผู้หญิงสามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น อย่างชัดเจนในสัดส่วนการเข้าเรียนที่ลดช่องว่างลงถึงร้อยละ 4 ยิ่งไปกว่านั้น เด็กผู้หญิงยังมีสัมฤทธิ์ในด้านการอ่านและคณิตศาสตร์นำหน้าเด็กชาย อย่างไรก็ตามก็ยังมีกลุ่มเด็กผู้หญิงยากจนและพิการที่ยังถูกละทิ้งเป็นจำนวนมาก ในกลุ่มประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก

การศึกษาเป็นพลังสำคัญในเรื่องสิทธิสตรี การให้ความสำคัญต่อการศึกษา สำหรับเด็กผู้หญิงสามารถลดข้อเสียเปรียบต่าง ๆ และทำให้เด็ก ได้รับการศึกษาที่สูงกว่าพ่อแม่ แต่อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาของพ่อแม่ ก็มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจในเรื่องระดับการศึกษาของลูก ซึ่งมีสำคัญ มากต่อการป้องกันความไม่เท่าเทียมกันที่ยังมีอยู่ ความพยายามในการดำเนิน การจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวจะไม่สำเร็จ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาสังคม บรรทัดฐานด้านลบในเรื่องเพศ มีส่วนสำคัญที่จะขึ้นาคติทางเพศในการได้รับการศึกษา และยังมีส่วนต่อ ทิศนคติของครู การเลือกอาชีพ และวิชาที่เรียน รวมถึงโอกาสในอนาคต ของผู้หญิง

ทุกประเทศควรต้องให้ความสำคัญในการทำให้โรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของนักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะมีความสามารถ หรือสถานะอย่างไร ต้องทำให้โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพที่ดีขึ้นให้มีความสำคัญในเรื่องความรุนแรงทางเพศที่เกิดในโรงเรียนและในโลกออนไลน์ นอกจากนี้ควรมีนโยบายที่พร้อมให้เด็กที่ท้องก่อนวัยอันควรได้กลับมาเรียน โดยเฉพาะช่วงเวลาที่เกิดโรคโควิด-19 ยิ่งต้องมีการสื่อสารข้อมูลเรื่องการอยู่ร่วมกันให้มากขึ้น เพื่อขจัดความไม่เท่าเทียมกันที่เพิ่มขึ้น

รายงานดังกล่าวมีข้อเรียกร้องเพื่อนำไปสู่การดำเนินการ ดังนี้

1. ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการเข้าถึง การมีส่วนร่วม และประสบความสำเร็จในการศึกษา มีผู้หญิงน้อยกว่า 9 คนต่อผู้ชายทุก ๆ 10 คน ในร้อยละ 4 ของประเทศได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 9 ได้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 15 ได้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 21 ได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น
2. สนับสนุนเด็กผู้หญิงที่ตั้งครรภ์และผู้ปกครองวัยเยาว์ได้ไปโรงเรียน ถึงแม้จำนวนผู้หญิงตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรทั่วโลกจะลดลง แต่ก็ยังมีอยู่มากในพื้นที่ทะเลทรายซาฮาราของแอฟริกาใต้ในประเทศซูดานมาลีและไนเจอร์ มีอัตราสูงชันกว่าในปี ค.ศ. 1995 นอกจากนี้ยังมีการห้ามเด็กผู้หญิงตั้งครรภ์ไปโรงเรียนในสาธารณรัฐอิเควทอเรียลกินีและสาธารณรัฐแทนซาเนีย
3. ครู สถานศึกษา และครูแนะแนวอาชีพต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อป้องกันไม่ให้หมุมมองอคติทางเพศอย่างเหมารวมแทรกซึมไปในการสอนและการเลือกวิชาเรียน จำนวนผู้หญิงที่ศึกษาด้านวิศวกรรมหรือไอซีทีมีน้อยกว่าร้อยละ 25 จากสัดส่วน 2 ใน 3 ของประเทศทั่วโลกสัดส่วนของผู้หญิงที่เรียนด้านเทคนิคหรืออาชีวศึกษา (TVET) ลดลงจากร้อยละ 45 ในปี ค.ศ. 1995 เหลือร้อยละ 42 ในปี ค.ศ. 2015 มีผู้หญิงน้อยคนที่จะแสวงหาอาชีพด้านไอซีที
4. หลักสูตรและหนังสือเรียนต้องนำเสนอสถานะผู้หญิงในแบบที่ไม่ทำให้เกิดภาพเหมารวมในเรื่องเพศ ในการทบทวนแบบเรียนในหลาย ๆ ประเทศพบว่า เนื้อหาและภาพประกอบไม่นำเสนอภาพของผู้หญิงในด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมและสถานภาพทางเศรษฐกิจ แต่กลับเป็นภาพที่แสดงถึงบทบาทเดิม ๆ ในการอยู่บ้าน
5. นักเรียนทุกคนจะต้องเข้าถึงการศึกษาเรื่องเพศวิถีอย่างครอบคลุม ซึ่งจะช่วยป้องกันความรุนแรงทางเพศที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยการสนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความเคารพในอัตลักษณ์ทางเพศของนักเรียน และยังนำไปสู่การลดอัตราการทำแท้งก่อนวัยอันควร

6. ส่งเสริมสตรีให้อยู่ในตำแหน่งผู้นำมากขึ้น เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมและบรรทัดฐานทางเพศ และเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนผู้หญิงจากรายงานพบว่าทัศนคติทางลบต่อสตรีว่าไม่เหมาะกับการเป็นผู้นำมีเบื้องหลังจากการที่มีครูผู้หญิงในระดับอุดมศึกษาจำนวนน้อย ในภาพรวมทั่วโลกมีสตรีร้อยละ 94 ที่เป็นครูในระดับก่อนประถมศึกษา แต่มีเพียงร้อยละ 43 ในระดับอุดมศึกษา และยังมีสตรีจำนวนน้อยลงไปอีกที่อยู่ในตำแหน่งผู้นำในมหาวิทยาลัยและในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

Manos Antoninus ผู้อำนวยการโครงการการจัดทำรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลก ของยูเนสโกกล่าวว่า “เป็นเวลา 25 ปีแล้วตั้งแต่มีการลงนามรับรองปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ (Beijing Declaration and Platform for Action) แต่เด็กผู้หญิงก็ยังคงถูกกีดกันไม่ให้ไปโรงเรียนและไม่ให้รู้ถึงศักยภาพของตัวเอง การศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นให้สามารถบรรลุข้อปฏิบัติร่วมกัน 6 ประการที่กำหนดขึ้นไว้ภายในปี ค.ศ.2021 ว่าจะมีการทบทวนปฏิญญาปักกิ่งอีกครั้ง ดังนั้นช่วงเวลาของรายงานฉบับนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง”

Hon. Dr. David Moinina Sengeh รัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาขั้นพื้นฐานและมัธยมศึกษา สาธารณรัฐเซียร์ราลีโอนและในฐานะประธานคณะที่ปรึกษาการจัดทำรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกฉบับนี้ได้เสริมว่า “ตั้งแต่มีปฏิญญาปักกิ่งเมื่อปี ค.ศ. 1995 ถึงแม้ความก้าวหน้าในด้านความเท่าเทียมทางเพศในการศึกษาจะมีความเข้มแข็งขึ้นแต่ก็ไม่สม่ำเสมอ ภาครัฐจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการอย่างเต็มที่และภาคสังคมจะต้องให้ความสนใจในเรื่องการกีดกันทางการศึกษาต่อเด็กผู้หญิงและสตรี จากรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกปี ค.ศ. 2020 ในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศได้แสดงให้เห็นว่าการเติมเต็มสิทธิสตรีมีความเชื่อมโยงกับโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นข้อเสนอแนะต่าง ๆ จึงควรนำไปสู่การปฏิบัติในทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันสำหรับคนรุ่นต่อ ๆ ไป”

จากรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกในประเด็นนี้ได้นำไปสู่การจัดทำแคมเปญภายใต้ชื่อ “#Iamthe1stGirl” โดยมุ่งหวังแสดงให้เห็นว่าเกิดผลอะไรขึ้น เมื่อรัฐบาลต่าง ๆ ลงทุนกับการศึกษาของเด็กผู้หญิง และหวังแบ่งปันสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นแก่สังคม ที่เป็นผลมาจากสตรีหลายล้านคน ซึ่งเป็นกลุ่มแรกในครอบครัวที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย

ข้อมูลจากองค์การยูเนสโก <https://en.unesco.org/news/unesco-report-illustrates-leap-forward-girls-education-over-past-25-years-now-threatened-1> และสามารถศึกษารายงานฉบับเต็มได้ที่ <https://en.unesco.org/gem-report/2020genderreport>

Covid-19

เพิ่มการลงทุนเพื่อการเรียนรู้ ของครูในยุคโควิด-19

โดย กุสุมา นวพันธ์พิมล¹

การแพร่ระบาดใหญ่ของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่อครูกว่า 63 ล้านคนทั่วโลก ในโอกาสวันครูโลก องค์การยูเนสโกได้เรียกร้องให้เร่งเพิ่มการลงทุนในการพัฒนาการเรียนรู้อบรมครู

วันครูโลก (5 ตุลาคม) ในปีนี้ เป็นช่วงเวลาที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในช่วงของการแพร่ระบาดใหญ่ของโควิด-19 ดังนั้น การฝึกฝนและพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ รวมถึงทักษะความเป็นผู้นำให้แก่ครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในด้านการเรียนรู้และสนับสนุนการศึกษาแบบองค์รวมในทุกระดับ ซึ่งในโอกาสนี้ องค์การยูเนสโก ได้มีการจัดการประชุมออนไลน์ในหัวข้อ ครู: ผู้นำในช่วงวิกฤต ภาพแห่งอนาคต (Teachers: Leading in crisis, reimagining the future) และได้มีการมอบรางวัลที่ชื่อว่า “UNESCO-Hamdani bin Rashid Al-Maktoum Prize” สำหรับการปฏิบัติงานและผลงานที่โดดเด่นในการเพิ่มประสิทธิภาพของครูในประเทศบราซิล อียิปต์ และโปรตุเกส นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดตัวปีศาจของกิจกรรมออนไลน์ทั่วโลกที่ครอบคลุมทุกแง่มุมและระดับของการศึกษาในมุมมองการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ครู: ผู้นำในช่วงวิกฤต ภาพแห่งอนาคต

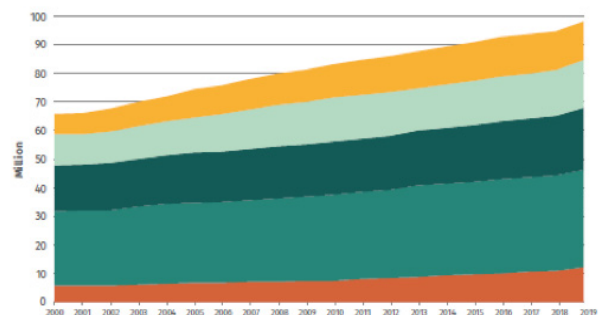
ครูคือรากฐานที่สำคัญในการสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพ เสมอภาค และเท่าเทียมกัน การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ความสามารถของครูถูกบั่นทอนลงอย่างมากในการที่จะรักษาคุณภาพการศึกษาที่เป็นผลมาจากการปิดโรงเรียน การเปลี่ยนไปใช้การสอนทางไกลและความท้าทายในการกลับสู่การเรียนการสอนแบบปกติ แต่อย่างไรก็ตามท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 ก็ยังทำให้เกิดแสงสว่างใหม่ ๆ ที่ครูสามารถเป็นผู้นำในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน

การคงคุณภาพในการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องจะทำให้ประเทศต่าง ๆ ไม่สูญเสียความพยายามในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเด็นในเรื่องภาวะความเป็นผู้นำจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีต่อสุขภาพและเท่าเทียมกันสำหรับทุกคน รวมถึงนักเรียนที่ด้อยโอกาสที่เป็นผลมาจากการแพร่ระบาด ประเทศต่าง ๆ ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมที่มีคุณภาพเพื่อให้แน่ใจว่าครูมีทักษะที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างบทบาทความเป็นผู้นำ

“บุคลากรครูทั่วโลกได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 2000 แต่ยังคงต้องการครูอีกจำนวนมาก”

ตัวเลขจากสถิตินิติขององค์การยูเนสโกได้แสดงให้เห็นว่าจำนวนครูทั่วโลกได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ระหว่างปี ค.ศ. 2000 ถึง 2019 จาก 62 ล้านคน เป็น 94 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีถึง 69 ล้านคนที่ต้องได้รับการฝึกสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เป็นแบบสากล (แบ่งเป็นระดับประถม 24 ล้านคน และมัธยม 44 ล้านคน)

Figure 1. Number of teachers worldwide by education level, 2000-2019

สถานการณ์การแพร่ระบาดใหญ่ของโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อครูกว่า 63 ล้านคนทั่วโลก เป็นการตอกย้ำจุดอ่อนในระบบการศึกษาหลายระบบ และความไม่เท่าเทียมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในหลายประเทศ การวิจัยที่จัดทำขึ้นโดยองค์การยูเนสโก องค์การยูนิเซฟและธนาคารโลกในช่วงโควิด-19 พบว่ามีประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเพียงครึ่งหนึ่งที่จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนทางไกลให้แก่ครู และมีไม่ถึง 1 ใน 3 ที่สนับสนุนการพัฒนาด้านจิต-สังคมเพื่อช่วยพวกเขาจัดการกับปัญหาวิกฤต

การฝึกอบรมเป็นกุญแจสำคัญในการสนับสนุนการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ แต่ครูหลายคนขาดคุณสมบัติขั้นต่ำ

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องให้ครูได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะหลักที่จำเป็นทั้งด้านความเป็นผู้นำ ด้านการจัดการศึกษาแบบครอบคลุมและการจัดการชั้นเรียน

¹ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

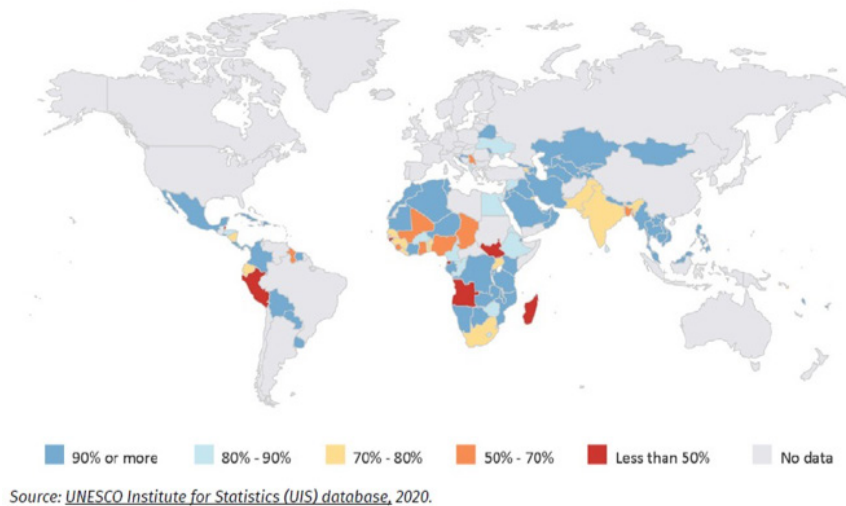
ตารางแสดงสัดส่วนครูที่มีคุณสมบัติขั้นต่ำตามระดับการศึกษาปี ค.ศ. 2019 หรือปีล่าสุดที่มี

ภูมิภาค	ครูที่มีคุณสมบัติ		อัตราส่วนนักเรียน/ครู ที่ผ่านการฝึกอบรม	
	ประถม	มัธยม	ประถม	มัธยม
ทั่วโลก	81	78	28	21
กลุ่มประเทศที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของทะเลทรายซาฮาราในทวีปแอฟริกา	65	51	58	43
แอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตก	85	84	23	18
เอเชียกลาง	98	97	21	11
เอเชียใต้	74	77	40	29
เอเชียตะวันออก	-	-	-	-
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	97	95	19	20
ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน	83	84	25	20
โอเชียเนีย	-	-	-	-
ยุโรปและอเมริกาเหนือ	-	-	-	-
รายได้ต่ำ	75	58	51	38
ต่ำกว่ารายได้ปานกลาง	75	76	39	28
สูงกว่ารายได้ปานกลาง	84	84	27	-
รายได้สูง	-	-	-	-

แหล่งข้อมูล: สถาบันสถิติขององค์การยูเนสโก (UIS) ค.ศ. 2020

ข้อมูลจากสถาบันสถิติขององค์การยูเนสโก (UNESCO Institute for Statistics) ได้แสดงให้เห็นว่าครูร้อยละ 81 ในระดับประถมศึกษา และร้อยละ 86 ในระดับมัธยมศึกษา มีคุณสมบัติขั้นต่ำในด้านที่ต้องการ แต่ด้วยความหลากหลายในแต่ละพื้นที่จึงทำให้ครูหลายคนไม่พร้อมที่จะรับมือกับความท้าทายที่เผชิญ โดยพบว่ากลุ่มประเทศที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของทะเลทรายซาฮาราในทวีปแอฟริกามีครูร้อยละ 65 ในระดับประถมศึกษา และร้อยละ 51 ระดับมัธยมศึกษา ที่มีคุณสมบัติขั้นต่ำในด้านที่ต้องการ ในภูมิภาคเอเชียใต้มีครูร้อยละ 74 ในระดับประถมศึกษาและร้อยละ 77 ระดับมัธยมศึกษา ในขณะที่ภาพรวมทั่วโลก มีครูประมาณ 69 ล้านคนที่จำเป็นต้องบรรลุเป้าหมายด้านการศึกษาในปี ค.ศ. 2030 ภายใต้เป้าหมายที่ 4 ของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. 2030 (แบ่งเป็นครูระดับประถมศึกษาจำนวนกว่า 24 ล้านคน และระดับมัธยมศึกษาจำนวนกว่า 44 ล้านคน) ซึ่งเป็นตัวเลขที่ใกล้เคียงกับบุคลากรครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วโลกในปี ค.ศ. 2019 เป้าหมายดังกล่าวได้กล่าวถึงพันธกิจเพื่อรับประกัน “การศึกษามีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม” และสนับสนุน “การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน” วาระนี้ได้ให้สัญญาว่าโลกจะมี “ความยุติธรรม เสมอภาค อดทน เปิดกว้าง และครอบคลุมทางสังคม ซึ่งความต้องการของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่สุดควรได้รับการตอบสนอง”

Figure 2. Proportion of primary teachers with the minimum required qualifications, 2019 or most recent year available

ห้องเรียนขนาดใหญ่ทำให้ครูหลายคนต้องรับภาระหนักมากโดยเฉพาะในประเทศที่ขาดการฝึกอบรมซึ่งนำไปสู่การทำลายคุณภาพการศึกษา

สัดส่วนของครูที่ผ่านการฝึกอบรมต่อจำนวนนักเรียนที่มีมาก ทำให้ขนาดของห้องเรียนมีขนาดใหญ่เกินศักยภาพของครูที่จะรับมือโดยเฉพาะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนนักเรียน ทั้งนี้สัดส่วนดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ โดยครูที่สอนในระดับประถมศึกษาบางประเทศมีสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 40-60 คน เช่น ในแอฟริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะที่หลายประเทศสัดส่วนของครูต่อนักเรียนสูงถึง 1 ต่อ 240 ในมาดากัสการ์ และ 1 ต่อ 114 ในซาตูเม แต่เมื่อสอนในระดับมัธยมศึกษาความแออัดของนักเรียนก็ลดน้อยลง แต่ก็ยังมีสัดส่วนที่สูงในบางประเทศ

เราจะเปรียบเทียบการฝึกอบรมครูได้อย่างไร?

แต่ละประเทศต่างมีวิธีการเป็นครูที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละวิธีการสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้โดยดูจาก 1) ระดับการฝึกอบรม 2) ระยะเวลาในการเรียนเพื่อเป็นครู และ 3) ระยะเวลาในการฝึกสอน

โดยมีข้อมูลว่าจำนวนปีที่เรียนบวกกับที่ฝึกสอนก่อนจะมาเป็นครูระดับประถมศึกษาจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ ยกตัวอย่างเช่นในประเทศไนเจอร์ 12 ปี ในขณะที่ในบราซิลต้องใช้เวลานานถึง 18 ปี โดยไนเจอร์ใช้เวลาในการฝึกสอน 2 ปี และในบราซิล 4 ปี ในประเทศที่มีปัญหาการขาดแคลนครูอย่างในแทนซาเนียทำให้ต้องฝึกอบรมด้านการสอนตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับอนุปริญญาในวิทยาลัยเป็นเวลาหนึ่งปีและต้องฝึกสอนในโรงเรียน 2 ปี

Figure 3. Mapping primary teacher general and professional education, 2019

Title		Years of education																	
Niger	Instituteur adjoint	Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Teacher training (ISCED 3)							
	Instituteur	Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Upper secondary (ISCED 3)		Teacher training (ISCED 4)					
Burundi	Primary teacher diploma (D7)	Basic education (ISCED 1-2)						Teacher training (ISCED 3)											
Cameroon (Francophone sub system)	Certificat d'aptitude pédagogique d'instituteur pour l'enseignement maternel et primaire* (CAPIEMP)	Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Teacher training (ISCED 3)							
		Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Upper secondary (ISCED 3)		Teacher training (ISCED 3)					
		Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Upper secondary (ISCED 3)		Teacher training (ISCED 3)					
Cambodia	Primary school teacher diploma	Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Upper secondary (ISCED 3)		Teacher training (ISCED 4)					
Tanzania	Teacher Training (Certificate)	Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Teacher training (ISCED 3)							
	Teacher Training (Diploma)	Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Upper secondary (ISCED 3)		Teacher training (ISCED 4)					
Ecuador	Bachelor degree	Basic education (ISCED 1-2)						Lower secondary (ISCED 2)				Teacher training (ISCED 6)							
Brazil	Bachelor degree applied to education	Primary education (ISCED 1)						Lower secondary (ISCED 2)				Upper secondary (ISCED 3)		Teacher training (ISCED 5)					

Source: UNESCO Institute for Statistics (UIS) database, 2020; and UIS, 2011. ISCED classification.

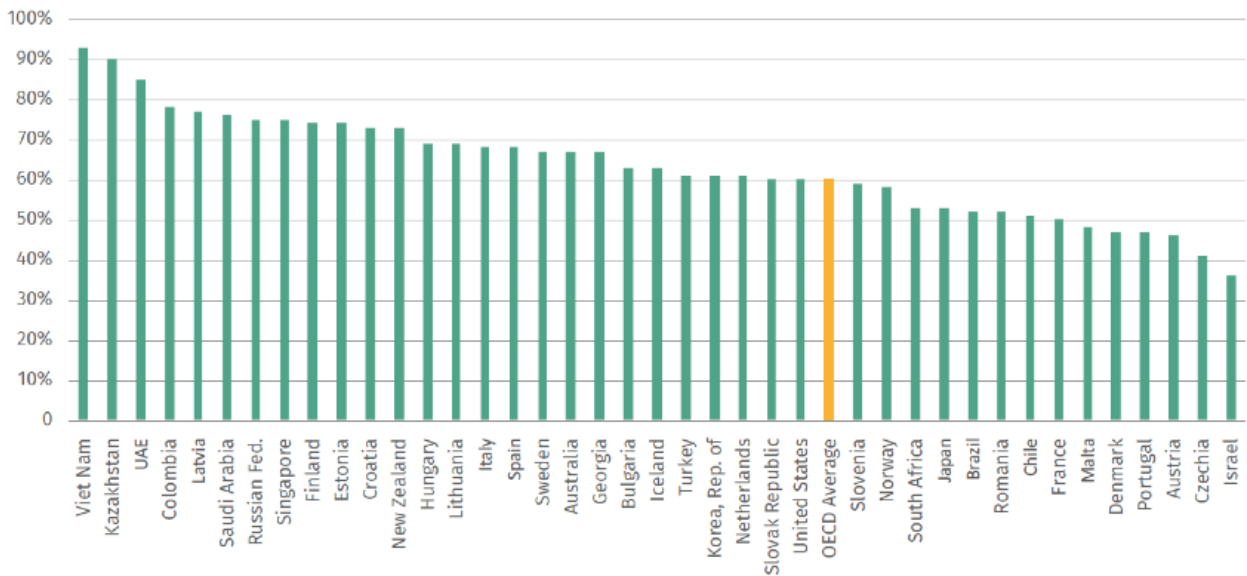
Note: * Informal translation: Pre-primary and primary teacher certificate.

ภายหลังโรคโควิด-19 มีความต้องการครูที่มีทักษะด้านการสอนทางไกลและด้าน ICT

ไม่ใช่เพียงแคโรคโควิด-19 ที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ยังรวมไปถึงการสร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจและการดำรงชีวิตของครูให้กลับคืนมาอีกด้วย ครูหลายคนไม่ได้เตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ไม่พร้อมที่จะสอนทางไกล และยังไม่มีกรอบมในดานนี้ ตัวเลขที่ได้จาก OECD ได้แสดงให้เห็นว่ามีครูมากถึงร้อยละ 60 ที่ใช้ ICT ในการเรียนการสอน แต่ก็มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ ทั้งนี้การสอนทางไกลยังมีอยู่ในหลายประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่มีรายได้ต่ำถึงต่ำกว่าปานกลาง

Figure 4. Percentage of teachers for whom use of ICT for teaching has been part of recent professional development activities, 2018

Source: OECD, 2019. TALIS 2018 Results Teachers and School Leaders as Lifelong Learners.

การสนับสนุนครูให้จัดการศึกษาแบบครอบคลุม

ในการวางกรอบกฎหมายและนโยบายของประเทศ จำเป็นต้องกำหนดให้ระบบการศึกษามีการสอนแบบครอบคลุม การฝึกฝนทักษะการสอนแบบครอบคลุมจะมีความสำคัญต่อการลดการหยุดชะงัก การกีดกันและการออกกลางคันที่อาจเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนต้องกลับไปโรงเรียน ข้อมูลจากรายงานพบว่าใน 168 ประเทศมีร้อยละ 61 ที่เรียกร้องให้มีการจัดการฝึกอบรมครู ในขณะที่ร้อยละ 40 มีการกำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบาย มีน้อยกว่าร้อยละ 3 ที่ให้การรับรองกฎหมายการศึกษาแบบครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับการอบรมครู ร้อยละ 10 ที่มีการพูดถึงการจัดการศึกษาแบบครอบคลุม แต่ไม่มีการกล่าวถึงกรอบมครู

การเตรียมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียนและครู เพื่อให้การเรียนการสอนมีความต่อเนื่อง

เด็กที่กลับมาเรียนในโรงเรียนต้องมีสุขอนามัยและอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่เหมาะสมเพื่อความปลอดภัยและสุขภาพที่ดี นอกจากนี้โรงเรียนต้องเตรียมอุปกรณ์และระบบการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถมีการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากทั่วโลกได้แสดงให้เห็นว่าร้อยละ 60 มีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการทำความสะอาดมือ 2 ใน 3 หรือร้อยละ 73 สามารถที่จะเข้าถึงระบบไฟฟ้า แต่ไม่สามารถใช้งานด้าน ICT การเข้าถึงคอมพิวเตอร์ยังเป็นไปได้ยากในประเทศที่มีรายได้น้อยและปานกลาง ในหลายประเทศยังไม่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น เมียนมา ที่สามารถใช้ได้เพียงร้อยละ 1 เท่านั้น

Table 2. Proportion of primary schools with access to basic facilities, 2019 or most recent year available

Regions	Basic handwashing facilities (%)	Access to basic drinking water (%)	Access to electricity (%)	Access to computers for pedagogical purposes (%)	Access to Internet for pedagogical purposes (%)
World	66	78	73	48	40
Sub-Saharan Africa	37	44	31
North Africa and Western Asia	93	87	88	85	80
Central Asia	93	95	100	96	70
Southern Asia	51	84	55	20	11
Eastern Asia	96	97	97	95	95
South-eastern Asia	73	67	85	53	66
Latin America and the Caribbean	89	61	43
Oceania	95	87	92	75	62
Europe and Northern America	97	97	100
Low income	43	49	32
Lower middle income	53	78	55	27	16
Upper middle income	81	79	94	67	62
High income	95	96	98

Source: UNESCO Institute for Statistics (UIS) database, 2020.

“หากปราศจากการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและมีการลงทุนที่เพิ่มขึ้น วิกฤตอาจกลายเป็นหายนะแห่งการเรียนรู้”

เป็นคำเตือนที่ว่า “หากปราศจากการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและมีการลงทุนที่เพิ่มขึ้น จากวิกฤตอาจกลายเป็นหายนะแห่งการเรียนรู้” ผู้อำนวยการใหญ่ องค์การยูเนสโก นางอเดรีย อาซูลาย (Audrey Azoulay) กรรมการบริหารขององค์การยูนิเซฟ นางเฮนเรียตต้า ฟอร์ (Henrietta Fore) ผู้อำนวยการใหญ่ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ นายกาย ไรเดอร์ (Guy Ryder) เลขาธิการด้านการศึกษาระหว่างประเทศ นายเดวิด เอ็ดเวิร์ด (David Edwards) ได้ออกแถลงการณ์ร่วมกันเพื่อให้มีการคุ้มครองการจัดการด้าน การศึกษา การลงทุนเบื้องต้นด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพให้แก่ครู รวมถึงการพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง “การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครูในช่วงเกิดวิกฤต ครูทุกคนควรมีทักษะด้านดิจิทัลและการสอน เพื่อให้สามารถสอนทางไกล สอนออนไลน์ รวมถึงการสอนได้ทุกสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะในลักษณะที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง หรือไม่มีเทคโนโลยีใด ๆ ในการช่วยสอน”

สถานการณ์การแพร่ระบาดครั้งนี้มีผลทำให้ความไม่เท่าเทียมและความเปราะบางของการเรียนรู้ยิ่งมีมากขึ้น รายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกในปี ค.ศ. 2020 ได้ย้ำเตือนถึงการกระจายโอกาสทางการศึกษาที่ยังคงไม่เท่าเทียมกัน เป็นอุปสรรคสำหรับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับผู้เรียนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก องค์การยูเนสโกได้เผยแพร่เอกสารที่แสดงให้เห็นว่า มีไม่ถึง 2 ใน 3 ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่มีการจัดการฝึกอบรมครูแบบครอบคลุม และยังแสดงให้เห็นว่ามีเพียง 4 ใน 10 ประเทศที่ได้มีการจัดการฝึกอบรมครูแบบครอบคลุมในด้านกฎหมายและนโยบายของประเทศ และได้มีการเรียกร้องให้มีการฝึกอบรมในภาพรวมทั้งหมด

ทำไมกฎหมายและนโยบายจึงมีความสำคัญ

สรุปรายงานการติดตามผลการศึกษารายปีทั่วโลกได้แสดงให้เห็นว่าร้อยละ 68 ของประเทศต่าง ๆ ได้พยายามการศึกษาแบบครอบคลุมไว้ในกฎหมาย นโยบาย แผน หรือยุทธศาสตร์ และพบว่ากฎหมายมีการมุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มเสี่ยงต่อการกีดกันในการศึกษาโดยเฉพาะ มีไม่กี่ประเทศที่ได้กำหนดเรื่องการให้การศึกษาที่ครอบคลุมแก่ผู้เรียนทุกคนไว้ในกฎหมายการศึกษา การตรากฎหมายโดยกระทรวงศึกษาธิการบางประเทศคำนึงเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย เพศสภาพ ส่วนในด้านนโยบายมีแนวโน้มที่จะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่กว้างกว่า มีบางประเทศมีนโยบายที่ให้บริการแก่ผู้เรียนทุกคนอย่างครอบคลุม และมีหลายประเทศที่กำหนดไว้ในแผนและยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติที่ต้องการให้รวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม ทั้งตัวกฎหมายและนโยบายมีความแตกต่างกันว่านักเรียนพิการควรอยู่ในโรงเรียนกระแสหลักหรือไม่ หลายประเทศมีกฎหมายที่ระบุถึงการจัดสภาพแวดล้อมเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มนี้ แต่ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ที่มีเจตจำนงที่ดี แต่รัฐบาลก็ไม่ได้มีการรับประกันว่าจะมีการนำไปปฏิบัติได้จริง

ในการจัดการศึกษาแบบครอบคลุม ครูทุกคนควรเตรียมพร้อมที่จะสอนนักเรียนทุกคน การดำเนินการจะไม่บรรลุผลนอกจากครูจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีค่านิยม ความรู้ และทัศนคติที่จะเอื้อให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จ ในการสอนครูจะต้องยอมรับความหลากหลายและตระหนักว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับประสบการณ์ในชีวิตจริง หากครูมีมุมมองต่อนักเรียนว่าบกพร่อง ไม่สามารถที่จะเรียนรู้ หรือไม่มีความสามารถ อาจทำให้ครูมองไม่เห็นศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน

ความไม่พร้อมในการสอนเป็นผลมาจากความแตกต่างเรื่องความรู้ในการสอน การเตรียมครูหลายประเภทสำหรับนักเรียนหลายประเภทในสภาพแวดล้อมซึ่งแยกเฉพาะเป็นสิ่งจำเป็น การที่ครูจะมีคุณภาพดีได้นั้นการศึกษาของครูจะต้องครอบคลุมการสอนหลากหลายด้านสำหรับนักเรียนทุกคน ตั้งแต่เทคนิคการสอนและการจัดการห้องเรียน ไปจนถึงสหวิชาชีพ วิธีประเมินการเรียนรู้ และควรมีการติดตามความช่วยเหลือให้ครูสามารถนำทักษะใหม่ ๆ ไปใช้ในห้องเรียนได้

นอกจากนี้ครูยังต้องการสภาพแวดล้อมในการทำงานและการสนับสนุนที่เหมาะสมในการปรับการสอนให้เข้ากับความต้องการของนักเรียน การขาดแคลนทรัพยากรสำหรับการสอนและหลักสูตรที่กำหนดเป้าหมายไว้สูงมาก รวมถึงการกำหนดมาตรฐานสำหรับการเรียนรู้ อาจทำให้ครูปรับวิธีการสอนได้ยาก

ข้อมูลเพิ่มเติมจาก

1. <https://en.unesco.org/news/over-63-million-teachers-impacted-covid-19-crisis-world-teachers-day-unesco-urges-increased>)
2. World Teachers' Day 2020 Fact Sheet
3. สรุปรายงานการติดตามผลการศึกษารายปีทั่วโลก 2020 (Global Education Monitoring Report Summary 2020)

ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสุขภาพและโภชนาการที่ดีในโรงเรียน “ความร่วมมือเพื่อสุขภาพที่ดีของผู้เรียนและอนาคตที่สดใส”

โดย จตุพร อนันตพิช

วิสัยทัศน์ร่วม “เด็กและเยาวชนที่มีสุขภาพ โภชนาการและการศึกษาที่ดี จะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสังคมที่ดีให้แก่ประเทศชาติและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ”

ประเด็นเรื่องสุขภาพ โภชนาการและการศึกษาที่ดีของเด็กและเยาวชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับ เป็นการลงทุนเพื่อสร้างอนาคตให้กับประเทศ หากพวกเขาเหล่านั้นไม่ได้รับโภชนาการและมีสุขภาพที่ดีก็จะทำให้เกิดการเจ็บป่วยและหิวโหย เรียนได้ไม่เต็มที่ และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำ ดังนั้นการลงทุนด้านสุขภาพและโภชนาการที่ดีในโรงเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กนักเรียนและเยาวชน จะทำให้ครอบครัวและชุมชนดีขึ้น เป็นการลงทุนเพื่ออนาคตของประเทศและสร้างความเป็นพลเมืองโลกที่จะนำไปสู่วิถีชีวิตที่ดีขึ้น หลายประเทศจึงเรียกร้องให้มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานที่เป็นระบบในเรื่องนี้ โดยอาศัยการประสานงานและความร่วมมือกับหลาย ๆ ภาคส่วน

องค์การสหประชาชาติและองค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กร ทั้งองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ทุนส่วนในระดับโลกเพื่อการศึกษา (GPE) องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (UNESCO) องค์การกองทุนเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) คณะกรรมาธิการสามัญประจำสหประชาชาติ (UNSCN) กลุ่มธนาคารโลก (World Bank Group) โครงการอาหารโลก (WFP) และองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ออกมาตอบสนองต่อข้อเรียกร้องนี้ โดยได้จัดทำความร่วมมือภายใต้ชื่อ “เดินหน้าสู่สุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ (Stepping up effective school health and nutrition)” เป็นความร่วมมือในการส่งเสริมด้านสุขภาพและโภชนาการที่ดีขึ้นให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้สามารถเจริญเติบโต เติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ นำไปสู่การสร้างอนาคตที่ดีให้กับตนเอง ชุมชนและประเทศชาติได้

องค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ จะช่วยกันผลักดันให้เรื่องสุขภาพและโภชนาการที่ดีให้เป็นวาระแห่งชาติทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อสร้างทุนมนุษย์ให้กับประเทศต่าง ๆ จึงมีการเชิญชวนให้ภาคีรัฐบาลและหุ้นส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อตกลงด้านสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียน ทั้งด้านการลงทุนและการดำเนินการด้านอื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกันมากขึ้น เพื่อจะได้ผลักดันความช่วยเหลือได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยจะต้องมีความเชื่อมโยงทั้ง 3 ด้านเข้าไว้ด้วยกัน คือ การศึกษา สุขภาพ และโภชนาการ ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ทั้ง 10 เป้าหมายภายในปี ค.ศ. 2030 ได้แก่ ความยากจน (SDG1) ความหิวโหย (SDG 2) สุขภาพ (SDG 3) การศึกษา (SDG 4) ความเท่าเทียมระหว่างเพศ (SDG 5) น้ำสะอาดและการสุขาภิบาล (SDG6) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (SDG 8) การลดความไม่เท่าเทียม (SDG 10) สันติภาพ ความยุติธรรมและสถาบันที่เข้มแข็ง (SDG 16) และหุ้นส่วนที่มีความแข็งแกร่ง (SDG 17)

สุขภาพและโภชนาการในโรงเรียน: การลงทุนที่ยิ่งใหญ่

สุขภาพและโภชนาการเป็นรากฐานของการศึกษา เด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพและสุขภาพที่ดีจะสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นการลงทุนในด้านสุขภาพ โภชนาการและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนจึงมีความสำคัญพอ ๆ กับการลงทุนในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้การศึกษาที่มีคุณภาพแบบองค์รวมและเท่าเทียมกัน ซึ่งจะให้เกิดผลกำไรถึง 3 รุ่น ทั้งต่อชีวิตของเด็กและเยาวชนที่เรียนอยู่ ไปจนถึงวัยผู้ใหญ่และส่งผลไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ซึ่งจากประสบการณ์และข้อพิสูจน์ที่ผ่านมาหลายปีของหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่รอบนอก ได้มีการจัดทำข้อเสนอที่สามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศเพื่อนำไปพัฒนาเป็นกรอบยุทธศาสตร์เฉพาะวัยให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศนั้น ๆ ได้

องค์ประกอบหลักในการผสมผสานประเด็นด้านสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนคืออะไร

สุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนเป็นเรื่องของความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อออกแบบและสร้างยุทธศาสตร์ กิจกรรม และการให้บริการในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในระบบการศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สุขภาพและสุขภาพที่ดีของนักเรียน ไปจนถึงชุมชนภายในโรงเรียนทั้งหมด โดยคำนึงถึงสิ่งสำคัญ ได้แก่ นโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การเรียนรู้และการพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ หลักสูตรที่เน้นทักษะเป็นฐาน และการให้บริการด้านสุขภาพและโภชนาการที่เน้นโรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและการให้การสนับสนุนบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้อง รวมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังต้องอาศัยหุ้นส่วนต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพในระดับชาติ ทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข ด้านอาหารและการเกษตร ด้านการพัฒนาท้องถิ่น การเงินการคลัง สวัสดิการสังคม และระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหน่วยงานอื่น ๆ สำหรับในระดับท้องถิ่นก็ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรภายในสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและคนในชุมชน

กลยุทธ์ที่มีความคุ้มค่าและประสิทธิภาพสูง

การดำเนินการด้านสุขภาพและโภชนาการจะมีประสิทธิภาพได้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อเป็นหลักประกันว่าเด็กมีความพร้อมและมีแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการจัดการปัญหาวิกฤตด้านการศึกษาในระดับโลกที่พบว่า มีเด็ก 260 ล้านคนที่กลายเป็นเด็กตกหล่น โดยร้อยละ 53 ของเด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่มาจากประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลางที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้และไม่เข้าใจเรื่องง่าย ๆ เมื่ออายุ 10 ขวบ นอกจากนี้ยังมีเด็กเป็นจำนวนมากไม่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียน และไม่ได้เรียนเมื่ออยู่โรงเรียนเนื่องจากมีภาวะทุพโภชนาการและเจ็บป่วย และเมื่อแปลเป็นตัวเลขก็พบว่าพวกเขาต้องสูญเสียโอกาสในการเรียนไปถึง 500 ล้านวันของการเรียนปกติเนื่องจากปัญหาสุขภาพในแต่ละปี ดังนั้นความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ และการลงทุนในด้านสุขภาพ โภชนาการและการศึกษาจึงเป็นวาระเร่งด่วนเพื่อช่วยพัฒนาระบบการเรียนรู้และการศึกษาแบบครอบคลุม

สุขภาพและโภชนาการที่ดีจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

การที่โรงเรียนเข้าไปดูแลด้านสุขภาพและโภชนาการของเด็กยากจนทั้งหญิงและชายในแหล่งที่มีปัญหาพยาธิและโรคโลหิตจางจะช่วยให้เด็กมีเวลาเรียนเพิ่มมากขึ้น 2.5 ปี การช่วยป้องกันโรคมalariaสามารถลดอัตราการขาดเรียนได้ถึงร้อยละ 62 การจัดให้มีอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในโรงเรียนช่วยเพิ่มอัตราการลงทะเบียนเรียนได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 9 และเพิ่มการเข้าชั้นเรียนได้ร้อยละ 8 ช่วยลดปัญหาการเป็นโรคโลหิตจางในเยาวชนหญิงได้ร้อยละ 20 ส่วนในประเทศที่มีรายได้ต่ำ การส่งเสริมให้มีการล้างมือสามารถลดอัตราการขาดเรียนเนื่องจากการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินอาหารและทางเดินหายใจได้ถึงร้อยละ 21-61 การจัดให้มีการวัดสายตาและจัดหาแว่นตาช่วยให้สามารถแก้ไขจุดบกพร่องในการมองเห็นซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก และยังช่วยให้เด็กสอบผ่านวิชา การอ่านและคณิตศาสตร์ได้ถึงร้อยละ 5 การส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างครอบคลุมช่วยให้ส่งเสริมสุขอนามัยทางเพศ และการเจริญพันธุ์ รวมถึงสิทธิต่าง ๆ เช่น การติดต่อเอ็ดส์และอัตราการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การจัดให้มีน้ำสะอาดและสุขาภิบาลในโรงเรียน รวมถึงความรู้ด้านสุขอนามัยแก่เด็กผู้หญิงในช่วงการมีประจำเดือนจะช่วยลดอัตราการขาดเรียน

จากวิกฤตโควิด-19 ทำให้เห็นว่าการดูแลสุขภาพและโภชนาการของเด็ก โดยสถานศึกษามีความสำคัญทั้งต่อเด็กนักเรียนและชุมชนโดยรอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นช่วงปิดหรือเปิดสถานศึกษา หากมีมาตรการที่ดีและเพียงพอ ก็จะสามารถช่วยกันป้องกันและดูแลให้อยู่ในภาวะปกติ สามารถสร้างเครือข่ายเพื่อรักษาความปลอดภัยสำหรับทุกคน สถานศึกษายังสามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยที่ช่วยในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคภายในพื้นที่ และลดผลกระทบจากการแพร่ระบาด รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น แก่นักเรียนและคนในชุมชน เพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นได้ป้องกันตนเองและครอบครัวอย่างถูกต้องเพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อและสร้างสุขภาวะที่ดี นอกจากนี้หากมีบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนแล้ว ก็จะสามารถช่วย สนับสนุนด้านจิตวิทยาที่จำเป็นแก่นักเรียนและผู้ปกครองได้ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถปรับตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในวันเปิดเรียนได้อีกด้วย

การตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพและโภชนาการของเด็กวัยเรียน ในภาวะฉุกเฉิน

ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้โรงเรียนเป็นจำนวนมาก ต้องปิดเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนทั่วโลกกว่าร้อยละ 90 สถาบัน การศึกษาจึงต้องทำหน้าที่มากกว่าการเป็นสถานที่ให้การศึกษา โดยยังต้อง มีบทบาทสำคัญในการป้องกันสุขภาพและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีแก่ผู้เรียน และชุมชนโดยรอบ ทั้งในช่วงที่ปิดเรียนและในเวลาที่กำลังกลับมาเปิดเรียนใหม่ อีกครั้ง ทั้งการดูแลป้องกันและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัย นักเรียนยังต้องพึ่งพาอาหารอย่างน้อย 1 มื้อต่อวัน และการบริการ ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐานจากโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนสามารถดำเนินการ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อเพิ่มเติมภายในบริเวณโรงเรียนและลดผลกระทบ ของการระบาดของโรค พวกเขาสามารถให้ข้อมูลที่สำคัญกับนักเรียน เพื่อป้องกันตนเองและครอบครัวจากโรคติดเชื้อและความเสี่ยงอื่น ๆ ต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ด้วย นอกจากนี้บุคลากรที่ผ่านการฝึกฝนแล้ว ยังสามารถให้การสนับสนุนด้านจิตสังคมที่จำเป็นอย่างมากแก่ผู้เรียนและผู้ ปกครองเพื่อช่วยรักษาสุขภาพจิตของผู้เรียนและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้สามารถเปลี่ยนกลับไปเรียนที่โรงเรียนได้ปกติ

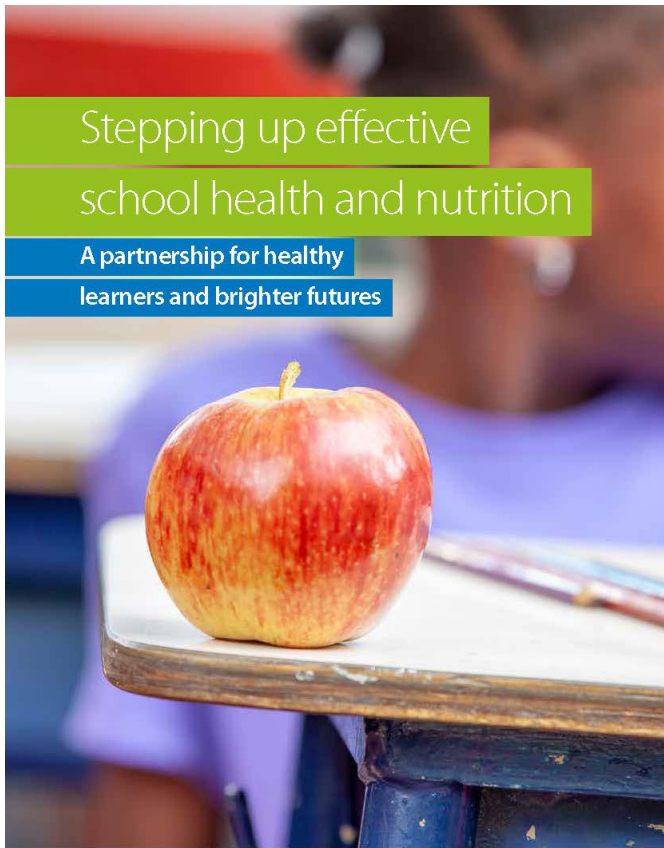
การส่งเสริมความร่วมมือและความเท่าเทียมกันทางการศึกษา

การสร้างสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนยังมีส่วนช่วยสนับสนุน ความเท่าเทียมกันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มของ เด็กผู้หญิง เด็กยากจน เด็กที่เจ็บป่วย เด็กที่ขาดสารอาหารและเด็กพิการ การให้ความช่วยเหลือด้านสุขอนามัยและโภชนาการอย่างจริงจังตามรูปแบบ ต่าง ๆ ของโรงเรียน จะช่วยให้สามารถเข้าถึงเด็กวัยรุ่นและเด็กที่อยู่ในชุมชน ยากจนได้นับล้านคน สามารถดึงดูดเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนให้กลับเข้าเรียน ได้ปกติ

การลงทุนเพื่ออนาคต

การลงทุนด้านสุขภาพและโภชนาการที่ดีจะส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรือง ในอนาคต ถือเป็นการลงทุนที่ได้ผล ซึ่งจะค่อย ๆ เห็นผลเมื่อเวลาผ่านไป ทั้งต่อชุมชนและประเทศชาติ ในทางตรงกันข้ามหากไม่มีการลงทุนเพื่อสร้าง ประชากรที่มีคุณภาพและมีการศึกษาจะส่งผลให้มีทุนมนุษย์ต่ำ ดัชนี ทุนมนุษย์ (HCI) ของธนาคารโลกจะวัดปริมาณทุนมนุษย์ของเด็กที่เกิด ในวันนี้สามารถคาดหวังได้เมื่ออายุ 18 ปี แต่ข้อมูลที่ได้จากทั่วโลก กลับพบว่าเด็กที่เกิดในวันนี้มีประสิทธิผลเพียงร้อยละ 56 เนื่องจากไม่ได้ รับการศึกษาและการดูแลสุขภาพ

การส่งเสริมสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนแบบหุ้นส่วนให้มีความก้าวหน้า

ความร่วมมือภายใต้ชื่อ “เดินหน้าสู่สุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ (Stepping up effective school health and nutrition)” นี้จะช่วยเสริมสร้างสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมในการเรียนรู้และเจริญก้าวหน้า สามารถสร้างอนาคตที่ดีให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ การสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือและความช่วยเหลือต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีการระดมนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์จากหลายภาคส่วนในวงกว้างเพื่อทำงานร่วมกับภาครัฐในการผลักดันให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างสุขภาพและโภชนาการที่ดีในโรงเรียน รวมถึงการมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาคการศึกษา สาธารณสุข การเกษตร การจัดการน้ำและสุขภาพ และด้านสวัสดิการสังคม โดยการกำหนดทิศทางในการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

1. ร่วมกันสนับสนุนความร่วมมือเพื่อยกระดับสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียน โดยกำหนดให้เป็นวาระในระดับชาติ ภูมิภาค และระดับโลก มีการระดมเงินทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในระดับชาติ
2. จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลด้านสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนให้มากขึ้นและดีขึ้น รวมถึงติดตามความก้าวหน้าในระดับโลก เพื่อแจ้งให้ทราบถึงนโยบายและโครงการในทุกระดับ
3. ประสานและให้คำแนะนำตามมาตรฐานบนพื้นฐานความต้องการของประเทศ
4. ประสานให้คำแนะนำเชิงนโยบายและสนับสนุนการดำเนินงานจากหลากหลายภาคส่วนเพื่อให้บรรลุอยู่ในระบบการศึกษาของชาติ

สิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการก่อนและต่อเนื่อง

สิ่งสำคัญคือการส่งเสริมสุขภาพและโภชนาการในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และความเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ประเด็นความสัมพันธ์ในเรื่องของสุขภาพ โภชนาการและการศึกษาก็มักจะถูกกละเลยในการจัดลำดับความสำคัญด้านการลงทุนทั้งในระดับชาติและระดับโลก ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงนโยบายและวิธีการดำเนินการในการสร้างหุ้นส่วนเพื่อการทำงานร่วมกันจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาลดช่องว่างในการทำงาน สร้างหลักประกันในการทำงานร่วมกันได้อย่างครอบคลุมในวงกว้าง

การทำให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ทำงานร่วมกันจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ เพราะการทำงานโดยลำพังและการลงทุนที่กระจัดกระจายจะทำให้การแก้ไขปัญหาล้มเหลว ถึงแม้จะรู้ว่าจุดไหนที่ทำแล้วได้ผล แต่ไม่ได้นำมาปฏิบัติร่วมกันและไม่ได้ส่งเสริมก็จะทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง การติดตามสถานการณ์การดูแลด้านสุขภาพและโภชนาการของเด็กและเยาวชนในวัยเรียนยังไม่เป็นระบบ และยังขาดข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับรูปแบบและบริการด้านสุขภาพในโรงเรียนที่รัฐจัดหาเพื่อประกอบในการตัดสินใจ

ข้อมูลอ้างอิง: UNESCO, Global Partnership for Education, Food and Agriculture Organization of the United Nations, United Nations Children's Fund, United Nations Standing Committee on Nutrition, World Bank, World Food Programme, World Health Organization. (2020). Stepping up effective school health and nutrition: A partnership for healthy learners and brighter futures. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373431/PDF/373431eng.pdf.multi.page=1&zoom=auto,-16,311>

9 ข้อเสนอแนะ

ในการปรับตัวสู่การจัดการศึกษายุคหลังโควิด-19

โดย จุฑิ พอกสันเทียะ¹

“โควิด-19 สามารถเปลี่ยนโลกไปอย่างสิ้นเชิง แต่เราไม่ควรเอาแต่นั่งมองอยู่เฉย ๆ ตอนนี้ได้เวลาแล้วที่เราจะใช้ ‘การประชาเสวนาหาทางออก (Public Deliberation)’ และ ‘จิตสำนึกรับผิดชอบทางประชาธิปไตย (Democratic Accountability)’ ในการแก้ปัญหา ถึงเวลาที่ต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการอย่างชาญฉลาดแล้ว”

นาง Sahle-Work Zewde ประธานาธิบดีเอธิโอเปีย
ประธานคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนาคตของการศึกษา

โรคติดเชื้อโควิด-19 เผยให้เห็นความเปราะบางและเครือข่ายความเชื่อมโยงที่มีอยู่อย่างหนาแน่นในสังคมโลกในทุกวันนี้ นิวนอร์มัล (New Normal) กลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ในชีวิตประจำวัน มุมมองของคนส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าโลกได้เปลี่ยนโฉมหน้าในทศวรรษที่กำลังมาถึง โดยสิ้นเชิง สถานการณ์การระบาดที่กินระยะเวลานานหลายเดือนได้เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการและระบบสาธารณสุขไปแล้ว ข้อปฏิบัติในการตรวจและติดตามโรค การเว้นระยะห่างทางสังคมกลายเป็นมาตรฐานทั่วไปในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมิติต่าง ๆ ต่อสังคมนั้นจะเกิดขึ้นยาวนานหลายเดือนและมีแนวโน้มว่าจะเป็นความเปลี่ยนแปลงถาวร ทั้งระยะห่างทางสังคม ข้อเสนอแนะด้านสาธารณสุข การเดินทาง ธุรกิจและกิจกรรมสาธารณสุข

ในขณะที่ภาคการศึกษาเองก็ต้องตั้งคำถามต่อบทบาทของการเรียนรู้ในโลกใหม่ เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปและการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ สำหรับยุคหลังโควิด-19 ด้วยเช่นกัน การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ในวันนี้จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาในวันข้างหน้าในระยะยาว ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรต้องตัดสินใจโดยมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาและการพัฒนา และสิทธิมนุษยชนเป็นแนวทางด้วย

คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนาคตของการศึกษา (The International Commission on the Futures of Education) ตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงได้ตีพิมพ์รายงานเรื่อง “การศึกษาในโลกยุคหลังโควิด-19: 9 ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ” ซึ่งนำเสนอข้อเสนอแนะที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความตระหนักรู้ซึ่งจะนำไปสู่การพูดคุย ท้าหรือและการนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในอนาคตให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยผู้เขียนได้สรุป 9 ข้อเสนอแนะในการปรับตัวสู่การจัดการศึกษายุคหลังโควิด-19 ของคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนาคตของการศึกษาจากรายงานฉบับดังกล่าว ดังนี้

¹ นักวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติการ

1. ควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ เพราะการศึกษาจะสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นได้ การสาธารณสุขและการจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันอยู่อย่างใกล้ชิดซึ่งจะเห็นได้ว่าต้องมีการทำงานที่สอดประสานกันจึงจะประสบความสำเร็จและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ถ้าชุมชนมีความปลอดภัยตัวเราก็น่าจะมีความปลอดภัยด้วย ถ้าชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าเราก็จะสามารถมีความเจริญก้าวหน้าด้วยเช่นกัน
2. ควรมีการร่วมหารือในระดับนานาชาติเกี่ยวกับการขยายสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และบริบทโลกในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการหารือนี้ควรต้องมีการพูดถึงเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเชื่อมต่อ และการเข้าถึงองค์ความรู้และข้อมูลด้วย
3. ผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาควรให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าในวิชาชีพครูและการทำงานร่วมกันของครู จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้มีนวัตกรรมด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าวมากมาย ซึ่งเห็นได้ว่านวัตกรรมด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อสถานการณ์โควิด-19 ได้ดีนั้นจะต้องมีความร่วมมือของครอบครัวและชุมชนเป็นองค์ประกอบหลักเสมอ ดังนั้น เราควรสร้างสภาพการทำงานที่เอื้อต่อการดำเนินการที่เป็นอิสระและสามารถส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครูได้
4. ผู้เกี่ยวข้องในแวดวงการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ครู รวมถึงผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของนักเรียนเยาวชนและเด็กในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่ทุกคนคาดหวังจะให้เกิดขึ้น
5. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาควรร่วมมือกันปกป้องพื้นที่สำหรับจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในแง่ของการเป็นพื้นที่และเวลาที่มิว่าดอุปสรรคสำหรับการเรียนการสอนโดยเฉพาะซึ่งต่างจากที่บ้านหรือพื้นที่อื่น ๆ ที่จัดไว้สำหรับการเรียนการสอน จริงอยู่ที่ว่าการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบเดิมนั้นอาจต้องมีการปรับตัวโดยมีการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ เข้ามาเติมเต็ม ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถทดแทนพื้นที่การศึกษาในโรงเรียนได้ทั้งหมด
6. รัฐบาลและองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรต่าง ๆ ควรพัฒนาและแจกจ่ายสื่อการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ที่เปิดให้ครูและนักเรียนเข้าใช้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ต้องยอมรับว่าในปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวส่วนมากมีการจัดทำโดยภาคเอกชนเป็นหลัก เนื้อหาสาระการเรียนรู้นั้นควรมีการจัดทำโดยคำนึงถึงผู้ที่นำไปใช้งานจริงอย่างเช่นครูและนักเรียนไม่ควรพึ่งพาเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันจากบริษัทเอกชนมากเกินไป
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยทำให้สามารถสร้างความเข้าใจในจุดยืนของตนเองในโลกที่มีความซับซ้อนได้ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนควรมีการเพิ่มหัวข้อหรือปัญหาที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะอาศัยอยู่ร่วมกันกับชุมชนอื่น ๆ ในโลกอย่างสันติ
8. รัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคมและประชาชนทั่วไป ควรร่วมกันปกป้องการจัดการศึกษาและการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษา ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในการนำเงินงบประมาณดังกล่าวไปใช้ในการจัดการศึกษาควรมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตน การระบาดของโควิด-19 ทำให้ความก้าวหน้าในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักไป ทั้งรัฐบาลและประชาชนควรตระหนักถึงความรับผิดชอบในการจัดการด้านสาธารณสุขและการบริการทางสังคมให้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ควรปกป้องการจัดและการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาด้วย
9. รัฐบาลในประเทศต่าง ๆ ควรร่วมมือกันเพื่อเพิ่มความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมในระดับนานาชาติ การระบาดของโควิด-19 ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสังคมในระดับโลกของเรานั้นมีการใช้อำนาจที่ขาดความสมดุลและระบบต่าง ๆ ก็ไม่มีความเท่าเทียม ดังนั้น รัฐบาลในประเทศต่าง ๆ ควรร่วมมือกันให้มากขึ้นในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันที่มีประโยชน์ของมนุษยชาติเป็นหลักสำคัญ

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดการโต้เถียง หรือกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมและการดำเนินการจากในส่วนของรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมถึงผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุก ๆ ระดับ การศึกษาจะคงอยู่ได้และมีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับ การปรับตัว ทักษะ รวมถึงการคิดค้นพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ โควิด-19 เป็นทั้งความท้าทายและความรับผิดชอบอย่างยิ่งยวด ซึ่งอาจจะไม่โหดร้ายต่อการศึกษาเสมอไป แต่เป็นการเตือนให้เราเกิดการตั้งรับตื่นตัว สร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีความยืดหยุ่นกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมหรือโรคระบาดที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความสมดุลในอนาคต และไม่ว่าการศึกษาในอนาคตจะเป็นรูปแบบใด สิ่งที่เราทุกคนและทุกประเทศหนีไม่พ้นเลยก็คือ “การเปลี่ยนแปลง” เราทุกคนต้องไม่หยุดที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ถ้าที่จะเริ่มต้นและยอมรับในการเปลี่ยนแปลง

ท่านที่สนใจรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถอ่านรายงานฉบับเต็มได้ที่ Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action

เอกสารอ้างอิง

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2020). Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373717/PDF/373717eng.pdf.multi>.

ผลการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-PLM)

โดย ปิยาภา สุอังคะวาทิน

SEA-PLM 2019 Main Regional Report Children's learning in 6 Southeast Asian countries

นักเรียนด้อยโอกาสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผลการเรียนรู้ต่ำกว่าเพื่อน ๆ ในขณะที่เพียง 1 ใน 3 ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการเรียนในระดับที่ยอมรับได้

องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีมีโอ) และองค์การ
ยูนิเซฟร่วมกันดำเนินโครงการวัดผลการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ หรือ Southeast Asia Primary Learning Metrics
(SEA-PLM) ซึ่งเป็นการจัดทำทดสอบข้อเขียนวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใน 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป. ลาว มาเลเซีย
เมียนมา ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม โดยใช้แบบทดสอบหลัก 4 หมวด ได้แก่
คณิตศาสตร์ การอ่าน การเขียน และความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งถือได้ว่าเป็น
ครั้งแรกที่มีการวัดความเป็นพลเมืองโลก โดยมีการวัดทัศนคติ คุณธรรม และ
ความประพฤติของผู้เข้าสอบ

การทดสอบนักเรียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้โครงการ
SEA-PLM ซึ่งจัดทำเป็นครั้งแรกของภูมิภาค จากผลการทดสอบนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จาก 6 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการพบว่า มีเพียง 1 ใน 3
มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับที่ยอมรับได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล
เชิงลึกยังพบว่ามีความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาของนักเรียนด้อยโอกาส
โดยในบางประเทศมีจำนวนนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานในการอ่าน
เขียนและคณิตศาสตร์เพียงแค่ 2%

ผลการทดสอบ SEA-PLM เผยให้เห็นความแตกต่างที่สูงมากในผลการเรียนรู้
ของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ในบางประเทศ 91% ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
สามารถแก้ไขปัญหาคณิตศาสตร์ที่มีความซับซ้อนได้ ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ
มีเพียง 8% เท่านั้นที่สามารถทำได้ การวัดผลในหัวข้อนี้ได้ถูกกำหนดไว้ว่า
เป็นมาตรฐานที่ทุกประเทศในโลกจะต้องทำได้ตามเป้าหมายการพัฒนา
ที่ยั่งยืน SDG 4.1 ในปี 2030 ซึ่งผลครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาในหลายประเทศ
ยังห่างไกลจากผลที่คาดหวังร่วมกันในระดับโลก

ข้อมูลจาก SEA-PLM ยังยืนยันถึงความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทาง
การศึกษาจาก

1. สถานะทางการเงินของครอบครัว โดยนักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะ
มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีกว่านักเรียนที่มีฐานะยากจนเนื่องจาก
มีโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่ดีที่แตกต่างกัน
2. ความแตกต่างทางเพศ ผลจากการทดสอบแสดงว่านักเรียนหญิง
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ดีกว่านักเรียนชายไม่ว่าโรงเรียนจะตั้งอยู่
ที่ใดและมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมแบบใดก็ตาม ทั้งนี้ในภาพ
รวมพบว่านักเรียนชายและหญิงส่วนใหญ่มีระดับการเรียนรู้ที่ต่ำกว่า
ระดับที่คาดหวังทั้ง 3 วิชาหลักคือ การเขียน การอ่าน และ
คณิตศาสตร์

ในการวัดระดับความเป็นพลเมืองโลกซึ่งมีการวัดด้านทัศนคติ คุณธรรม และความประพฤติซึ่งครอบคลุมเรื่องราวทั้งในชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ระดับโลก พบว่า 90% ของนักเรียนให้ความสำคัญกับการดูแลสิ่งแวดล้อม และ 85% ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน และ 70% เห็นด้วยกับการให้นักเรียนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นทางการเมืองและรัฐบาลควรให้ความสำคัญแก่ชนกลุ่มน้อยและทุกเชื้อชาติให้ได้รับการดูแลและมีสิทธิพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน แต่ผลการทดสอบก็พบว่าน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของนักเรียนมีประสบการณ์ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโลกทั้งในการสนทนาทั่วไปหรือกิจกรรมใดก็ตาม

รายงานยังเปิดเผยว่านักเรียนที่ได้รับการศึกษาในระดับปฐมวัยอย่างน้อย 1 ปี มีผลการเรียนรู้ดีกว่านักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระดับชั้นปฐมวัย และนักเรียนที่มีความรู้สึกรักต่อโรงเรียนและรู้สึกปลอดภัยในโรงเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีกว่านักเรียนที่มีทัศนคติทางลบต่อสถานศึกษา ผลการทดสอบจากทุกประเทศชี้ให้เห็นตรงกันว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีผลต่อการพัฒนาการอ่าน เขียนและคณิตศาสตร์ของนักเรียนเป็นอย่างมาก ผลจากการทดสอบนี้บ่งชี้ถึงความสำคัญของการกำหนดนโยบายของประเทศและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในโรงเรียนซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน

โครงการ SEA-PLM เกิดจากความความร่วมมือระหว่างองค์การซีมีโอและองค์การยูนิเซฟโดยได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจาก Australian Council for Educational Research (ACER) ในปี พ.ศ. 2557 มีจุดมุ่งหมายหลักในการจัดวัดผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในประเทศสมาชิกเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลจากการทดสอบนี้จะช่วยประเทศต่าง ๆ ในการกำหนดนโยบายที่สำคัญเพื่อแก้ไขความท้าทายทางการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดสรรทรัพยากร และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โครงการ SEA-PLM เป็นโครงการสำคัญที่สอดคล้องกับ SDG Goal 4 และประเด็นสำคัญทางการศึกษาขององค์การซีมีโอและอาเซียน

ดร. เอเทล วาเลนซูเอลา ผู้อำนวยการองค์การซีมีโอ กล่าวว่า “ระดับความแตกต่างในการเรียนรู้ของนักเรียนที่สูงมากในปัจจุบันเป็นความท้าทายอย่างยิ่งยวดที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้นซึ่งต้องอาศัยการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมจากรัฐบาลของทุกประเทศรวมไปถึงชุมชนก็ควรมีการวางแผนที่ชัดเจน รวมทั้งให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นอย่างเต็มที่”

จินีน สปิงค์ ผู้อำนวยการด้านการวิจัยของ ACER กล่าวว่า โครงการ SEA-PLM 2019 ช่วยให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเข้าใจในเชิงลึกถึงปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่จะนำพามาซึ่งพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน ACER มีความยินดีที่จะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการประเมินผลการเรียนรู้ครั้งนี้ ซึ่งเป็นครั้งแรกของนักเรียนในภูมิภาคนี้

ฟรานซิสโก เบนาวีส ที่ปรึกษาระดับภูมิภาคขององค์การยูนิเซฟ กล่าวว่า นักเรียนทุกคนควรที่จะได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาทักษะที่เท่าเทียมกันเพื่อให้ก้าวทันโลกและมีส่วนร่วมในชุมชน โครงการ SEA-PLM ช่วยในการวิเคราะห์ความรู้และความสามารถของนักเรียน รวมไปถึงวิธีคิดและการให้คุณค่ากับสิ่งที่สำคัญ ผลการทดสอบสามารถเป็นสะพานที่ช่วยลดช่องว่างและความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้การศึกษาต้องคิดทบทวนถึงระบบการศึกษาแบบใหม่ และทุกคนควรร่วมมือกันอย่างมุ่งมั่นเพื่อแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา

รายงาน SEA-PLM สรุปข้อเสนอแนะระดับนโยบาย 6 ข้อที่จะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลและกระบวนการเรียนการสอน โดยรายงานได้เน้นข้อเสนอแนะไปที่การศึกษาระดับปฐมวัย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนด้อยโอกาส ซึ่งรายงานของ SEA-PLM ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการศึกษาระดับปฐมวัยที่ดีจะมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ที่ยั่งยืนไปอย่างน้อย 5 ปี ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการศึกษาในระดับปฐมวัย

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ประกอบไปด้วย การพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐในการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์และมีการติดตามประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อความเข้าใจระดับการเรียนรู้ของนักเรียนยิ่งขึ้น ในอนาคตข้างหน้าทางโครงการมีความประสงค์ที่จะเชิญทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมโครงการ SEA-PLM เพื่อวัดระดับการเรียนรู้ของนักเรียนครั้งต่อไป ซึ่งวางแผนที่จะมีการวัดผลอีกครั้งในปี พ.ศ. 2566

ข้อเสนอเงินนโยบายของโครงการ สรุปได้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย โดยเฉพาะกับกลุ่มนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา
2. นักเรียนทุกคนและนักเรียนที่ด้อยโอกาสควรได้รับโอกาสในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาที่เท่าเทียมกันและมีเวลาการเริ่มเรียนที่พร้อมกันเพื่อมีเวลาในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มที่
3. สร้างมาตรฐานการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นแบบก้าวหน้า (Explicit and Progressive Learning Standards) ในหลักสูตรระดับประถมศึกษา โดยให้มีการเรียนรู้แบบดิจิทัลและแบบผสมผสาน (Digital and Blended Learning) ร่วมอยู่ด้วย
4. สนับสนุนครูผู้สอนให้เกิดแรงจูงใจและการส่งเสริมประสบการณ์ที่ดี รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวกในสถานศึกษา
5. ใช้ประโยชน์จากข้อมูล การติดตาม และการวิจัยเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีกว่าของนักเรียน
6. เข้าร่วมและสนับสนุนโครงการ SEA-PLM ในปี 2566 รวมทั้งปรับเปลี่ยนตามโอกาสและความท้าทายจากสถานะการณ์โรคระบาดโควิด-19

ทั้งนี้ รายละเอียดของโครงการฯ สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก www.seameo.org

Upcoming Regional Activities

การแพร่ระบาดไปทั่วโลกของเชื้อโควิด-19: สะท้อนความเปราะบางของสังคมมนุษย์

วิกฤติด้านสาธารณสุขเผยให้เห็นรอยร้าวที่แบ่งแยกสังคมของเราอันได้แก่ ความไม่เท่าเทียมในสังคม ความรุนแรงทางเพศสภาพ ปัญหาที่อยู่อาศัย ระบบสุขภาพที่ล้มเหลว การจะทำให้โลกนี้เปลี่ยนแปลง เราจำต้องแก้ไขปัญหาลุบลประหลาดนี้ซึ่งเท่าที่ผ่านมาเราไม่เคยเผชิญหน้ากับมันอย่างจริงจัง

โดย กัลพนา ชาร์มา
แปลโดย บุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี

กัลพนา ชาร์มา

นักข่าวอิสระ คอลัมน์นิสต์ และนักเขียนประจำที่เมืองมุมไบ หนังสือเล่มล่าสุดที่เธอเขียนชื่อ The Silence and the Storm: Narratives of violence against women in India

เมื่อมองด้วยตาเปล่าแลเห็นเรือประมงปรากฏเป็นจุดตรงเส้นขอบฟ้า คุณย่อมรู้ว่าบางสิ่งได้เปลี่ยนไป เมฆหมอกที่เคยคอบอ้าวอืดอืดลอยสลาย ท้องฟ้าสีสดใสอย่างที่คุณลิ้มไปแล้วหวนคืนกลับมา

ปี 2020 โลกเปลี่ยนไป โลกโดนเชื้อโรครใหม่ชื่อโคโรนาไวรัสกระแทกจนหายใจไม่ออก ยิ่งนานวันยิ่งไม่มีอะไรแน่นอน คนติดเชื้อและล้มตายนับมากขึ้น เรารีดก้นวลงเรื่องงานและเศรษฐกิจมากขึ้นเรื่อย ๆ ขณะสู้รบกับโรคร้ายซึ่งยังไร้หนทางรักษา

ไม่มีอะไรเตรียมใครให้พร้อมรับสิ่งที่ไม่คาดฝันได้ แต่ถ้าจะมีสักบทเรียนหนึ่งซึ่งได้มาในครั้งนี้นั้นก็คือทุกวันนี้ประเทศต่าง ๆ ที่ลงทุนด้านสาธารณสุขให้ครอบคลุมเข้าถึงได้ทั่วไป จะพร้อมรับมือกับวิกฤติด้านสาธารณสุขอันคาดไม่ถึงได้ดีที่สุด

เมื่อคำนึงถึงธรรมชาติของไวรัสชนิดใหม่นี้ซึ่งติดต่ออย่างรวดเร็วและเมื่อป่วยแล้วอาจถึงตาย เราคาดคิดว่าชาติต่าง ๆ และผู้คนในชาติจะร่วมมือกันต่อสู้เชื้อร้ายแต่น่าเศร้าที่ได้เห็นว่าการระบาดของโควิด-19 กลับเผยรอยแยกซึ่งดำรงอยู่ในสังคมมนุษย์ของเราทั้งหมด

“โลกเปลี่ยนแปลง
ไปในปี 2020”

การประกาศล็อกดาวน์ในอินเดียส่งผลให้ผู้ใช้แรงงานจำนวนมากต้องอพยพจากเมืองใหญ่สู่หมู่บ้านในชนบทของพวกเขา นิวเดลี, มีนาคม 2020

เผยให้เห็นรอยแยก

ในยามที่เชื้อไวรัสไม่เลือกหน้าว่าจะติดใคร ในสังคมเรายังคงแบ่งแยกผู้คนในสังคมบนพื้นฐานของเจตคติต่อ ‘คนอื่น’ ซึ่งฝังรากลึกมาแต่เดิมไม่ว่าจะเป็นผู้คนจากศาสนาอื่นหรือสัญชาติอื่น โรคระบาดไม่อาจลบล้างอคติและความเกลียดชัง นำเศร้าที่มันกลับมีแนวโน้มจะซ้ำเติมให้สถานการณ์แย่งลงกว่าเดิม

รอยแยกอีกอย่างที่เผยให้เห็นคือความไม่เท่าเทียม ในวิกฤติครั้งนี้เราได้เห็นสิ่งที่โดมาส์ปีเกตตี นักเศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศสเรียกว่า “ความรุนแรงแห่งความไม่เท่าเทียม” คนชั้นล่างสุดซึ่งไร้มาตรการช่วยเหลือทางสังคมก็ยิ่งเป็นพวกที่ต้องดิ้นรนให้รอดอยู่ได้ตามเคยในห้วงยามที่โรคร้ายระบาดไปทั่วโลกเช่นนี้

ฤดูใบไม้ผลิปี 2020 ในอินเดีย “ความรุนแรงแห่งความไม่เท่าเทียม” นี้เห็นเด่นชัดอย่างน่าสลดใจ เมื่อประเทศซึ่งมีพลเมือง 1.3 พันล้านคนประกาศล็อกดาวน์เพื่อป้องกันเชื้อโควิด-19 แพร่ระบาด เมื่อเศรษฐกิจหยุดชะงักชายหญิงนับพันหมื่นซึ่งถูกทิ้งให้เคี้ยวคว้างในเมืองใหญ่ที่พากันอพยพมาหางานทำเลี้ยงชีพก็พลันตกงานพวกเขาไม่มีเงินทองหรือมาตรการช่วยเหลือทางสังคมใด ๆ รองรับ จึงไม่มีทางเลือก นอกจากการเดินเท้ากลับบ้าน กิโลเมตรเพื่อกลับสู่บ้านในชนบท

คนเหล่านี้ย่ำเท้าฝ่าความร้อนโดยแทบจะไม่มีอาหารหรือน้ำกิน บางส่วนรอดชีวิตแต่ก็ตายไประหว่างทางก็มาก ภาพการอพยพกลับชนบทครั้งนี้คือประจักษ์พยานฟ้องให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจอันไม่เป็นธรรมยิ่งซ้ำเติมความยากลำบากของพวกเขาามากเพียงใดในภาวะฉุกเฉินเช่นนี้

รอยแยกอย่างสามซึ่งกระจายอยู่ทั่วทุกสังคม แต่โดดเด่นขึ้นมาในยามวิกฤตก็คือเรื่องเพศสภาพ ผู้หญิงถูก “ปิดขัง” ไว้กับคนที่รังแกพวกเธอ โดยแทบไม่มีทางเลือกหนีได้ ทว่าปรากฏการณ์เช่นนี้ กลับไม่ได้รับความใส่ใจเท่าที่ควร หรือเป็นเพราะว่าการล่วงละเมิดสิทธิของผู้หญิงนับล้าน ๆ คนทั่วโลกอย่างนี้เกิดขึ้นแม้ในยามที่เรียกกันว่า “ปกติ”?

“แทบไม่มีอะไรบ่งชี้ว่า วิถีชีวิตสุขุ่ยสุขร้ายแบบเดิม จะไม่หวนกลับมา”

คนจนในเมือง

ในหลายประเทศ โควิด-19 กระทบแรงที่สุดในพื้นที่ เขตเมือง เชื้อชนิดนี้แพร่กระจายรวดเร็วในหมู่คน ยากจนในเมืองซึ่งอาศัยอยู่ในสภาพแออัดที่มัก ไม่ถูกสุขอนามัย ผู้อาศัยในสภาพดังกล่าวย่อม ไม่ค่อยมีโอกาสรอดพ้นจากโรคระบาดนี้เมื่อนึกถึง การดูแลด้านสาธารณสุขที่ย่ำแย่ โดยเฉพาะในกลุ่ม ประเทศที่ยากจนมากที่สุด

ว่าไปแล้วคนเหล่านี้ก็คือผู้ที่ค้ำจุนเมืองเอาไว้ คือผู้ทำงานดูแลรักษา ทำงานบริการ ทำงาน ก่อสร้าง ทำธุรกิจขนาดเล็ก ช่วยทำงานบ้าน ช่วยดูแลคนเจ็บป่วยคนชรา และอื่น ๆ อีกมาก ส่วนใหญ่รายได้น้อยและพักอาศัยในย่านที่สภาพแย่ แออัดของเมืองซึ่งไม่มีน้ำประปาและไม่ค่อยมีหรือ ขาดสุขอนามัย

ในชุมชนลักษณะนั้นย่อมไม่อาจใช้วิธีเว้นระยะห่าง ทางสังคมเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อโควิด-19 แพร่ระบาด ได้ เพราะคนจนในเมืองไม่มีพื้นที่ว่างพอจะเว้นระยะ ห่างจากกันและกัน การขาดน้ำประปาก็ทำให้ มาตรการรักษาความสะอาด เช่นล้างมือบ่อย ๆ และ ทำความสะอาดฆ่าเชื้อพื้นผิวต่าง ๆ เป็นไปไม่ได้

ชายคนนี้ก็กลับบ้านของตนไม่ได้ เขาอดอาหารในเทศกาลรอมฎอนอยู่หน้าแผงขายของของตนในเขตเมืองเก่าของกรุงเดลี

© Anindio Mukherjee

ย่านศูนย์กลางการค้าอย่างคอนนอทเพลซใจกลางกรุงนิวเดลีร่างผู้คนตั้งแต่วันแรกที่อินเดียประกาศล็อกดาวน์

การจัดสรรที่อยู่อาศัยราคาถูกแทบไม่ใช่เรื่องสำคัญสำหรับเมืองใหญ่ ๆ ผลที่ตามมาจึงเป็นสิ่งซึ่งเราเห็นอยู่ในขณะนี้ คือผู้ติดเชื่อรายใหม่เพิ่มขึ้นท่วมท้นในบางพื้นที่ซึ่งยากจนและแออัดที่สุดตามเมืองใหญ่ ไม่ว่าที่เมืองมุมไบหรือในนครนิวยอร์ก

ข่าวดีขลุ่ยเดียว

สุดท้ายขอย้อนกล่าวถึงเรื่องอากาศสะอาดในเมือง รายงานชิ้นสำคัญขององค์กรพลังงานสากล (IEA) คือ Global Energy Review 2020 ซึ่งเผยแพร่เมื่อเดือนเมษายน ระบุว่าตัวเลขการปล่อยก๊าซคาร์บอนของปีนี้จะลดลงเกือบ 8% นี่เป็นข่าวดีเสียแต่ว่ามันคือผลพวงจากวิกฤติร้ายแรง ไม่ใช่ผลจากการแก้ไขจัดการอันตรายแท้จริงของปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

โควิด-19 เปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างก็จริง ทว่าเหมือนไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรเลย เพราะเมื่อวิกฤตินี้ผ่านพ้นไป แทบไม่มีอะไรซึ่งชี้ว่าวิถีชีวิตสุ่ยสุ่ยแบบเดิมจะไม่หวนกลับมา เช่นเราแทบไม่เห็นหลักฐานว่ามีแผนการบูรณะใด ๆ ที่มุ่งจัดระเบียบเมืองเสียใหม่อย่างถาวร เพื่อให้คนจนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี หรือว่าให้ความสำคัญในลำดับต้น ๆ ต่อการขนส่งสาธารณะแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

หนทางข้างหน้ายังมีอุปสรรคอยู่มากมาย ประการแรกเริ่มจากระบบดูแลสุขภาพพื้นฐานโดยรวมของสังคม ประเทศ รัฐ และจังหวัดต่าง ๆ ภายในประเทศซึ่งเอาตัวรอดจากวิกฤตินี้ได้ดีก็คือกลุ่มที่ได้ลงทุนทำให้งานสาธารณสุขมีคุณภาพ

ประการที่สองได้แก่ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่แฝงฝังในสังคม แม้กระทั่งระบบที่ดีสุดก็ยอมล้มเหลวในสังคมที่ไม่เสมอภาค แน่แน่นอนว่าเป็นโครงการระยะยาวซึ่งจัดการไม่ได้ในชั่วข้ามคืน ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศที่เศรษฐกิจแข็งแกร่งหรืออ่อนแอ หากมีความไม่เสมอภาคเชิงระบบมันก็จะเผยตัวระหว่างวิกฤติโดยทำลายบรรดาผู้ที่ด้อยโอกาสและเปราะบางอยู่แล้ว

มหาตมะคานธีเคยกล่าวไว้ว่า “โลกนี้มีทรัพยากรเพียงพอสำหรับความจำเป็นของทุกคน แต่ไม่พอสำหรับความละโมภของทุกคน” ทว่าความโลภโมโทสันนั่นเองที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของเรา เมื่อเส้นแบ่งเขตแดนสูญเสียความหมายในสภาพซึ่งทั่วโลกเร่งสนองความอยากมีอยากได้ไม่รู้จักอึดตามครรลองของลัทธิบริโภคนิยม รวมทั้งคุกคามอนาคตของโลกใบนี้ เพราะใช้ทรัพยากรธรรมชาติแบบล้างผลาญชนิดไม่มีทางทดแทนได้

โควิด-19 บังคับเราให้ชะลอการใช้ชีวิตให้ช้าลง แต่เมื่อเอาชนะวิกฤติครั้งนี้ได้สำเร็จแล้ว เราจะได้เห็นระเบียบโลกใหม่ไหม? เราจะตระหนักหรือไม่ว่าชีวิตความเป็นอยู่ของคนนับล้าน ๆ ยังไม่มั่นคงปลอดภัย? เราจะฟังเสียงผู้หญิงและเสียงผู้คนที่ด้อยโอกาสมากที่สุดไหม เมื่อธุรกิจกลับมาขับเคลื่อนไปตามปกติ?

ไม่มีคำตอบไหนง่าย แต่เราถามได้ และต้องตั้งคำถาม แล้วบางทีก็ต้องมีความหวัง

“ วิศวกร ผู้ปิดทองหลังพระ จากวิกฤติครั้งนี้ ”

วิกฤติด้านสาธารณสุขและการล็อกดาวน์ที่แพร่กระจายไปทั่วโลกในเวลาต่อมา ได้นำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง เพิ่มมากขึ้น ฟุ่มไซล์ มลามโบ-เบ็กคูคา ผู้อำนวยการบริหารองค์การเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UN Women) เตือนว่าสิทธิของผู้หญิงอาจถูกบั่นทอนลงอันเนื่องมาจากโรคระบาดในครั้งนี้

สัมภาษณ์โดย เลกซีเซีย กาศิ
องค์การยูเนสโก
แปลโดย จงจิต อนันต์คุศรี

เด็กผู้หญิงจำนวน 743 ล้านคน
ต้องเลิกเรียนกลางคัน
ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19
(ยูเนสโก: เมษายน 2020)

● ช่วงเดือนมีนาคม 2020 คุณได้เตือนเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศสภาพที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากปัญหาวิกฤติด้านสาธารณสุข ทำไมโรคระบาดครั้งนี้ถึงส่งผลกระทบโดยเฉพะกับพวกผู้หญิงขนาดนี้?

ไม่มีวิกฤติครั้งใดที่มีความเสมอภาคในเรื่องเพศสภาพ วิกฤติครั้งนี้ก็เช่นกัน บ่อยครั้งที่วิกฤติเน้นให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงที่ปรากฏให้เห็นอยู่แล้ว

ผู้หญิงประสบความยากลำบากแสนสาหัสจากโรคระบาดในครั้งนี้ ผู้หญิงจำนวนมากทำงานอยู่ด้านหน้าและต้องสัมผัสโดยตรงกับเชื้อไวรัส หน้าที่พวกเขาจะต้องเผชิญกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างหนัก กิจกรรมที่ชะงักงันอันเนื่องมาจากวิกฤติเพิ่มความยากลำบากทางเศรษฐกิจมากขึ้นให้แก่ผู้หญิงเรา ซึ่งปกติก็มักจะทำหน้าที่ไม่ค่อยมั่นคง และได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าผู้ชายอยู่แล้ว พวกเขาจำนวนมากต้องสูญเสียหนทางทำมาหากินเพื่อดำรงชีพ

นอกจากนี้ ผู้หญิงอีกมากมายยังต้องพึ่งพาบริการทางสังคม ซึ่งในช่วงเวลานี้เข้าถึงได้น้อยมาก สำหรับสตรีที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการช่วยเหลือทางสังคมอยู่แล้วตั้งแต่แรก สถานการณ์ก็ยิ่งเลวร้ายไปกว่าเดิม

การที่โรงเรียนปิดเทอากับไปเพิ่มอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มวัยรุ่นหญิงมากกว่าชาย และยังตอกย้ำให้เห็นความเหลื่อมล้ำทางเพศสภาพในการศึกษา

● โรคระบาดที่แพร่ไปทั่วโลกครั้งนี้ส่งผลกระทบต่ออาชีพสำคัญ ๆ ที่อยู่ด้านหน้า อาทิ พยาบาล ครู พนักงานเก็บเงิน ซึ่งเป็นงานของผู้หญิงเสียส่วนใหญ่ วิกฤติครั้งนี้จะช่วยเปลี่ยนมุมมองที่พวกเรามีต่อกลุ่มคนเหล่านี้หรือไม่?

ผู้หญิงคือวิศวกรตัวจริงจากวิกฤติครั้งนี้แม้จะไม่มี การยอมรับในเรื่องนี้ก็ตาม แต่ที่น่าสนใจก็คือ ดูเหมือนไม่มีการตระหนักเลยว่า แท้จริงแล้วผู้หญิงเป็นผู้แบกรับผลกระทบจากวิกฤติครั้งนี้ ทั้งที่เธอช่วยให้คนอื่นรอดชีวิต แต่พวกเขาก็ยังคงเป็นวิศวกรที่มีได้รับการยกย่องสรรเสริญอยู่ดี

ฉันได้แต่หวังว่า มุมมองต่อผู้หญิงเช่นนี้จะเปลี่ยนไป นี่จึงเป็นเหตุผลที่เราต้องช่วยกันพูดให้บทบาทหน้าที่ของพวกเขาคือสาระสำคัญ เพื่อให้ทุกคนได้รับรู้ถึงการทุ่มเทของพวกเขอ

● ผู้หญิงจะจัดการกับวิกฤติการณ์ในครั้งนี้ได้อย่างไร?

สังคมเรามองว่าผู้หญิงมีหน้าที่หลักคือต้องดูแลคนอื่น ไม่ว่าจะได้รับค่าจ้างหรือไม่ก็ตาม แต่อันที่จริงแล้วพวกเขายังรู้วิธีจัดการที่มากยิ่งขึ้นไปกว่านั้น อย่างกรณีที่ต้องจัดการกับวิกฤติที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยตรง เพราะการที่ผู้หญิงรู้วิธีจัดการงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

ทำให้พวกเขาอาจจะอยู่ในจุดที่เข้าใจได้ดีกว่า เรา กำลังอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับหลายปัจจัย อาทิ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และความปลอดภัยทางอาหาร พวกเขาจึงสามารถทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ซึ่งทับซ้อนกันอยู่ได้ดีกว่า เพราะต้องคอยรับมือเป็นประจำทุกวันอยู่แล้ว ดังนั้น นับได้ว่าพวกเขามีประสบการณ์ชีวิตที่พร้อมจัดการกับกรณีวิกฤติเช่นนี้

● ในแถลงการณ์เมื่อเดือนเมษายน 2020 คุณกล่าวถึงภาพเงื้อมเงาความรุนแรงต่อผู้หญิงที่จะแพร่ระบาดออกไปมากขึ้น การล็อกดาวน์ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์นี้ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงอย่างไรบ้าง?

ในแถลงการณ์ฉบับนั้น ฉันพูดถึงสายด่วนและที่พักพิงทั่วโลกสำหรับเหยื่อความรุนแรงภายในครอบครัว ซึ่งได้รายงานว่ามีโทรศัพท์เข้ามาขอความช่วยเหลือเพิ่มขึ้น การกักตัวเท่ากับไปเพิ่มความตึงเครียด พร้อมกับเพิ่มโอกาสแยกผู้หญิงให้ต้องอยู่กับคู่ชีวิตที่ทำร้ายคุกคามมากขึ้นด้วย ขณะเดียวกันก็เป็นการตัดพวกผู้หญิงออกจากศูนย์บริการที่สามารถให้ความช่วยเหลือพวกเขาได้ดีที่สุด ในบริบทเช่นนี้ทำให้มีรายงานเรื่องการละเมิดที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าสตรีและเด็กผู้หญิงมีข้อจำกัดในการเข้าถึงโทรศัพท์และสายด่วนให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งการหยุดชะงักของงานบริการจากภาครัฐ อาทิ ตำรวจ ศาล และบริการสังคมด้านอื่น ๆ บางประเทศไม่ได้มองว่าการปกป้องเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องสลักสำคัญ ผู้หญิงจึงไม่เคยได้รับความช่วยเหลือใด ๆ และขณะนี้ยังต้องถูกกักตัวให้อยู่ในบ้านกับคนที่ล่วงละเมิดพวกเขาอีก สถานการณ์เช่นนี้ทำให้การรับมือกับความรุนแรงของผู้หญิงยากยิ่งกว่าเดิม

เด็กผู้หญิงและสตรีเผชิญปัญหา
ความรุนแรงเพิ่มขึ้นกว่า 25%
(องค์การสหประชาชาติ: เมษายน 2020)

อ้างอิงจากฐานข้อมูลของประเทศที่มีระบบการรายงาน ในบางประเทศ มีรายงานจำนวนกรณีความรุนแรงที่กระทำต่อผู้หญิงเพิ่มขึ้นสองเท่า

● มีความเสี่ยงว่าสิทธิสตรีกำลังถูกลิดรอนหรือไม่?

แน่นอนว่าสิทธิสตรียังอยู่ในช่วงถดถอย ถึงขนาดย่ออยู่กับที่ในบางกรณี ซึ่งเราต้องไม่ยอมให้เกิดสิ่งนี้ขึ้น

ปี 2020 นี้เป็นปีที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้หญิง นับเป็นวาระการครบรอบยี่สิบปีของข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ 1325 (ว่าด้วยเรื่องผู้หญิง สันติภาพ และความมั่นคง) เราต้องผลักดันแผนงานทั้งหมดที่มี และเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับวันที่เราจะสามารถปฏิบัติภารกิจได้มากขึ้น แต่เราต้องควบคุมแผนปฏิบัติการนั้นให้ได้ ไม่ใช่เก็บแผนไว้ในลิ้นชักเฉย ๆ การทำให้สิทธิสตรีบรรลุผลมีความสำคัญมากเท่า ๆ กับการทำให้ผู้หญิงอยู่รอดได้ท่ามกลางการระบาดของโควิด-19 การต่อสู้กับทั้งสองเรื่องนี้ [เรื่องสิทธิสตรีและการป้องกันโรค] ต้องดำเนินควบคู่กันไป และเราต้องได้ชัยชนะทั้งสองเรื่อง

“การกักตัวเท่ากับไปเพิ่มความตึงเครียดพร้อมกับเป็นการแยกผู้หญิงให้โดดเดี่ยว”

● เราจะแน่ใจได้อย่างไร ว่าเรื่องสิทธิสตรีจะไม่ตกเป็นเหยื่อจากวิกฤติในครั้งนี้?

ยกตัวอย่างในด้านเศรษฐกิจ เราต้องสร้างหลักประกันว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ [ที่เสนอโดยรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ] ได้พุ่งเป้าไปที่ผู้หญิงอย่างชัดเจน และต้องครอบคลุมกลุ่มผู้หญิงที่อยู่นอกระบบด้วย เหล่านี้คือสิทธิบางประการที่เราจะต้องต่อสู้ต่อไปเพื่อให้ได้มา การต่อสู้กับความรุนแรงอันเนื่องมาจากเพศสภาพจะยังคงไม่จบสิ้นภายหลังวิกฤติครั้งนี้ เราจึงยังคงต้องเฝ้าระวังและวางเป้าหมายเพื่อทำให้เส้นกราฟความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิงลดต่ำลง

ในระบบสาธารณสุข
บุคลากร 70%

ที่ต้องสัมผัสกับไวรัสคือผู้หญิง
เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพการดูแลสุขภาพส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง

(องค์การอนามัยโลก: ปี 2019)

พวกเธอจึงเป็นแนวหน้าในการต่อสู้กับโรคโควิด-19 และเสี่ยงต่อการติดเชื้ออย่างมาก

เราต้องสนับสนุนให้ผู้หญิงได้ดำรงตำแหน่งระดับผู้นำเพื่อต่อสู้กับการแพร่ระบาดของไวรัสไปทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศที่สัดส่วนสตรีผู้นำในภาคส่วนด้านสาธารณสุขและด้านอื่น ๆ ยังต่ำอยู่ รวมทั้งเรียกร้องให้สัดส่วนดังกล่าวในบางภาคส่วนมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น นี่เป็นความพยายามที่เราต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาทางไกล โดยต้องจัดการไม่ให้เกิดการศึกษาทางไกลไปทำให้ช่องว่างด้านดิจิทัลกว้างกว่าเดิม เพราะหลายชุมชนไม่อาจเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ขนาดในชุมชนที่เข้าถึงเทคโนโลยีได้แล้ว ก็ยังมีความเหลื่อมล้ำเรื่องเพศสภาพของผู้ใช้งาน เรายังต้องสู้ต่อไปเพื่อให้เรื่องนี้สำเร็จลุล่วง ทั้งยังต้องสร้างหลักประกันว่า เด็กหญิงในชุมชนที่ยากจนจะไม่โดนทอดทิ้งเรื่องการศึกษาในช่วงที่การศึกษาเปลี่ยนผ่านไปยังแพลตฟอร์มดิจิทัล

ผู้หญิง 47 ล้านคนไม่ได้รับบริการ

การคุมกำเนิดด้วยวิธีการสมัยใหม่

(UNFPA: เมษายน 2020)

การระบาดใหญ่ของโควิด-19 ทำให้ระบบประกันสุขภาพต้องรับภาระหนักเกินไปจนต้องปิดหน่วยงานบริการทางสังคม ที่รวมการวางแผนครอบครัว ซึ่งล้วนเป็นบริการที่ผู้หญิงต้องพึ่งพา

ฉันหวังว่า องค์การยูเนสโก / องค์การเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ / คณะกรรมการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูง / สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) และบรรดากระทรวงศึกษาธิการ จะทำงานร่วมกันเพื่อจัดตั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ซึ่งครอบคลุมทั้งโรงเรียนในชนบทและในชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่นอกกระบบ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่

ผู้หญิงจำนวน 740 ล้านคน

เสี่ยงต่อความยากจน

วิกฤติเศรษฐกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อในสัดส่วนที่เหลื่อมล้ำต่อผู้หญิง 740 ล้านคน ที่ทำงานนอกระบบ (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ: มกราคม 2019)

คริสติน แบนลือก (กลาง) หญิงชราวัย 64 ปี ผู้มีอาชีพเป็นแม่ค้าในตลาดมานาน 22 ปี แบกหัวผลิตผลถุงใหญ่เดินเปียดเสียดผู้คนขึ้นบันไดไปยังตลาดชานดากา ในนครดูอาลา ประเทศแคเมอรูน

วิกฤตด้านสาธารณสุข: สถานการณ์ที่เต็มไปด้วยข้อมูลเท็จ

ในช่วงที่โรคโควิด-19 เข้าสู่ภาวะระบาดใหญ่ไปทั่วโลก ข้อมูลลวงและทฤษฎีสมคบคิดต่าง ๆ ได้แพร่กระจายในสื่อสังคมออนไลน์อย่างรวดเร็ว ในแอฟริกาและที่อื่น ๆ มีการรอดอ้างว่าชาดำ ไบสะเดา และซูปริกไทย เป็นยาเทวดาที่มีสรรพคุณรักษาโรคโควิด-19 ได้อย่างน่าอัศจรรย์ เพื่อต่อต้านการแพร่ระบาดของข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องนี้ แพลตฟอร์มดิจิทัลจึงต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น ต้องคอยติดตามและระงับการเผยแพร่ข่าวลวง รวมทั้งต้องพัฒนาให้รู้เท่าทันสื่อ

โดย ด็องมา ตราเม
แปลโดย เสวรส มิตรปิยานุรักษ์

ด็องมา ตราเม

ผู้สื่อข่าวและนักวิจัยด้านสาธารณสุขที่ทำงานให้กับเว็บไซต์ภาษาฝรั่งเศสของ Africa Check องค์กรอิสระที่มุ่งตรวจสอบข้อเท็จจริงแห่งแรกของแอฟริกา ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล

โรคโควิด-19 โรคอุบัติใหม่ที่ไม่เป็นที่รู้จักจนกระทั่งปี 2020 ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดวิกฤตด้านสาธารณสุขไปทั่วโลกอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน มีคำถามมากมายเกี่ยวกับเชื้อไวรัสใหม่นี้ที่ยังคงไม่ได้รับคำตอบจากนักวิทยาศาสตร์ อาทิ ลักษณะภูมิคุ้มกันของผู้ที่ติดเชื้อ ฤดูกาลการแพร่ระบาดของไวรัส

และความสามารถในการกลายพันธุ์ของไวรัส การขาดความรู้เกี่ยวกับโรคนี้อาจพัฒนาการของโรคทำให้เกิดความกระหายข้อมูลในแอฟริกาและที่อื่น ๆ จนนำไปสู่การแพร่กระจายของข่าวลือ ข่าวลวง และข้อมูลที่บิดเบือน โดยมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำหน้าที่เป็นตัวกระจายข้อมูลข่าวสาร

องค์กรที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสอย่าง Africa Check ได้ดำเนินการต่อต้านข้อมูลลวงมาตั้งแต่เริ่มมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีผู้เชี่ยวชาญและนักวิจัยคอยตรวจสอบข้อมูลข่าวสารและยืนยันความถูกต้องน่าเชื่อถือ ก่อนนำบทความเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ประมาณ 50 บทความเผยแพร่บนเว็บไซต์ของกรุงดาการ์

แต่เมื่อยังไม่มียูนิคอร์นที่มีประสิทธิภาพ บทความและข้อความเกี่ยวกับการรักษาอันน่าอัศจรรย์ที่อ้างถึงกันจึงเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว และจากการวิจัยและคำกล่าวอ้างของดีดีเย ราอูลท์ นายแพทย์ชาวฝรั่งเศสผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อเกี่ยวกับการใช้ไฮดร็อกซีคลอโรควินรักษาโรคโควิด-19 ทำให้มีการเผยแพร่ข้อมูลในวอทส์แอปและทวิตเตอร์ในหลายประเทศของแอฟริกาตะวันตกว่า ไบของต้นสะเดามีสารคลอโรควิน ข้อมูลนี้ทำให้ผู้คนแห่ไปเสาะหาไบสะเดากันให้วุ่น แต่หาว่าอนุพันธ์ของควินินนั้นไม่ได้มาจากพืช หากแต่มาจากการสังเคราะห์ทางเคมี ในทำนองเดียวกัน มีการส่งต่อข้อมูลข่าวสารในโลกออนไลน์ว่า ชาดำ ซูปริกไทย วิตามินซี และกระเทียม เป็นอาหารที่ช่วยป้องกันหรือรักษาโรคโควิด-19 ได้ แต่องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ออกมาปฏิเสธว่าข้อมูลเหล่านั้นไม่เป็นความจริง

ทฤษฎีสมคบคิด

ในขณะเดียวกัน การแพร่ระบาดเป็นวงกว้างของไวรัสโควิด-19 ได้นำไปสู่การเผยแพร่รูปภาพและวิดีโอที่มีการตัดต่อ หรืออ้างข้อมูลโดยปราศจากบริบท เช่น วิดีโอบางเรื่องกล่าวอ้างว่าอาจมีการบังคับให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรค แต่จริง ๆ แล้ววัคซีนนั้นถูกออกแบบมาเพื่อแพร่กระจายเชื้อไวรัสเสียมากกว่า ขณะที่วิดีโอบางเรื่องพยายามกระจายข้อมูลข่าวสารเรื่องการเลือกปฏิบัติ โดยมุ่งเป้าโจมตีชาวจีนเป็นการเฉพาะ มีการแสดงภาพการเผาอาคารที่เต็มไปด้วยร้านค้าต่าง ๆ ในนครอียิปต์ เมืองหลวงของรัฐโอโยในประเทศไนจีเรีย โดยบิดเบือนข้อมูลว่าเป็นการแก้แค้นเจ้าของอาคารที่เป็นชาวจีน แต่ข้อความในทวิตเตอร์จากทางการรัฐโอโยชี้แจงว่า แท้ที่จริงแล้ว อาคารดังกล่าวเป็นของชาวนิจีเรียต่างหาก และ 80% ของลูกจ้างในร้านค้าเหล่านั้นก็เป็นชาวนิจีเรีย

การรับมือกับการแพร่ระบาดของข่าวสารที่บิดเบือนในสถานการณ์โควิด - 19

เมื่อเผชิญกับข่าวลือและข้อมูลลวงมากมายบนอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในช่วงที่มีการระบาดใหญ่ทั่วโลก ผู้สื่อข่าวต้องทำงานหนักกว่าปกติถึงสองเท่า เพื่อตอบโต้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาของมูลนิธิโบลิง เคสเลอร์ ของอิตาลีสืบพบว่า 42% ของข้อความที่ปรากฏในทวิตเตอร์กว่า 178 ล้านข้อความที่พูดถึงเรื่องเชื้อไวรัสโควิด-19 ถูกสร้างขึ้นโดยหุ่นยนต์ และ 40% ของข้อความเหล่านั้น “เชื่อถือไม่ได้”

เพื่อปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลให้ดีขึ้น องค์กรยูเนสโกจึงได้จัดตั้งศูนย์สารสนเทศว่าด้วยเรื่องโควิด-19 ให้เป็นหน่วยงานกลางคอยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิกฤตด้านสาธารณสุขที่คัดเลือกมาตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือ เพื่อให้คำแนะนำในการต่อต้านข้อมูลที่ผิด ๆ และสนับสนุนให้มีการแบ่งปันประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศกำลังพัฒนากับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาด้วยตนเอง

ยูเนสโกยังได้จัดทำคู่มือหลายเล่มเพื่อสนับสนุนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของนักข่าว ซึ่งเป็นด้านหน้าในการต่อสู้กับข้อมูลที่บิดเบือน

จากการร่วมมือกับมูลนิธินวัตกรรมเพื่อนโยบาย (i4Policy) ยูเนสโกได้เปิดตัวแคมเปญรณรงค์บนพื้นที่ออนไลน์ #DontGoViral ด้วยการระดมศิลปินและผู้ประกอบการทางวัฒนธรรมในแอฟริกาให้เข้ามามีส่วนร่วม โครงการที่ริเริ่มขึ้นนี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคโควิด-19 แก่ชุมชนต่าง ๆ โดยประชาชนสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่เป็นภาษาต่าง ๆ ของทวีปแอฟริกาได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ท่ามกลางข่าวลวงเพื่ออธิบายเรื่องภาวะการระบาดใหญ่ทั่วโลกที่เกิดขึ้นและการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 ก็มีการกระจายข่าวการสมรู้ร่วมคิดของชาติตะวันตกที่ต่อต้านชาติแอฟริกาไปยังผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วทั้งทวีป โดยเฉพาะมีการแอบอ้างคำพูดของอันโตนิโอ กูเตอร์เรส เลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งกล่าวเตือนในการให้สัมภาษณ์กับสถานีวิทยุ Radio France Internationale (RFI) เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2020 ว่า โควิด-19 สามารถคร่าชีวิตผู้คนนับล้าน ๆ ในแอฟริกาได้ หากไม่รีบจัดทำมาตรการรับมือในทันที นอกจากนี้ทฤษฎีวัคซีนที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิบิลและเมลินดา เกตส์เพื่อควบคุมประชากรในแอฟริกาก็แพร่กระจายเหมือนไฟลามทุ่งเช่นกัน ข้อมูลเรื่องนี้ไม่เพียงแต่เป็นความเท็จอย่างเห็นได้ชัดเท่านั้น แต่ยังคงถูกขโมยมาอย่างจงใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด

การแพร่สะพัดของข่าวลือและผลลัพธ์ที่ตามมาไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับวิกฤติเชื้อไวรัสโคโรนาเท่านั้น ในปี 2014 ข่าวลวงได้ปลุกกระแสต่อต้านกลยุทธ์ที่ใช้รับมือกับไวรัสอีโบล่าในประเทศที่ได้รับผลกระทบบางประเทศด้วยเช่นกัน

ในบทความเรื่อง “‘ความพิเศษ’ ของโรคอีโบล่าและ ‘การสงวนท่าที’ ของประชาชนในประเทศกินี” ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร Anthropologie & Santé ในปี 2015 ซิลแวง ลังครีย์ เพย์ ได้อธิบายว่า กรณีการเสียชีวิตรายแรก ๆ จากเชื้อไวรัสภายในครอบครัวเดียวกัน ถูกมองว่าเป็นสัญญาณการลงโทษจากสิ่งลึกลับ หรือไม่ก็เป็นคำสาปแช่งที่เกิดจากการกระทำความผิดอย่างการลักขโมยหรือการผิดประเวณี ข่าวลือเหล่านี้ทำให้ผู้คนยิ่งเชื่อกันมากขึ้นว่าโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าไม่มีอยู่จริง ส่งผลให้ชุมชนต่าง ๆ มีเจตคติปฏิเสธมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐและภาคีนานาชาติ เพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค ขณะที่ผู้มีข่าวลืออื่น ๆ พูดถึงศูนย์บำบัดรักษาโรคอีโบล่า (ETC) ว่าเป็นสถานที่ปนเปื้อนด้วยเชื้อโรค เป็นสถานที่ที่มึนระทึกที่มีการลักลอบค้าอวัยวะมนุษย์

เติมเต็มช่องว่าง

ในกรณีของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สื่อสังคมออนไลน์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก เมสเซนเจอร์ และวอทส์แอป ทำให้ข่าวลวงส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน นอกจากนี้ทำให้เข้าถึงข้อมูลทั่วโลกได้ แพลตฟอร์มเหล่านี้ยังอนุญาตให้ผู้ผู้ใช้เพิ่มเติมหรือสร้างข้อมูลและกระจายข้อมูลดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วเป็นประวัติการณ์ วิดีโอเกี่ยวกับไฟไหม้ในเมืองอึบาคันซึ่งโพสต์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2020 จึงถูกแชร์มากกว่า 380,000 ครั้งในสามวันต่อมา

© Falco / Cartoon Movement

“สื่อสังคมออนไลน์ทำให้ข่าวลวงส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน”

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้มีการแพร่กระจายของข่าวลือและข่าวลวง อย่างเช่น ในเซเนกัล การให้ความสำคัญกับจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสของสื่อดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ครบถ้วน ทั้งนี้ประชาชนกำลังมองหาข่าวด้านบวกเกี่ยวกับการรักษาที่เป็นไปได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มาเติมเต็มช่องว่างนี้

ข่าวลวงซึ่งมักจะแพร่กระจายอยู่ในกลุ่ม หรือแวงวงของคนที่มีความคิดเห็นคล้าย ๆ กัน จะถูกบริโภคอย่างง่ายดายและถูกมองว่าเป็นข้อมูล “ที่มาจากแหล่งข่าวชั้นดี” บ่อยครั้งมีการอ้างว่าข้อความเสียงและข้อความตัวอักษรมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงมาจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการในโรงพยาบาล

ซึ่งใช้หน้าที่ของตัวเองแบบผิด ๆ ด้วยการนำเสนอวิธีแก้ปัญหาแบบง่าย ๆ เช่น การดื่มน้ำร้อน หรือใช้น้ำผสมเกลือกลั้วคอเป็นประจำจะช่วยฆ่าเชื้อโรคในลำคอได้ แม้แต่ผู้นำทางศาสนาก็ยังออกมาแสดงบทบาทเช่นนี้ด้วย

แต่ไม่ใช่เรื่องง่ายเสมอไปที่ประชาชนจะสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อมูลจากสื่อดั้งเดิมซึ่งผ่านกระบวนการรวบรวม ประมวล และตรวจสอบข่าวสารอย่างเข้มงวด กับข้อมูลที่หาได้ตามสื่อสังคมออนไลน์ ถึงแม้ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องหรือทำให้เข้าใจผิดอย่างเห็นได้ชัดก็ตาม เพราะความต้องการอยากเชื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่วิกฤติ มักจะมีน้ำหนักมากกว่าความต้องการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องเสมอ

พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข่าวลวงที่มีอยู่มากมายมหาศาลบนโลกออนไลน์ ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้ขนานนามว่า “การระบาด ของข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง” กระตุ้นให้ แพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ เปิดฉากรุกเพื่อควบคุม การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ ด้วยการส่งเสริม สนับสนุนเนื้อหาจากแหล่งข่าวที่เป็นทางการ หรือ ห้ามการโฆษณาที่อวดอ้างการรักษาอันน่าอัศจรรย์ ผู้สื่อข่าวที่เชี่ยวชาญในการตรวจสอบข้อเท็จจริง อย่างนักข่าวที่ทำงานให้กับองค์กร Africa Check และเว็บไซต์ตรวจสอบข้อเท็จจริงอื่น ๆ ทั่วโลก ต่างต้องทำงานอย่างหนักเพื่อแก้ไขให้ได้ข้อเท็จจริง และรับรองแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

อย่างไรก็ตาม เห็นได้ชัดว่าความพยายามยับยั้ง การไหลบ่าของข้อมูลที่ผิดนั้นยังไม่เพียงพอ ในเดือน พฤษภาคม องค์การสหประชาชาติจึงได้เปิดตัว Verified เครื่องหมายถูกสีฟ้าที่มีการรณรงค์ไป ทั่วโลก ซึ่งช่วยสร้างกลุ่ม “ด่านหน้าทางดิจิทัล” ในการแชร์ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ชัดเจน และถูกต้อง เกี่ยวกับวิกฤติโรคระบาด พร้อมกับสร้าง ความตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยอันตรายของข้อมูลที่ผิด

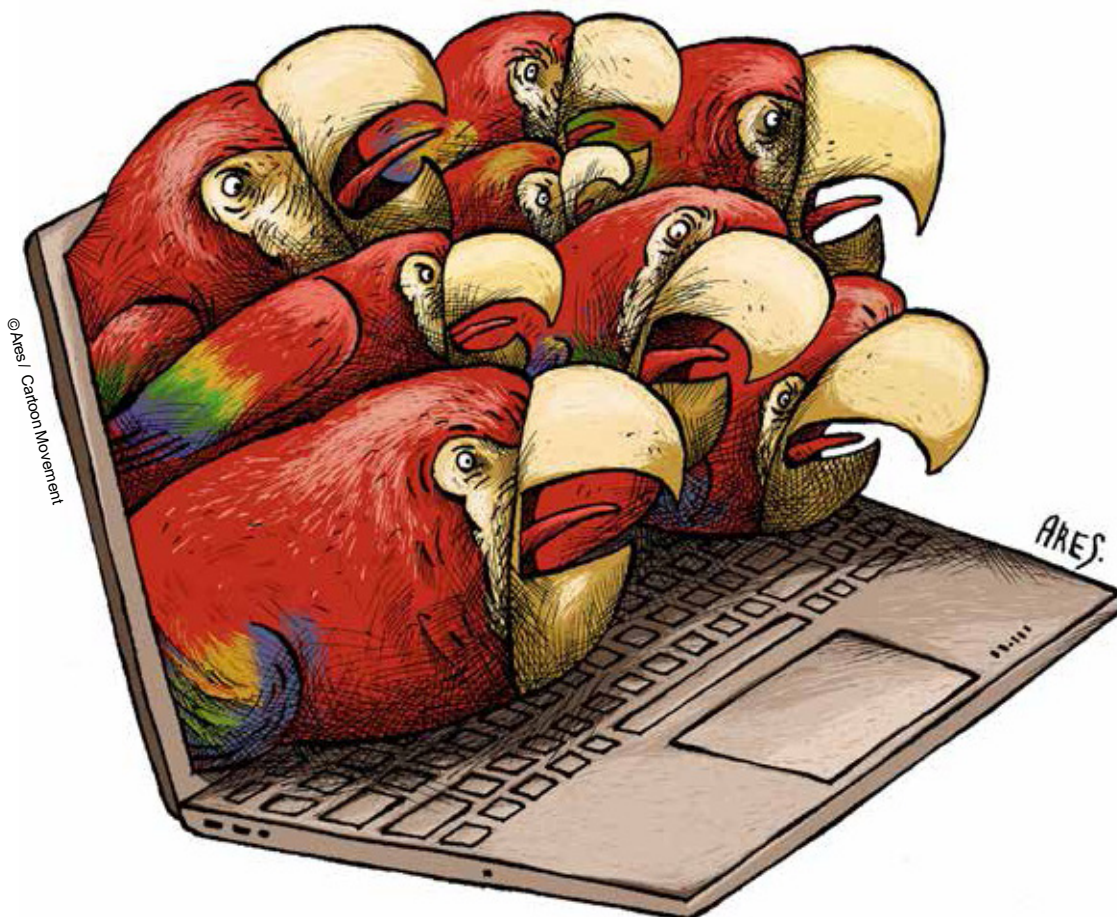
ในปี 2019 เฟซบุ๊กได้เปิดตัวเครื่องมือตั้งค่าสถานะ ใหม่ ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้อินสตาแกรมตั้งค่าสถานะโพสต์ ที่พวกเขาคิดว่าเป็นข่าวลวงได้

แนวคิดที่ตีอีกเช่นกันคือการดึงบล็อกเกอร์ผู้ทรง อิทธิพลบนโลกออนไลน์ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการสร้างความตระหนักรู้และช่วยฝึกฝนผู้ดูแล สื่อออนไลน์ รวมทั้งผู้ดูแลบอร์ดสนทนาให้ต่อต้าน ข่าวลวงต่าง ๆ

เราสามารถเลียนแบบโครงการริเริ่มที่ประสบความสำเร็จ ได้ ตัวอย่างหนึ่งที่ควรเลียนแบบคือ Wa FM สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตที่ตั้งขึ้น ในประเทศโกตดิวัวร์ในเดือนมีนาคม 2020 เพื่อต่อต้าน ข่าวลวงเกี่ยวกับโรคโควิด-19 เนื่องจากออกอากาศ ในวอท์สแอปเป็นหลัก จึงอาศัยเครือข่ายนักข่าว อาสาสมัครราว 200 คนที่เดินทางไปมาบนท้องถนน ในโยปูงก ย่านชนชั้นแรงงานในเมืองอาบีจาน ให้ช่วยตรวจสอบข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขข่าวลวง บนโลกออนไลน์ และให้ความรู้พร้อมกับสร้าง ความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป

การต่อต้านข่าวลวง เราจำเป็นต้องใช้ช่องทาง เดียวกันกับที่ข่าวลวงถูกป้อนและเผยแพร่ ในแอฟริกาและที่อื่น ๆ การส่งเสริมให้ประชาชนรู้จัก คิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลที่เรา ได้รับก็เป็นเรื่องจำเป็นเช่นกัน ซึ่งสามารถทำได้ โดยการกระตุ้นประชาชนให้ตั้งคำถามถึงที่มา ของแหล่งข้อมูลและตัวตนของผู้เขียน หากไม่มี การศึกษาเรื่องสื่อในลักษณะนี้ ทฤษฎีสมคบคิดและ ข่าวลวงก็จะยังคงแพร่กระจายในโลกออนไลน์ โดยไม่มีการตรวจสอบไปได้เรื่อย ๆ

“ความต้องการอยากจะเชื่อ โดยเฉพาอย่างยิ่งในเวลา ที่วิกฤตมักจะมีน้ำหนักรมากกว่า ความต้องการรับรู้ข้อมูลที่ ถูกต้องเสมอ”

งานวิจัย:

“โรคระบาดโควิด-19 ในครั้งนี้จะเป็นตัวจุดชนวน”

นาตาลี สตรีบ-วูกาฟต์ เป็นหนึ่งในผู้ริเริ่มโครงการพันธมิตรร่วมวิจัยทางคลินิกเรื่องโควิด-19 (COVID-19 Clinical Research Coalition) ซึ่งเปิดตัวเมื่อเดือนเมษายน 2020 โครงการนี้รวบรวมนักวิทยาศาสตร์ แพทย์ผู้บริจาค และผู้กำหนดนโยบายจากสามสิบกว่าประเทศ เพื่อร่วมมือกันวิจัยเกี่ยวกับเชื้อไวรัสนี้ในประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากร เธอยืนยันว่างานวิจัยจะต้องปรับให้เหมาะกับความเป็นของประเทศเหล่านั้นโดยตรง

สัมภาษณ์ นาตาลี สตรีบ-วูกาฟต์ โดย แอ็กเนส บาร์ดง, ยูเนสโก
แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี

นาตาลี สตรีบ-วูกาฟต์

ผู้อำนวยการฝ่ายเชื้อโรคเขตร้อนที่ถูกกละเลย (Neglected Tropical Diseases) ขององค์กรวิจัยอิสระที่ตั้งอยู่ในกรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ที่ชื่อว่า Drugs for Neglected Diseases initiative (DNDi)

สัมภาษณ์โดย แอ็กเนส บาร์ดง

ยูเนสโก

● อะไรเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดโครงการพันธมิตรร่วมวิจัยด้านคลินิกเรื่องโควิด-19

เมื่อกลางเดือนมีนาคมก็มีการทำงานวิจัยด้านคลินิกเกี่ยวกับไวรัสโคโรนากันอย่างเข้มข้นมากอยู่แล้ว แต่เน้นทำในประเทศร่ำรวยซึ่งพบผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ พวกเราหลายคนเป็นห่วงว่าไม่ได้มีการวางแผนทดลองทางคลินิกในประเทศซีกโลกใต้เลย ไม่ว่าจะ เป็นในแอฟริกา เอเชีย หรือลาตินอเมริกา ที่นั่นยังไม่ค่อยพบผู้ติดเชื้อ แต่จากการประเมินก็คาดว่าโรคนี้อาจจะขยายวงแพร่ระบาด โดยเฉพาะในแอฟริกา เห็นชัดว่างานวิจัยในซีกโลกเหนือกับใต้ไม่สมดุลกันเลย เพราะฉะนั้นเราจึงริเริ่มทำโครงการร่วมวิจัยนี้ เรายังไม่ลืมสภาพที่เคยเป็นเมื่อคราวเกิดวิกฤติ ด้านสาธารณสุขกรณีไวรัสอีโบลาระบาด ตอนนั้นมีโครงการวิจัยผุดขึ้นมามากมาย แต่ไม่ได้มีการประสานแบ่งปันข้อมูลระหว่างโครงการเหล่านั้นเลย เราจึงต้องไม่ทำผิดพลาดซ้ำรอยเดิมอีก

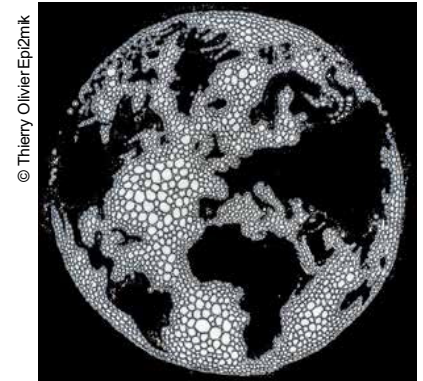
เนื่องจากโควิด-19 เป็นเชื้อไวรัสชนิดใหม่ จึงต้องเริ่มต้นกันจากศูนย์ ต้องคิดระเบียบวิธีวิจัยใหม่ ต้องอธิบายตัวอย่างต่าง ๆ ที่นำมาศึกษา ต้องทำให้คนเห็นภาพงานทางคลินิก งานวิจัยดังกล่าวทำคู่ขนานไปกับงานด้านระบาดวิทยา โดยจำเป็นต้องเร่งตัวอย่างรวดเร็ว แต่ก็ต้องหลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อนเพื่อตอบคำถามพื้นฐานต่าง ๆ ให้

เช่น วิธีดูแลผู้ป่วยให้รอดชีวิต วิธีป้องกันไม่ให้ผู้ติดเชื้อป่วยหนักถึงขนาดต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล วิธีป้องกันไม่ให้ตัวเองติดเชื้อ กลุ่มเสี่ยงคือใครบ้าง แต่การจะได้รับความคืบหน้าในประเด็นคำถามเหล่านี้ก็ต้องใช้พลังการวิเคราะห์ระดับสูง ซึ่งหมายถึงต้องรวบรวมสถิติและข้อมูลที่มีเข้าด้วยกัน

● ทำไมจึงต้องเจาะจงทำงานวิจัยสำหรับประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรโดยเฉพาะ?

เพราะข้อเสนอแนะด้านการบำบัดรักษาซึ่งอาจทำได้ในซีกโลกเหนือนำไปใช้ตามนั้นไม่ได้ในซีกโลกใต้ โรคที่กระจายตัวในภูมิภาคหนึ่งย่อมต่างจากที่อื่น ๆ เช่น โรคมาลาเรีย วัณโรค หรือเอชไอวี แพร่กระจายอย่างมากในแอฟริกา แต่ในยุโรปไม่เป็นเช่นนั้น อีกทั้งระบบสาธารณสุขก็แตกต่างกัน ขนาดบรรดาประเทศอุตสาหกรรมยังมีปัญหาผู้ป่วยอาการหนัก ทะลักล้นโรงพยาบาล แล้วโรงพยาบาลในภูมิภาคอื่นที่ขาดเครื่องช่วยหายใจจะทำอย่างไร? ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาโควิด-19 ทุกวันนี้ยาที่ใช้ได้ผลน่าพอใจคือยาชนิดฉีด จึงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลซึ่งได้รับการฝึกมา ถ้าไม่มีบุคลากรแบบนี้ก็ต้องหาทางรักษาด้วยวิธีอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังไม่ชัดเจนด้วยว่าไวรัสชนิดนี้เหมือนกันทุกที่ไหม มีแนวโน้มว่าจะมีความหลากหลายไปตามสภาพภูมิศาสตร์ สุดท้ายแล้วการใช้วิธีทางสังคมศาสตร์แก้ปัญหาต้องขึ้นอยู่กับบริบทของภูมิภาคด้วย เช่น การประกาศล็อกดาวน์ในเมืองเดลีย่อมไม่เหมือนกับที่ทำในพื้นที่ชนบทของฝรั่งเศส ผลกระทบของคำสั่งนี้และการยอมรับของประชาชนในแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกัน ฉะนั้นการท้าววิจัยจึงต้องเข้าใจเรื่องบริบท คุณจะทำงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในประเทศอุตสาหกรรมแล้วนำไปใช้กับที่อื่นทั้งหมดไม่ได้ งานวิจัยต้องทำไปตามปัญหาที่สำคัญในลำดับต้น ๆ ของประเทศนั้น ๆ

© Thierry Olivier Epi2mik

ภาพชื่อ From microscopic to macroscopic (จากจุลภาคสู่มหภาค) วาดโดยศิลปินชาวฝรั่งเศส เทียร์รี โอลีวีเยร์ Epi2mik

● วิกฤติด้านสาธารณสุขที่ร้ายแรงขนาดนี้ จะทำให้คนตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพยายามร่วมมือกันทำงานหรือไม่?

แน่นอนที่สุด เราต้องร่วมกันพยายามหาทางวินิจฉัย และรักษาโรคนี้ให้ได้ ผู้บริจาคทรัพยากร ๑ ต้องเห็นชอบต่อเรื่องสำคัญลำดับต้น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วนที่สุด เรากำลังอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งของประวัติศาสตร์ซึ่งทุกคนพากันทุกซักร้อนกังวลต่อปัญหาด้านสาธารณสุขของโลก นี่เป็นสถานการณ์ใหม่เอี่ยม แม้แต่วิกฤติไวรัสอีโบล่าในที่สุดก็ถูกยกให้เป็นปัญหาของคนแอฟริกา ไวรัสชนิดใหม่นี้ทำให้เราไม่เหลือตัวเลือกอื่นใดนอกจากต้องร่วมมือกันทำงาน การทึ่งการอนามัยโลก (WHO) ตั้งชื่อการทดลองทางคลินิกครั้งแรกขององค์กรว่า “Solidarity” (ความสามัคคีสามัคคี) ก็สื่อความหมายสำคัญ

ภาพชื่อ Epidemic (โรคระบาด) วาดโดยเทียร์ โอลิวีเยร์ Epi2mik, ปี 2015

“ไวรัสชนิดใหม่นี้ทำให้เราไม่เหลือทางเลือกอื่นใดนอกจากต้องร่วมมือกันทำงาน”

● เรากำลังจะเห็นการเริ่มพยายามร่วมกันทำงานวิจัยอย่างไร้เงาที่โปร่งใสมากกว่าเดิม?

ยังเร็วเกินไปที่จะพูดอย่างนั้นได้ ความตั้งใจย่อมมีอยู่แล้วและแวดวงวิจัยก็ร่วมมือกันดีขึ้นกว่าแต่ก่อน ตอนนี้คงยังบอกไม่ได้ว่าโปร่งใสมากขึ้น แต่เราก็ขยับเข้าไปใกล้กว่าเดิม ขณะเดียวกันเรายังมีการแยกทดลองทางคลินิกกับเชื้อโควิด-19 อยู่เกือบหนึ่งพันหน่วยงาน ซึ่งแปลว่ายังไม่ได้มีความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างแท้จริง

วิกฤติด้านสาธารณสุขครั้งนี้จะเป็นจุดหักเห แม้ยังประเมินผลกระทบของมันได้ยาก แต่เราก็อยู่ในกระบวนการสร้างแนวทางการทำงานแบบใหม่ ซึ่งยังมีอะไรต้องทำอีกมาก ความสำเร็จอย่างหนึ่งคือ ทุกวันนี้เราพยายามผสมผสานประเด็นปัญหาการเข้าถึงเข้าไปในโครงการวิจัยต่าง ๆ เช่น ที่องค์กร DNDI

ตอนนี้เรากำลังดำเนินการทดลองทางคลินิกกำลังค้นหาวิธีที่มีให้ประชาชนทั่วไปหาใช้กันได้ในวงกว้าง ซึ่งดูเหมือนเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายสมควรจะต้องทำ ทว่ามันมักจะไม่เป็นเช่นนั้นในความเป็นจริง

● เราพอจะพูดถึงความก้าวหน้าสำคัญจากวิกฤติด้านสาธารณสุขในครั้งนี้ได้หรือไม่?

ก็คงไม่มีวิธีอื่นนอกจากเปรียบเทียบสภาพก่อนและหลังวิกฤติการณ์โควิด-19 จำนวนคนติดเชื้อทั่วโลกนับเป็นล้าน ๆ เสียชีวิตเหยียบล้านเช่นกัน ถ้าตรงนี้ไม่สำคัญ ก็แปลว่าเราปฏิเสธสิ่งที่เราเพิ่งประสบมา การวิจัยเชื้อโรคชนิดนี้ต้องเสียเวลาไปมาก แต่ก็นับว่าน้อยกว่าในอดีต ไวรัสอีโบลาคือเป็นจุดเปลี่ยน ส่วนโควิด-19 จะเป็นตัวจุดชนวน เราปฏิเสธไม่ได้เลยว่าวิกฤติคราวนี้คือบทเรียน

ใครหลายคนได้พยายามเตือนล่วงหน้ามาหลายปีแล้ว อย่างบิล เกตส์ ซึ่งเคยเตือนเรื่องโรคระบาดครั้งใหญ่ไว้เมื่อหลายปีก่อน บางคนเสนอว่าประเทศสมาชิกองค์การอนามัยโลกควรสละเงิน 0.1% ของงบประมาณประเทศให้แก่งานวิจัย โดยจัดตามลำดับความจำเป็นด้านการศึกษาในช่วงเวลานั้น ตอนนี้เราคงต้องรับฟังคำเตือนและคำเสนอแนะดังกล่าว

เชื้อโรคและไวรัส ที่สร้าง ประวัติศาสตร์

โรคระบาดและการแพร่ระบาดไปทั่วโลกมิใช่ปรากฏการณ์ใหม่ โรคเรื้อน กาฬโรค อหิวาตกโรค และไข้ทรพิษ ล้วนทิ้งร่องรอยมรดกเอาไว้ในประวัติศาสตร์มนุษย อีกทั้งยังทำให้มนุษย์ตั้งคำถามถามตัวเองซึ่งมักส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านบวกตามมา

โดย อานา มาเรีย คาร์ริโย ฟาร์กา
แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี

อานา มาเรีย คาร์ริโย ฟาร์กา

นักประวัติศาสตร์การแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพร่ระบาดของโรค และอาจารย์ประจำภาควิชาสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเนซแนลลอโตโนมัสแห่งเม็กซิโก (UNAM)

ลักษณะเฉพาะที่แพร่ระบาดรวดเร็วและอัตราการเสียชีวิตสูงทำให้โรคระบาดทิ้งร่องรอยไว้ในหน้าประวัติศาสตร์มนุษยตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย เช่น กาฬโรค และอหิวาตกโรค หรือเกิดจากเชื้อไวรัสเช่น ไข้ทรพิษ ไข้หวัดใหญ่ และเอชไอวี/เอดส์

โรคระบาดเหล่านี้ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมหาศาล บางครั้งส่งผลเสียหายร้ายแรงต่อสติปัญญา และบางทีก็ถึงกับเปลี่ยนเส้นทางประวัติศาสตร์แน่นอนว่ากาฬโรคระบาดครั้งใหญ่ในกรุงเฮเธนส์ ซึ่งรวมเร้านครแห่งนั้นในช่วงปี 430 ถึง 426 ก่อน ค.ศ. คือตัวเร่งให้เมืองนั้นล่มสลาย

ส่วนประชากรของอาณาจักรอินคาและแอซเท็คก็ล้มตายด้วยไข้ทรพิษซึ่งติดมากับบรรดาทหารสเปน ในศตวรรษที่สิบหกนักประวัติศาสตร์หลายคนเชื่อว่าไข้หวัดใหญ่สเปนช่วยเร่งให้สงครามโลกครั้งที่หนึ่งยุติลง

การขาดความรู้เกี่ยวกับเชื้อโรคที่ก่อให้เกิดโรคระบาดเหล่านี้รวมถึงลักษณะการติดเชื้อทำให้ทางการแพทย์ในยุคต้นๆ ใช้มาตรการด้านสุขอนามัยเท่าที่เป็นไปได้เพื่อจำกัดการแพร่ระบาด ตัวอย่างได้แก่ตั้งแต่ศตวรรษที่ 8 ก็มีการแยกผู้ป่วย

ออกไปเพื่อหยุดการแพร่โรคเรื้อน ตามด้วยการกักบริเวณผู้ป่วยในศตวรรษที่ 14 เพื่อควบคุมกาฬโรค ซึ่งระบาดไปทั่วในตอนนั้น ศพผู้ป่วยโรคระบาดที่เสียชีวิตบนเรือถูกโยนทิ้งทะเล มาตรการบังคับแยกผู้ป่วยเพื่อสุขอนามัยถูกใช้ครั้งแรกในศตวรรษที่ 14 ในเมืองรากูซา ซึ่งปัจจุบันคือเมืองดูบรอฟนิก จากนั้นก็ใช้ในเมืองเวนิสเมื่อศตวรรษที่ 15 ทั้งสองเมืองนี้กำหนดให้กักกันโรคบนเรือครั้งละหลายสัปดาห์ ต่อมามาตรการนี้จึงใช้กันแพร่หลายในเมืองท่าหลัก ๆ รวมทั้งเมืองเจนัว และเมืองเนเปิลส์ในอิตาลี และเมืองมาร์เซย์ในฝรั่งเศส

หาแพะรับบาป

เห็นได้ชัดว่าผลสืบเนื่องจากมาตรการดังกล่าวไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าเลย เช่น กรณีกาฬโรคระบาดยุคจัสติเนียนซึ่งรุกรามไปหลายภูมิภาคของโลกตั้งแต่ศตวรรษที่ 6 ถึง 8 กาฬโรคซึ่งโจมตียุโรปเมื่อกลางศตวรรษที่ 14 นั้นทำลายเส้นทางการค้าดั้งเดิมอย่างหนัก บริเวณแอ่งเมดิเตอร์เรเนียนถูกละทิ้ง แล้วเปลี่ยนไปใช้พื้นที่แถบฟลานเดอร์อันกลายเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญในยุโรป อันที่จริงความไม่ต้องการสร้างผลเสียต่อการค้าคือปัจจัยสำคัญต่อการจัดการกับโรคระบาดโดยมักทำให้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดชะลอล่าช้าไปมาก ดังนั้นจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่พ่อค้าและนักการเมืองจะพยายามปกปิดเรื่องกาฬโรคระบาด

นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์ของโรคระบาดยังบันทึกกระบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านคนบางกลุ่มในสังคม ซึ่งถูกกล่าวหาว่าทำให้เกิดโรคนั้น ๆ การสูญเสียชีวิตมนุษย์ไปมากมายโดยฉับพลันในคราวเดียวทำให้คนสับสนหวั่นกลัวจนมุ่งชี้หน้าหาตัวการ บ่อยครั้งที่เดียวกลุ่มคนยากจนและด้อยโอกาสที่สุดซึ่งถูกรังเกียจกีดกันอยู่แล้วต้องกลายเป็นแพะรับบาป

การแพร่ระบาดครั้งใหญ่ ๆ สร้างความทุกข์ยากในวงกว้าง กระทบต่อทั้งครอบครัวและทั้งหมู่บ้าน มฤตยูคำคำชีวิตผู้คนในยุโรปไปประมาณ 25 ถึง 40 ล้านคน เท่ากับหนึ่งในสามถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรในเวลานั้น กว่าประชากรยุโรปจะเพิ่มกลับมาเท่าเดิมได้ก็กินเวลาเกินสองศตวรรษ ใช้ทวีตใหญ่สเปนที่ระบาดในปี 1918 ทำให้คนทั่วโลกล้มตายไปประมาณ 50 ล้าน เป็นเรื่องยากที่จะจินตนาการความรู้สึกย่อยยับเสียหายอันเกิดจากการระบาดครั้งใหญ่เมื่อปลายสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

เมื่อเผชิญหน้ากับความตายและสิ่งซึ่งอธิบายไม่ได้ หายนภัยเหล่านี้ก็ทำให้มนุษย์ตรึงตรองถึงสภาพความเป็นอยู่ของตน นอกจากนี้ยังผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าในการแสวงหามาตรการป้องกันและรักษา แม้การแพทย์จะยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นเมื่อปลายยุคกลาง แต่ก็เริ่มมีการวางมาตรการรักษาสุขอนามัยบางอย่างแล้ว ตั้งแต่เมื่อศตวรรษที่ 14 ก็ได้มีการกำหนดให้หมั่นเปลี่ยนผ้าปูที่นอนผู้ป่วย หลังอหิวาต์ระบาดใหญ่ที่กรุงลอนดอนเมื่อกลางศตวรรษที่ 19 ทางกรีกเริ่มตรวจสอบความสะอาดของน้ำประปา

เกิดนโยบายด้านสาธารณสุข

การเกิดโรคระบาดร้ายแรงอย่างต่อเนื่องทำให้หลายประเทศเข้าใจดีว่าการรักษาสันเป็ลือกกว่า การป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤติสุขภาพ อหิวาต์โรคซึ่งเป็นโรคที่เห็นเด่นชัดทางสังคมก่อนเพื่อน สะท้อนให้เห็นสภาพยาแยะที่ชาวโลกส่วนใหญ่อยู่อาศัยและทำงาน ความจำเป็นต้องวางนโยบายด้านสาธารณสุขระยะยาวค่อย ๆ เกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมมาตรการรักษาสุขอนามัย การใช้หลักเกณฑ์ด้านอนามัย และดำเนินการวิจัยหาสาเหตุรวมทั้งวิธีป้องกันโรคเหล่านี้

ในเมื่อโรคภัยไร้พรมแดนขวาง นานาชาติจึงร่วมมือกันพัฒนางานสาธารณสุขในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 ทั้งนี้ส่งผลให้เกิดการประชุมอย่างต่อเนื่องหลายครั้งจนเกิดการร่างข้อตกลงสากลด้านสุขภาพ ในการพยายามป้องกันไม่ให้เกิดโรคร้ายแพร่ระบาด โดยเฉพาะอหิวาต์โรค และกาฬโรค ขณะเดียวกันก็ลดกำแพงการค้าและยอมให้ประชาชนเดินทางไปมาได้โดยอิสระเต็มที่

หอผู้ป่วยใช้ทวีตใหญ่ที่โรงพยาบาลสนามหมายเลข 29 ของกองทัพสหรัฐฯ ในเมืองฮอลริช ประเทศลักเซมเบิร์ก ช่วงที่ใช้ทวีตใหญ่สเปนระบาดในปี 1918

“เมื่อเผชิญหน้ากับความตายและสิ่งซึ่งอธิบายไม่ได้ หายนภัยเหล่านี้ก็ทำให้มนุษย์ตรึงตรองถึงสภาพความเป็นอยู่ของตน”

12 ประเทศในยุโรปจึงได้จัดประชุมนานาชาติ ด้านสุขภาพขึ้นครั้งแรกในกรุงปารีสเมื่อปี 1851 การประชุมดังกล่าวส่งผลให้เกิดการร่างข้อตกลงเรื่องสุขอนามัยสากล ตามด้วยกฎระเบียบสากลอันเกี่ยวข้องกับกาฬโรค ไข้เหลือง และอหิวาต์โรค แม้มีการจัดประชุมทำนองนี้ตามมาหลายครั้ง แต่กว่าประเทศต่าง ๆ จะได้ลงมติรับรองอนุสัญญาสุขภาพสากลกันก็ต้องรอถึงปี 1903 จากนั้นจึงได้ก่อตั้งองค์การอนามัยโลกขึ้นในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ยุติลง

ถึงแม้โรคระบาดจะเกิดจากการเคลื่อนย้ายถ่ายเทเชื้อโรคและไวรัส แต่คำอธิบายนี้ก็ยังไม่สมบูรณ์เสียทีเดียว บ่อยครั้งมากที่โรคระบาดคือผลสืบเนื่องมาจากวิกฤติด้าน: สิ่งแวดล้อม อาหาร การอพยพย้ายถิ่น สุขภาพ เศรษฐกิจ หรือการเมือง โรคระบาดเป็นเหมือนปัจจัยซ้ำเติมวิกฤติที่มีอยู่แต่เดิม ซึ่งมักเกิดจากสงครามและทุพภิกขภัย

การระบาดของโควิด-19 ในปัจจุบันก็ไม่ได้เป็นข้อยกเว้น โควิด-19 บ่งบอกถึงวิกฤติของวิถีชีวิตมนุษย์ การศึกษาทางวิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นว่าระบบซึ่งทำลายธรรมชาติจนเสื่อมโทรมคือต้นเหตุซึ่งทำให้โควิด-19 แพร่ระบาดไปทั่วโลก โดยเฉพาะอุตสาหกรรม การเลี้ยงสัตว์ และการทำลายป่า

การตัดไม้ทำลายป่าอย่างกว้างขวางเป็นแรงกดดันให้ถิ่นที่อยู่อาศัยไม่ยั่งยืน บีบคั้นให้สัตว์ต่าง ๆ ต้องออกจากสภาพแวดล้อมเดิมตามธรรมชาติ เป็นปัจจัยเอื้อให้เชื้อโรคโคจรข้ามจากสายพันธุ์หนึ่งไปสู่อีกสายพันธุ์อื่น เหมือน ๆ กับกรณีไวรัสอีโบบลาและไวรัสซิกา

โรคระบาดทั้งหลายทดสอบมนุษยชาติด้วยการต้องเผชิญภัยคุกคามร่วมกัน ซึ่งตามด้วยความเศร้าโศก ทว่าประวัติศาสตร์ก็ชี้ให้เราเห็นว่า การระบาดจะจบลงเสมอ แล้วแต่ละครั้ง มนุษย์ก็จะปรับตัวใหม่และถึงขนาดสร้างความก้าวหน้าได้บ้าง การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในขณะนี้ก็อาจทำให้โลกเคารพต่อสิ่งแวดล้อมและต่อชีวิตมนุษย์มากขึ้นได้ในทำนองเดียวกัน

ยูวัล โนอาห์ ฮาอารี :

“ทุกวิกฤตีย่อมมีโอกาสแทรกอยู่ด้วย”

แปลโดย พิศवास ปทุมต์รังษี

ระหว่างการให้สัมภาษณ์วารสารยูเนสโก คูเรีย ยูวัล โนอาห์ ฮาอารี นักประวัติศาสตร์ชาวอิสราเอล ผู้ประพันธ์หนังสือเรื่องเซเปียน, โฮโมดีอุส (Sapiens Homo Deus) และ 21 บทเรียนสำหรับศตวรรษที่ 21 (21 Lessons for the 21st Century) ได้วิเคราะห์ผลพวงที่อาจจะตามมาภายหลังวิกฤตการณ์ทางสาธารณสุขการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัสที่เป็นไปในปัจจุบันรวมทั้งเน้นให้เห็นความจำเป็นในการเพิ่มความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ และการแบ่งปันข้อมูลของแต่ละประเทศให้มากยิ่งขึ้น

● การแพร่ระบาดของโรคไปทั่วทั้งโลกในครั้งนี้แตกต่างจากวิกฤตการณ์ทางด้านสาธารณสุขในครั้งก่อนๆ อย่างไร? และมันได้บอกอะไรเราบ้าง?

ผมไม่แน่ใจว่าการระบาดครั้งนี้คือการคุกคามด้านสาธารณสุขที่ร้ายแรงที่สุดซึ่งมนุษย์เราต้องเผชิญหรือไม่ การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในช่วงปี 1918-1919 เป็นเรื่องเลวร้ายขณะที่การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ก็อาจจะเลวร้ายเช่นกันว่าการแพร่ระบาดครั้งใหญ่ๆ ในยุคก่อนหน้านั้นเลวร้ายยิ่งไปกว่านั้นอีก หากพูดรวม ๆ เรื่องการแพร่ระบาดครั้งใหญ่ ๆ ครั้งนี้ถือว่าไม่รุนแรงในช่วงต้นทศวรรษ 1980 ถ้าคุณติดโรคเอดส์ คุณก็ตายสถานเดียว

มฤตยูดำ (กาฬโรคซึ่งทำลายล้างยุโรประหว่างปี 1347-1351) คร่าชีวิตราว 1 ใน 4 ถึงครึ่งหนึ่งของประชากรผู้ติดเชื้อ ส่วนไข้หวัดใหญ่ที่ระบาดในปี 1918 ก็ปลิดชีวิตมากกว่า 10% ของประชากรในบางประเทศ ในทางตรงข้าม โควิด-19 ทำให้ผู้คนที่ติดเชื้อล้มตายน้อยกว่า 5% และหากว่าไม่มีการฝ่าเหล่าสายพันธุ์อย่างร้ายแรงเกิดขึ้น ก็ไม่น่าคร่าชีวิตผู้คนในแต่ละประเทศมากกว่า 1%

© courtesy of Yuval Noah Harari

ยิ่งไปกว่านั้น ตรงข้ามกับยุคก่อน ๆ ในปัจจุบันเรามีองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการพิชิตโรคระบาดในครั้งนี ตอนที่มีมดยูด้าเข้าโจมตีผู้คนหมดสิ้นหนทางอย่างสิ้นเชิง พวกเขาไม่เคยค้นพบสาเหตุของการเสียชีวิต และไม่รู้วิธีรับมือกับการระบาดในปี 1348 คณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยปารีสเชื่อว่าการระบาดของโรคมีสาเหตุเกิดจากเคราะห์อันเนื่องมาจาก – “ดวงดาว 3 ดวงในกลุ่มคนแบกน้ำโคจรมาพบกัน ส่งผลให้อากาศเสียจนเป็นอันตรายถึงชีวิต” จากหนังสือเรื่อง มดยูด้า (The Black Death) โดย Rosemary Horrex, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ปี 1994 หน้า 159)

ในทางตรงกันข้าม เมื่อโควิด-19 แพร่ระบาด นักวิทยาศาสตร์ใช้เวลาเพียง 2 สัปดาห์ก็สามารถบ่งชี้เชื้อไวรัสตัวก่อโรคได้ถูกต้อง รวมไปถึงการเรียงลำดับของจีโนม (ข้อมูลทางพันธุกรรมทั้งหมดที่จำเป็นในการสร้างและการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต - ผู้แปล) ของสายพันธุ์นี้จนสามารถพัฒนามาตรการตรวจสอบโรคนี้ได้อย่างเที่ยงตรงเชื่อถือได้ เรารู้ดีว่าการจะหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้นจะต้องทำเช่นไร เป็นไปได้ว่าเราจะสามารถผลิตวัคซีนป้องกันสำเร็จภายในเวลา 1-2 ปี

อย่างไรก็ตาม โควิด-19 มิได้เป็นเพียงวิกฤติการณ์ทางด้านสาธารณสุขเท่านั้น แต่ยังคงก่อให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจและการเมืองที่หนักหน่วงตามมาด้วย ผมกลัวเชื้อไวรัสชนิดนี้มากกว่ากลัวปีศาจที่แฝงตัวอยู่ในมนุษยชาติ นั่นคือ ความเกลียดชัง ความโลภ และความเขลาเบาปัญญา ถ้าหากว่าผู้คนพากันตีเตียนคนต่างชาติและชนกลุ่มน้อยว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดในครั้งนี้... หากว่าธุรกิจที่โลกไม่โทษันคิดแต่เพียงการหาผลกำไรเข้ากระเป๋าทนเอง... และหากว่าพวกเราเชื่อในทฤษฎีสมคบคิดที่แพร่ออกมาในทุก ๆ เรื่อง... การต่อกรเพื่อหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก็คงยิ่งยากเย็นมากขึ้น หลังจากนั้นเราก็จะต้องใช้ชีวิตอยู่ภายในโลกที่เคลื่อนด้วยความเกลียดชัง ความโลภ และความเขลา ในทางตรงข้าม หากว่าเราใช้ความสมานฉันท์และความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในการรับมือกับการแพร่ระบาด... และหากว่าเราเชื่อใจในวิทยาศาสตร์มากกว่าทฤษฎีสมคบคิดต่างๆ ผมมั่นใจว่าไม่เพียงแต่เราจะสามารถก้าวผ่านวิกฤติการณ์ในครั้งนี้ไปได้ ทว่าหลังจากผ่านพ้นช่วงเวลานี้แล้ว มนุษยชาติก็จะมีพลังที่แข็งแกร่งในจิตใจมากขึ้น

● **การรักษาระยะห่างทางสังคมจะกลายเป็นวิถีปฏิบัติทั่วไปในขอบเขตแค่ไหน? แล้วจะส่งผลกระทบต่อสังคมต่าง ๆ ?**

ในช่วงวิกฤติการณ์ การรักษาระยะห่างทางสังคมเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เชื้อไวรัสแพร่กระจายได้ดีผ่านสัมผัสตามานที่ติดที่สุดของมนุษย์เรา มนุษย์เป็นสัตว์สังคม พวกเราชื่นชอบการพบปะกัน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ยากลำบาก ยามที่ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง หรือเพื่อนบ้านไม่สบาย ระดับความเมตตาของเราที่เพิ่มขึ้นจนอยากจะเข้าไปช่วยเหลือพวกเขา เชื่อไวรัสกำลังใช้จุดนี้โจมตีพวกเราอยู่ นี่คือการหนทางที่เชื้อแพร่กระจายไปในวงกว้าง ดังนั้นเราจำเป็นต้องใช้สมองแทนหัวใจในการรับมือกับการระบาด แม้ว่าเราจะทำได้ยากเหลือเกิน แต่เราก็ต้องลดระดับการพบปะเจอเจอไวรัสเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสารพันธุกรรมที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ส่วนมนุษย์เรามีหัวใจ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ด้วยเหตุและผล และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมได้ ผมเชื่อว่าเมื่อวิกฤติการณ์นี้จบลง จะไม่เกิดผลในระยะยาวกับสัญญาตามพันธสัญญาของมนุษย์เรา เราคงยังคงเป็นสัตว์สังคมเช่นเดิม เราคงยังคงรักที่จะพบปะสังสรรค์กัน เราคงยังคงไปมาหาสู่ช่วยเหลือญาติพี่น้องและผองเพื่อน

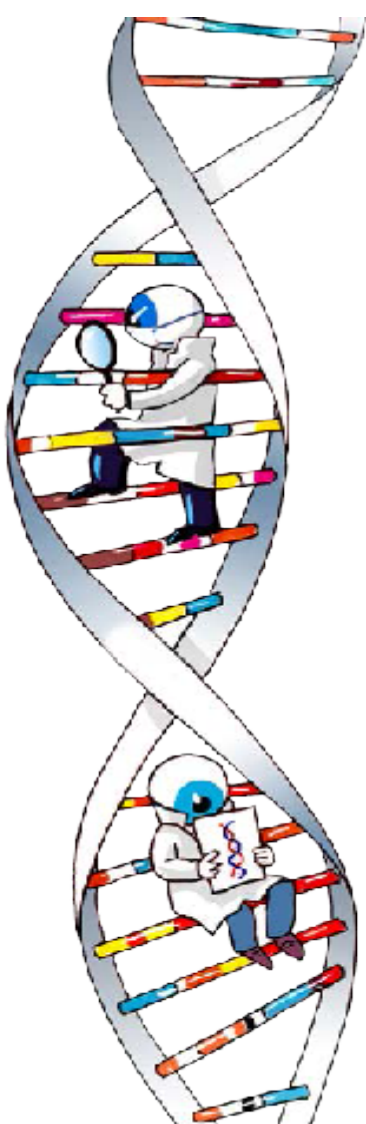
“หากเราต้องการได้รับข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ในช่วงเวลาฉุกเฉินเราก็จำเป็นต้องลงทุนเพื่อการนี้ในช่วงเวลาปกติ”

ลองดูตัวอย่างว่าเกิดอะไรขึ้นกับชุมชนกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศหลังการแพร่ระบาดของโรคเอดส์คลี่คลาย มันเป็นโรคระบาดที่ร้ายแรงมากอีกครั้งหนึ่ง และรัฐบาลมักจะทอดทิ้งผู้คนที่เป็นเกย์เกือบล้านเชิง ทว่าการระบาดของโรคเอดส์ก็ได้เป็นสาเหตุให้ชุมชนดังกล่าวล่มสลายไปแต่อย่างใดตรงกันข้าม ในช่วงเวลาที่เอดส์ระบาดสูงสุด อาสาสมัครกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้ก่อตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมามากมายเพื่อช่วยผู้ป่วยโรคเอดส์ รวมทั้งเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้ตลอดจนต่อสู้เพื่อสิทธิทางการเมืองในทศวรรษ 1990 หลังจากต้องเผชิญกับการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่ร้ายแรงที่สุดติดต่อกันนานหลายปี ชุมชนคนรักรักหลากหลายเพศในหลายๆ ประเทศกลับแข็งแกร่งยิ่งกว่าเดิม

● **คุณคาดว่าความร่วมมือทางด้านข่าวสารและวิทยาศาสตร์หลังวิกฤติการณ์โควิด-19 จะเป็นไปในทิศทางใด? องค์กรยูเนสโกได้รับการจัดตั้งขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาผ่านการแลกเปลี่ยนแบ่งปันแนวคิดอย่างเสรีหลังวิกฤติการณ์โควิด-19 เป็นไปได้หรือไม่ว่าความร่วมมือและ “การแลกเปลี่ยนแนวคิดอย่างเสรี” ระหว่างนานาประเทศจะได้รับการเสริมสร้างให้แข็งแกร่งขึ้น?**

ข้อที่เราได้เปรียบไวรัสมากที่สุด คือ ความสามารถของมนุษย์ในการร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ไวรัสในจีนกับไวรัสในสหรัฐอเมริกาไม่สามารถแลกเปลี่ยนเคล็ดลับในเรื่องการทำให้มนุษย์ติดเชื้อได้ แต่จีนสามารถสอนบทเรียนที่มีคุณค่ามากมายให้แก่สหรัฐเกี่ยวกับไวรัสและวิธีรับมือกับเชื้อโรคนี้ได้ นอกเหนือจากนั้น จีนยังสามารถส่งบรรดาผู้เชี่ยวชาญและเครื่องมือต่าง ๆ ไปช่วยอเมริกาได้โดยตรง ส่วนอเมริกาเองก็สามารถไปช่วยประเทศอื่น ๆ ได้ในทำนองเดียวกัน พวกเชื้อไวรัสทั้งหลายไม่สามารถทำอะไรเช่นนี้ได้

ในบรรดาความร่วมมือกันทุก ๆ รูปแบบ ที่สำคัญที่สุด อาจจะเป็นการแบ่งปันข่าวสารข้อมูล เพราะเราจะไม่สามารถทำอะไรได้เลยถ้าปราศจากข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง ไม่สามารถพัฒนาตัวยาและวัคซีน หากปราศจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ ใช่แล้ว แม้แต่การใช้มาตรการกักตัวก็ตั้งอยู่บนข้อมูล ถ้าคุณไม่เข้าใจวิธีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แล้ว คุณจะใช้มาตรการกักตัวผู้คนที่ป้องกันการแพร่เชื้อได้อย่างไร

ยกตัวอย่างเช่น การกักตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสเอชไอวีต่างจากการกักกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นอย่างมาก คุณจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์อย่างเหมาะสมมีเพศสัมพันธ์ และการพูดคุยกันซึ่ง ๆ หน้า หรือจับมือทักทาย แม้กระทั่งการกอดผู้ติดเชื้อเอชไอวีก็ไม่มีอันตรายใด ๆ เท่ากับโควิด-19 มันเปรียบเทียบเหมือนหนังคนละม้วน ดังนั้นการที่จะรู้จักกันตัวของตนเองจากโรคระบาดอะไรสักโรค ก่อนอื่นคุณจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ว่า อะไรคือต้นเหตุของโรคระบาดนั้น ๆ – ไวรัสหรือแบคทีเรีย? ส่งผ่านเชื้อทางเลือดหรือทางลมหายใจ? มีอันตรายต่อเด็ก หรือผู้สูงอายุ? เป็นเพียงแค่วิรัสสายพันธุ์เดียว หรือมีการกลายพันธุ์ออกเป็นหลายชนิด?

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา นักการเมืองทั้งในระบบอบเผด็จการและประชาธิปไตยต่างก็พากันปิดกั้นกระบวนการไหลเวียนข้อมูลแบบเสรี แถมยังก้าวไปจนถึงขั้นบ่อนทำลายความไว้วางใจที่สาธารณชนมีต่อแวดวงวิทยาศาสตร์ด้วย นักการเมืองบางคนฉายภาพนักวิทยาศาสตร์ว่าเป็นชนชั้นสูงผู้ร้ายกาจซึ่งไม่มีความเชื่อมโยงกับ “ชาวบ้าน” นักการเมืองพวกนี้บอกพวกพ้องของตนไม่ให้เชื่อนักวิทยาศาสตร์ที่พูดเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือแม้กระทั่งเรื่องวัคซีนต่าง ๆ ตอนนี้นักคนครครตระหนักชัดแล้วว่าข่าวสารประชาชนแบบนี้มีอันตรายเพียงใด ในช่วงวิกฤติ เราจำเป็นต้องพึ่งพาการไหลเวียนของข่าวสารข้อมูลที่เปิดเผย และแทนที่จะหลงเชื่อ นักปลุกระดมทางการเมือง ผู้คนควรจะไว้วางใจผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์มากกว่า

โชคดีที่ในสภาวะการณ์ฉุกเฉินที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่หันมาจับพียงฝ่ายวิทยาศาสตร์ ศาสนจักรคาทอลิกและนักรบคริสต์ศาสนิกชนให้หลีกเลี่ยงการรวมตัวกันที่โบสถ์ ประเทศอิสราเอลถึงขนาดสั่งปิดโบสถ์นิกายยิวทุกแห่ง ส่วนประเทศอิหร่านก็กำลังลงโทษผู้คนที่ไปมัสยิด วัดและนิกายความเชื่อทั้งหมดตัดสินใจเลื่อนการจัดงานศาสนพิธีไปก่อนที่เป็นดังนี้เนื่องเพราะนักวิทยาศาสตร์ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วเสนอแนะให้ปิดศาสนสถานดังกล่าวข้างต้น

ผมหวังว่าผู้คนจะจดจำความสำคัญของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่มีคุณค่าน่าเชื่อถือไว้ได้ภายหลังจากวิกฤติการณ์โควิด-19 ยุติลง หากเราต้องการได้รับข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ในเวลาฉุกเฉิน

เราก็จำเป็นต้องลงทุนเพื่อการนี้ในช่วงเวลาปกติ ข้อมูลวิทยาศาสตร์ไม่ได้ร่วงหล่นลงมาจากสรวงสวรรค์ แล้วก็ไม่ได้กระเด็นออกมาจากสมองอัจฉริยะของบรรดาปัจเจกชน ข้อมูลวิทยาศาสตร์ต้องพึ่งพิงสถาบันอิสระที่มีความเข้มแข็ง แกร่ง อาทิ มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งล้วนเป็นสถาบันที่มีได้มุ่งไปที่การวิเคราะห์วิจัยเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่หากยังมีเสรีภาพที่จะบอกกล่าวข้อเท็จจริงนั้น ๆ แก่สาธารณชนโดยไม่เกรงกลัวว่าจะถูกรัฐบาลลงโทษ ต้องใช้เวลาหลายขวบปีกว่าที่จะจัดตั้งองค์กรเช่นนี้ขึ้นมาได้ ทว่าก็เป็นสิ่งที่คุ้มค่ามาก สังคมที่พลเมืองมีการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ดี รวมทั้งมีสถาบันอิสระที่มั่นคงควบคุมไปด้วยย่อมสามารถรับมือกับสถานการณ์โรคระบาดได้ดีกว่าสังคมแบบเผด็จการโหดร้ายที่ต้องคอยควบคุมตรวจตราประชากรที่ไม่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงอยู่ตลอดเวลา

ตัวอย่าง เช่น คุณจะวิธีทำให้ผู้คนหลาย ๆ ล้านล้างมือด้วยสบู่ทุกวันได้อย่างไร? วิธีหนึ่งคือ การจำกัดกำลังตำรวจหนึ่งนาย หรืออาจจะติดกล้องไว้ที่ห้องน้ำทุกห้องแล้วคอยลงโทษคนที่ไม่ล้างมือ อีกวิธีหนึ่งคือ การสอนทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับเชื้อไวรัสและแบคทีเรีย อธิบายด้วยว่าสบู่สามารถกำจัด หรือฆ่าเชื้อโรคเหล่านั้นได้ จากนั้นก็เชื่อใจให้ผู้คนตัดสินใจด้วยตัวเอง คุณคิดว่าวิธีไหนที่มีประสิทธิภาพมากกว่ากัน?

● **การทำงานร่วมกันของแต่ละประเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่เชื่อถือได้มีความสำคัญเพียงใด?**

แต่ละประเทศจำเป็นต้องแบ่งปันข้อมูลที่เชื่อถือได้ ไม่เพียงแต่ประเด็นการแพทย์ในวงแคบ ๆ เท่านั้น แต่จำเป็นต้องครอบคลุมประเด็นอื่น ๆ ในวงกว้างด้วย ตั้งแต่ผลกระทบของวิกฤติการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ ไปจนถึงสภาวะทางจิตใจของพลเมืองในประเทศนั้น ๆ สมมติว่าประเทศ X กำลังอภิปรายถกเถียงว่าจะใช้นโยบายล็อกดาวน์แบบไหนดี? ประเทศ X ก็จำเป็นต้องพิจารณาในเรื่องการแพร่ระบาดของโรครวมไปถึงความเสียหายด้านเศรษฐกิจและด้านสภาพจิตใจของประชาชนอันจะเกิดจากการล็อกดาวน์ด้วย หลายประเทศได้เผชิญกับภาวะการณ์ที่ยากลำบาก เช่นนี้มาก่อน และได้พยายามใช้นโยบายที่ต่างกันออกไป ดังนั้นแทนที่จะคาดการณ์โดยใช้จินตนาการล้วน ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำรอยอดีตประเทศ X ก็สามารถวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ จากการใช้นโยบายที่แตกต่างกันของจีน เกาหลีใต้ สวีเดน อิตาลี และสหราชอาณาจักรจนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นในเรื่องดังกล่าวว่าจะจะเป็นเช่นนี้ก็ได้ก็ต่อเมื่อทุกประเทศข้างต้นรายงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่เฉพาะเรื่องตัวเลขของผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเท่านั้น แต่ยังคงพูดถึงสภาพเศรษฐกิจและสุขภาพจิตของพลเมืองของตนด้วย

● บริษัทเอกชนหลายแห่งได้นำเสนอการใช้ AI (ปัญญาประดิษฐ์) และโซลูชันด้านเทคโนโลยีเพื่อรับมือกับการระบาดโควิด-19 ในบริบทดังกล่าวจะยังคงเป็นไปได้หรือไม่ที่จะพัฒนาหลักจริยธรรมสากลและฟื้นฟูความร่วมมือระหว่างประเทศ?

เมื่อบรรดาบริษัทเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้อง การยกย่องหลักจริยธรรมสากลและการฟื้นฟูความร่วมมือระหว่างประเทศยังเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก บริษัทเอกชนบางแห่งอาจจะมีแรงจูงใจจากความโลภมากกว่าความสมัครสมานสามัคคี

ดังนั้นจึงต้องกำกับดูแลบริษัทเหล่านี้ด้วยความรอบคอบ แม้แต่บริษัทที่ใจดีมีเมตตาก็ไม่ควรได้รับผิดชอบโดยตรงต่อสาธารณชน ด้วยเหตุนี้ การอนุญาตให้บริษัทดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมมากเกินไปจึงเป็นเรื่องอันตราย

สถานการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นแล้ว โดยเฉพาะเมื่อเราพูดถึงเรื่องการตรวจตรา กำกับดูแล ขณะนี้เรากำลังได้เห็นการรังสรรค์ระบบตรวจตราใหม่ๆ เกิดขึ้นทั่วโลก ทั้งโดยรัฐบาลและบริษัทต่าง ๆ วิกฤติการณ์ในปัจจุบันอาจจารึกเรื่องราวสำคัญเป็นครั้งแรกลงบนหน้าประวัติศาสตร์การควบคุมตรวจตราผู้คนประการแรก เนื่องเพราะอาจจะเป็นการสร้างความปลอดภัยและบรรทัดฐานให้กับการใช้เครื่องมือตรวจสอบมวลชนในประเทศที่ปฏิเสธมาตรการดังกล่าวจวบจนทุกวันนี้ ประการที่สองซึ่งสำคัญกว่าคือการสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนผ่านแบบพลิกผันจากการตรวจตรา “ภายนอก” สู่ “ภายใน”

ในอดีต ทั้งรัฐและบริษัทต่าง ๆ ล้วนติดตามพฤติกรรมส่วนใหญ่ของคุณในแง่ที่ว่าคุณไปไหน? และไปเจอใคร? ปัจจุบัน พวกเขาสนใจเฝ้าดูว่าเกิดอะไรขึ้นภายในร่างกายของคุณ สนใจสุขภาพของคุณ อุณหภูมิ ความดันโลหิต ข้อมูลทางชีวภาพ พวกนี้ไม่สามารถบ่งบอกทางการและบริษัทเกี่ยวกับตัวคุณได้มากมายกว่าในอดีตที่ผ่านมา

● อยากให้คุณช่วยเสนอแนะหลักจริยธรรมบางประการที่จะช่วยกำกับดูแลระบบตรวจตราใหม่ ๆ พวกนี้

ถ้าเป็นไปได้ ระบบการตรวจตราดูแลที่ดีควรดำเนินการโดยหน่วยงานพิเศษที่รับผิดชอบทางด้านสุขอนามัยมากกว่าบริษัทเอกชน หรือหน่วยดูแลความปลอดภัยองค์กรสุขอนามัยนี้ควรมุ่งเน้นที่การป้องกันโรคระบาดและไม่ควรมีผลประโยชน์แอบแฝงทางการค้าและการเมือง

ผมตกใจเป็นอย่างมากตอนที่ได้ยินผู้คนเปรียบเทียบวิกฤติโควิด-19 กับการทำสงคราม พร้อมกับเรียกร้องให้หน่วยงานทางด้านความมั่นคงเข้ามาควบคุมสถานการณ์ นี่ไม่ใช่สงคราม แต่มันคือวิกฤติทางด้านสุขภาพ ไม่มีศัตรูที่เป็นมนุษย์ให้เข่นฆ่า เป็นเรื่องของการดูแลประชาชนล้วน ๆ ภาพจำของสงครามคือทหารถือปืนยาวคอยจู่โจมไปข้างหน้า ตอนนี้ภาพจำในหัวของพวกเราควรจะเป็นนางพยาบาลที่กำลังเปลี่ยนผ้าปูที่นอนในโรงพยาบาล อาชีพทหารกับพยาบาลมีแนวคิดที่แตกต่างกันมาก หากคุณต้องการมอบหมายหน้าที่ดูแลสถานการณ์ปัจจุบันให้ใครสักคน ควรจะเป็นพยาบาล ไม่ใช่ทหาร

หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลสุขภาพ ควรรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับภารกิจป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด และไม่ควรเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะตำรวจ และไม่ควรถ่ายข้อมูลพวกนี้ให้กับบริษัทเอกชนเช่นกัน นอกจากนี้ยังควรสร้างหลักประกันว่าข้อมูลด้านสุขภาพของปัจเจกชนที่จัดเก็บเอาไว้จะไม่ถูกนำไปใช้ทำร้ายหรือหาผลประโยชน์จากพวกเขา อย่างเช่น ทำให้ตกงาน หรือสูญเสียเงินประกัน

ทว่าหน่วยงานดูแลด้านสุขภาพอาจแบ่งปันข้อมูลนี้ให้แก่งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ บนเงื่อนไขที่ว่าผลพวงจากงานวิจัยจะต้องตกถึงมนุษยชาติถ้วนหน้า โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญก็ต้องนำกลับไปลงทุนเพื่อยกระดับการบริการด้านสาธารณสุขให้ดีขึ้น ในทางตรงกันข้ามกับข้อจำกัดทั้งหมดเหล่านี้ในเรื่องการแบ่งปันข้อมูล เราควรส่งเสริมให้ปัจเจกชนสามารถควบคุมเรื่องข้อมูลที่จัดเก็บเกี่ยวกับตัวพวกเขา โดยสามารถตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลและใช้ประโยชน์จากมันได้

ประเด็นสุดท้าย ถึงแม้ว่าระบบตรวจตราดูแลเหล่านี้ อาจ จะ จัด ทำ ใน ระดับ ชาติ ก็จริง แต่การป้องกันโรคระบาดใด ๆ ให้ได้ผลจริงจึงหน่วยงานด้านสาธารณสุขทั้งหลายทั้งปวงควรต้องร่วมมือกัน เนื่องจากเชื้อโรคมันไม่สนใจเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ ดังนั้นหากเราไม่รวบรวมและผนวกข้อมูลจากหลากหลายประเทศเข้าด้วยกัน มันก็จะเป็นการยากที่จะสังเกตเห็นการเริ่มระบาดของโรคและการหาวิธีหยุดยั้งการแพร่ระบาด หากว่าระบบตรวจตราดูแลสุขภาพระดับชาติอยู่ภายใต้หน่วยงานสาธารณสุขที่เป็นอิสระ ปราศจากผลประโยชน์ทางการค้าและการเมือง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานระดับชาติของแต่ละประเทศทั่วโลกก็ย่อมจะเป็นไปได้โดยง่าย

● คุณเคยพูดว่า เมื่อไม่นานมานี้ ความไว้นั้นคือใจ ในระบบนานาชาติเสื่อมทรุดลงอย่างรวดเร็ว คุณพอจะมองเห็นความเปลี่ยนแปลงอย่างลุ่มลึกด้านความร่วมมือในระดับพหุภาคีในอนาคตบ้างหรือไม่?

ผมไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต แต่อนาคตก็ขึ้นอยู่กับหนทางที่เราเลือกเดินในปัจจุบัน แต่ละประเทศสามารถเลือกที่จะแก่งแย่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และใช้นโยบายโดดเดี่ยวยึดโยงกับอัตราของประเทศตนเองเป็นสรณะหรืออาจเลือกช่วยเหลือกันและกันเพื่อความสมานฉันท์ในระดับสากลก็ได้ ทางที่เราเลือกนี้จะหล่อหลอมวิถีปฏิบัติในวิกฤติการณ์ซึ่งดำรงอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งระบบความร่วมมือนานาชาติในอนาคตไปอีกยาวนาน

ผมหวังใจว่าประเทศทั้งหลายจะเลือกแนวทางการร่วมมือและความสามัคคี เราไม่สามารถหยุดยั้งโรคระบาดนี้ได้หากปราศจากความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของทุกประเทศทั่วโลก เพราะถึงแม้ว่าประเทศใดประเทศหนึ่งจะสามารถระงับการแพร่ระบาดภายในประเทศได้ในเวลาหนึ่ง แต่หากว่าโรคระบาดนี้ยังคงแพร่ระบาดในประเทศอื่น ๆ อยู่ มันก็อาจวนกลับมาระบาดซ้ำอีกได้ ที่เลวร้ายยิ่งไปกว่านั้นคือ เชื้อไวรัสมีการกลายพันธุ์ตลอดเวลา การกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัส ณ ที่ใด ๆ ในโลกอาจทำให้มันแพร่ระบาดได้เพิ่มขึ้น หรือร้ายแรงยิ่งขึ้น ซึ่งมีอันตรายต่อมนุษยชาติทั้งหมด หนทางเดียวที่เราจะสามารถปกป้องพวกเราให้รอดพ้นจากโรคระบาดได้จริง ๆ ก็โดยการช่วยกันปกป้องมนุษยทุกคนอย่างถ้วนหน้า

“ระบบตรวจตราดูแลสุขภาพระดับชาติจะต้องอยู่ภายใต้หน่วยงานสาธารณสุขที่เป็นอิสระ ปราศจากผลประโยชน์ทางการค้าและการเมือง”

วิธีเดียวกันนี้สามารถแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจได้เช่นกัน ถ้าทุกประเทศดูแลเฉพาะผลประโยชน์ของตนเอง ผลลัพธ์ก็คือภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงก็จะเกิดขึ้นทั่วโลก แล้วส่งผลกระทบไปถึงทุก ๆ คน บรรดาประเทศร่ำรวยอย่างอเมริกา เยอรมนี และญี่ปุ่น จะสามารถผันน้ำลุยโคลนไปได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่ประเทศยากจนในแอฟริกา เอเชีย และละตินอเมริกา อาจจะมีล้มละลายจนพังพินาศ อเมริกาสามารถจัดหาแพ็คเกจเงินช่วยเหลือ 2 ล้านล้านเหรียญเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในประเทศของตนได้ ทว่าเอกวาดอร์ ไนจีเรีย และปากีสถาน ไม่มีทรัพยากรที่จะทำในลักษณะเดียวกันได้ เราจึงจำเป็นต้องมีแผนช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในระดับโลก

โชคไม่ดีที่จวบจนปัจจุบัน เรายังไม่เห็นภาวะผู้นำที่แข็งแกร่งแบบที่เราต้องการ อเมริกาซึ่งเคยทำตัวเป็นผู้นำของโลกในช่วงปี 2014 ขณะที่โรคอีโบล่าแพร่ระบาด และในช่วงวิกฤติการเงินปี 2008 ก็ได้สลบปลั่งกันนี้เสียแล้ว รัฐบาลสมัยทรัมป์ประกาศชัดเจนว่าสนใจแต่ผลประโยชน์ของอเมริกาเท่านั้น แถมยังตีจากบรรดาพันธมิตรที่เคยใกล้ชิดกันมากที่สุด ในยุโรปตะวันออกอีกด้วย ตอนนี้หากแม้ว่าอเมริกาจะมีแผนระดับโลกเพื่อการนี้ จะมีใครบ้างที่เชื่อใจในแผนนี้? และจะมีใครเดินตามแผนดังกล่าว? ถ้าเป็นคุณ คุณจะยอมเดินตามผู้นำที่มีคติพจน์ว่า “ฉันต้องมาก่อน” หรือไม่?

ทว่าในทุก ๆ วิกฤติย่อมมีโอกาสแทรกอยู่ด้วย ผมหวังว่าโรคระบาดในปัจจุบันจะช่วยให้มนุษยชาติตระหนักถึงอันตรายเฉียบพลันอันเกิดจากการไร้ความสมานฉันท์ของโลก

ถ้าหากว่าโรคระบาดในครั้งนี้จะส่งผลให้เกิดความร่วมมืออย่างซิดิโกล์ทั่วโลกขึ้นจริง ๆ มันก็จะ เป็นชัยชนะที่มีใช่แค่นั้น – โควิดโคโรนาเท่านั้น แต่ยังเป็นชัยชนะที่สามารถพิชิตภัยอันตรายอื่น ๆ ที่คุกคามมนุษยชาติ – ไม่ว่าจะเป็นปัญหา การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปจนถึงสงครามนิวเคลียร์

● **คุณพูดว่าหนทางที่เราเลือกเดินในปัจจุบัน จะส่งผลกระทบต่อสังคมของพวกเขา ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมไปอีกเนิ่นนาน ทางเลือกพวกนี้มีอะไรบ้าง และใครจะเป็น ผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจ?**

เรามีทางเลือกมากมาย มีแค่การเลือกระหว่างลัทธิ โดดเดี่ยวเพื่อชาตินิยมกับความสมานฉันท์ทั่วโลก เท่านั้น อีกหนึ่งคำถามที่สำคัญคือ ผู้คนจะสนับสนุน บรรดาผู้นำเผด็จการ หรือจะยินกรานให้ใช้ การรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในวิถีทาง ประชาธิปไตย? เมื่อรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ตัดสินใจ ใช้เงินหลายพันล้านเพื่อช่วยเหลือธุรกิจที่กำลัง จะล้ม พวกเขาจะมุ่งช่วยองค์กรขนาดใหญ่ ๆ หรือ ธุรกิจครัวเรือนขนาดเล็ก ๆ ?

ในขณะที่ผู้คนเปลี่ยนวิถีชีวิตมาทำงานที่บ้านและใช้ ช่องทางสื่อสารออนไลน์แทนขนบการทำงานแบบ เดิมจะส่งผลทำให้สหภาพแรงงานล่มสลายหรือไม่? หรือว่าเราจะได้เห็นการปกป้องสิทธิแรงงานที่ดีกว่า เดิม?

คำถามทั้งหลายเหล่านี้เป็นทางเลือกในมิติการเมือง เราต้องตระหนักว่าขณะนี้เรากำลังเผชิญกับวิกฤติ ด้านสาธารณสุขควบคู่ไปกับวิกฤติการเมือง ทั้งพลเมืองและสื่อจะต้องไม่ปล่อยให้ดูแลเฉพาะ วิกฤติโรคระบาดเพียงด้านเดียว แน่แน่นอนว่าเป็นเรื่อง สำคัญที่จะต้องติดตามข่าวสารล่าสุดเกี่ยวกับ โรคระบาด – เช่นว่า วันนี้มีผู้เสียชีวิตกี่คน? และ ตัดเชื้อกี่ราย? ทว่าที่สำคัญพอ ๆ กันคือ เราต้องให้ ความสนใจด้านการเมือง เพื่อกดดันให้นักการเมือง กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง พลเมืองควรกดดันให้ นักการเมืองเลือกวิถีแห่งการสมานฉันท์ทั่วโลก เพื่อร่วมมือกับนานาประเทศ แทนการตำหนิและ กล่าวร้ายประเทศอื่นๆ และเพื่อกระจายเงินทุนต่อสู้ โรคร้ายอย่างยุติธรรม ตลอดจนรักษาคุณภาพการตรวจ สอบตามครรลองประชาธิปไตย – ถึงแม้ว่าจะอยู่ สภาวะฉุกเฉินก็ตาม

เวลาที่จะต้องทำเรื่องทั้งหมดทั้งปวงก็คือ เดียวนี้เลย ใครก็ตามที่เราจะเลือกเข้ามาเป็นรัฐบาลในช่วงปี ที่จะมาถึงจะไม่สามารถพลิกกลับการตัดสินใจ ที่กระทำกันตอนนี้ หากคุณสามารถรับเลือกให้เป็น ประธานาธิบดีในปี 2021 ก็เหมือนการไปร่วมงาน ปาร์ตี้เมื่อมันจบลงแล้ว และสิ่งที่คุณจะทำได้ก็คือ ถ้างาม! หากคุณสามารถรับเลือกเป็นประธานาธิบดี ในปี 2021 คุณจะพบว่ารัฐบาลชุดก่อนหน้าใช้จ่าย งบประมาณหลายแสนล้านเหรียญไปเรียบร้อยแล้ว และคุณก็มีหน้าที่เข้ามาจ่ายหนี้ก้อนโตเท่าๆ รัฐบาลชุดก่อนหน้าได้ปรับโครงสร้างตลาดแรงงาน เสร็จแล้ว – และคุณก็ไม่สามารถเริ่มต้นใหม่จากศูนย์ อีกครั้ง รัฐบาลชุดก่อนหน้าได้จัดตั้งระบบควบคุม ตรวจสอบแบบใหม่แล้วเช่นกัน ซึ่งไม่สามารถยกเลิก ได้ในชั่วข้ามคืน ดังนั้นจงอย่ารอคอยจนถึงปี 2021 คุณควรกำกับติดตามตรวจสอบว่าบรรดา นักการเมืองกำลังทำอะไรกันอยู่ในขณะนี้

วันสำคัญสากล INTERNATIONAL DAY

เดือนตุลาคม

- 1 INTERNATIONAL DAY OF OLDER PERSONS
- 2 INTERNATIONAL DAY OF NON-VIOLENCE
- 5 WORLD TEACHERS' DAY
- 5 WORLD HABITAT DAY
- 9 WORLD POST DAY
- 10 WORLD MENTAL HEALTH DAY [WHO]
- 10 WORLD MIGRATORY BIRD DAY [UNEP]
- 11 INTERNATIONAL DAY OF THE GIRL CHILD
- 13 INTERNATIONAL DAY FOR DISASTER REDUCTION
- 15 INTERNATIONAL DAY OF RURAL WOMEN
- 16 WORLD FOOD DAY [FAO]
- 17 INTERNATIONAL DAY FOR THE ERADICATION OF POVERTY
- 20 WORLD STATISTICS DAY
- 24 UNITED NATIONS DAY
- WORLD DEVELOPMENT INFORMATION DAY
- 27 WORLD DAY FOR AUDIOVISUAL HERITAGE
- 31 WORLD CITIES DAY

เดือนพฤศจิกายน

- 1 INTERNATIONAL DAY AGAINST VIOLENCE AND BULLYING AT SCHOOL, INCLUDING CYBERBULLYING
- 2 INTERNATIONAL DAY TO END IMPUNITY FOR CRIMES AGAINST JOURNALISTS
- 5 WORLD DAY OF ROMANI LANGUAGE
- 6 WORLD TSUNAMI AWARENESS DAY
- INTERNATIONAL DAY FOR PREVENTING THE EXPLOITATION OF THE ENVIRONMENT IN WAR
- 10 AND ARMED CONFLICT
- WORLD SCIENCE DAY FOR PEACE AND DEVELOPMENT
- 14 พฤศจิกายนที่ 3 ของเดือนพฤศจิกายน WORLD PHILOSOPHY DAY
- 15 WORLD DIABETES DAY
- 16 อาทิตย์ที่ 3 ของเดือนพฤศจิกายน WORLD DAY OF REMEMBRANCE FOR ROAD TRAFFIC VICTIMS
- 18 INTERNATIONAL DAY FOR TOLERANCE
- 19 INTERNATIONAL DAY OF ISLAMIC ART
- 20 พฤศจิกายนที่ 3 ของเดือนพฤศจิกายน WORLD PHILOSOPHY DAY
- AFRICA INDUSTRIALIZATION DAY
- 21 WORLD CHILDREN'S DAY
- 25 WORLD TELEVISION DAY
- 26 INTERNATIONAL DAY FOR THE ELIMINATION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN
- 30 WORLD OLIVE TREE DAY
- INTERNATIONAL DAY OF SOLIDARITY WITH THE PALESTINIAN PEOPLE
- DAY OF REMEMBRANCE FOR ALL VICTIMS OF CHEMICAL WARFARE

เดือนธันวาคม

- 1 WORLD AIDS DAY
- 3 INTERNATIONAL DAY OF PERSONS WITH DISABILITIES
- 4 INTERNATIONAL DAY OF BANKS
- 5 INTERNATIONAL VOLUNTEER DAY FOR ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT
- WORLD SOIL DAY
- 7 INTERNATIONAL CIVIL AVIATION DAY
- 9 INTERNATIONAL DAY OF COMMEMORATION AND DIGNITY OF THE VICTIMS OF THE CRIME OF GENOCIDE AND OF THE PREVENTION OF THIS CRIME
- INTERNATIONAL ANTI-CORRUPTION DAY
- 10 HUMAN RIGHTS DAY
- 11 INTERNATIONAL MOUNTAIN DAY
- 12 INTERNATIONAL DAY OF NEUTRALITY
- INTERNATIONAL UNIVERSAL HEALTH COVERAGE DAY
- 18 INTERNATIONAL MIGRANTS DAY
- WORLD ARABIC LANGUAGE DAY
- 20 INTERNATIONAL HUMAN SOLIDARITY DAY

วารสาร ความร่วมมือ กับต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ

THE BULLETIN ON INTERNATIONAL COOPERATION OF THE MINISTRY OF EDUCATION

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านต่างประเทศที่สำคัญ สำหรับใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน การศึกษา และการวิจัยของหน่วยงาน สถานศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานความร่วมมือกับต่างประเทศของ กระทรวงศึกษาธิการ
3. เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนใจ สามารถติดตาม ความเคลื่อนไหว และความคืบหน้าในงานด้านต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ
4. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงวิชาการเกี่ยวกับความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ ในอันที่จะนำมาซึ่งการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศในอนาคตให้มีคุณค่า และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. เพื่อเป็นแหล่งรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับใช้ในการสืบค้น อ้างอิง และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

กำหนดออก	วารสารราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ
ที่ปรึกษา	ชฎารัตน์ สิงห์เดชากุล ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
บรรณาธิการอำนวยการ	สมทรง งามวงษ์ ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
บรรณาธิการบริหาร	พิมพ์วิรัชญ์ เมืองนิล
หัวหน้ากองบรรณาธิการ	กุสุมา นวพันธ์พิมล
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ฐิติ พอกสันเทียะ
ออกแบบรูปเล่ม	พิมพ์चना ดารารวัช
เผยแพร่เว็บไซต์	สุเมธ อรรถพันธ์พจน์
ผู้แปล	บุษนาฏ เนตรประเสริฐศรี จงจิต อนันต์คูศรี เสาวรส มิตรปิยานุรักษ์ พิศवास ปทุมุตตรังษี
ผู้ตรวจแก้ไขงานแปล	พิศवास ปทุมุตตรังษี
สำนักงาน	สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก ดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร 0 2628 5646 ต่อ 122 – 124 โทรสาร 0 2281 0953 www.bic.moe.go.th

หมายเหตุ : บุคคลหรือองค์กรใดต้องการนำข้อเขียน บทความหรือภาพถ่าย ที่อยู่ใววารสารฉบับนี้ไปตีพิมพ์หรือประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์อื่น หรือเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ขอความกรุณาแจ้งสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กราบเป็นการล่วงหน้า และขอให้ระบุชื่อผู้เขียนหรือชื่อวารสารในการอ้างอิงด้วย

UP TO
130
MILLION
GIRLS
WERE ALREADY
OUT OF
SCHOOL
BEFORE THE
COVID-19 CRISIS.